MERIDIANE

JOHN STEINBECK ★ CĂLUŢUL ROIB

JOHN STEINBECK

CĂLUŢUL ROIB

EDITURA DE STAT
PENTRU LITERATURĂ ŞI ARTĂ

Lei 2,25

Meridiane

JOHN STEINBECK

CĂLUȚUL ROIB

în romînește de
D. MAZILU

EDITURA DE STAT PENTRU LITERATURA SI ARTA

John Steinbeck
The Red Pony
The Leader of the People
Viking Press — New York

CĂLUŢUL ROIB

I. DARUL

Cînd s-a crăpat de ziuă, Billy Buck a ieșit de la odăi, unde dormise, și a zăbovit o clipă în prag, cercetînd cu privirile înaltul cerului. Era un omuleţ lat în spete, cu picioarele ca două paranteze şi mustăţile pe oală, cu mîini mari pătrate, umflate și mușchiuloase. Avea ochi visători de un cenușiu spălăcit, iar părul ce-i ieșea de sub pălăria pleoștită se arăta a fi aspru și decolorat de soare. Cît a stat în prag şi-a tot îndesat cămaşa în pantalonii de postav albastru. Şi-a dat drumul la curea, pe urmă a strîns-o din nou. Pe cureaua aceea se putea urmări, după dunga lustruită din dreptul fiecărei găuri, felul cum crescuse de-a lungul anilor din urmă mijlocul lui Billy. După ce s-a lămurit asupra vremii,

Billy şi-a curăţit fiecare nară, apăsînd-o tare pe cealaltă cu degetul arătător şi suflînd straşnic. După care a coborît înspre grajd, frecîndu-şi mîinile. A ţesălat şi periat doi cai de călărie, vorbindu-le domol tot timpul ; nici nu isprăvise bine, cînd dinspre fermă a început să sune triunghiul de fier. Billy a înfipt peria în dinţii ţesalei, le-a aşezat pe-amîndouă pe poliţă şi s-a dus la masa de dimineaţă. Mişcările-i erau atît de încete şi totuşi atît de măsurate, încît a ajuns la fermă cînd doamna Tiflin încă mai bătea în acel triunghi. I-a răspuns la salut cu o înclinare a capului ei încărunţit şi a intrat în bucătărie. Billy Buck s-a aşezat pe trepte, căci, nefiind el decît un argat, nu se cădea să intre primul în camera unde se mînca. L-a auzit înăuntru pe domnul Tiflin cum îşi trăgea cizmele.

Sunetul ascuţit şi pătrunzător al triunghiului de fier l-a trezit şi pe băieţaş, pe Jody. Nu era decît un puştan de zece ani, cu părul ca iarba uscată şi prăfuită, cu ochi ca de oţel, strălucitori, dar blînzi, şi o gură ale cărei buze nu stăteau nici o clipă locului cînd Jody cădea pe gînduri. Triunghiul l-a smuls din mrejele somnului. Nici prin gînd nu i-a trecut să se răzvrătească împotriva glasului acela sfredelitor. Niciodată nu se gîndise s-o facă şi nimeni din cei pe care-i cunoştea el n-o făcuse vreodată. Şi-a trecut mîinile prin păr, ridicîndu-şi şuviţele ce-i căzuseră în ochi şi şi-a scos iute cămaşa de noapte. Intr-o clipă

și-a tras pantalonii şi cămașa de pînză albastră. Era în toiul verii, așa că nici vorbă nu mai putea fi să se-ncurce cu încălțările. In bucătărie a așteptat pînă ce maică-sa a plecat de la robinetul cazanului de tablă prins în perete deasupra albiei în care se spălau vasele și s-a dus lîngă plită. Pe urmă s-a spălat și și-a dat peste cap părul ud, trecîndu-și prin el degetele rășchirate. Cînd a plecat de la robinet, maică-sa s-a întors către el și l-a privit cam lung. Incurcat, băiețașul s-a făcut că se uită în altă parte.

— O să trebuiască să te tund azi-mîine, a zis mama. Mîncarea-i pe masă. Intră înăuntru, ca să poată veni şi Billy.

Jody s-a așezat la masa lungă acoperită cu mușama roasă pe alocuri pînă la pînză. Ochiurile așteptau frumos rînduite pe-o farfurie lungă. Puștiul și-a tras în farfuria lui trei dintre ele și după asta încă trei bucățele groase de slănină, bine prăjite. Pe urmă s-a apucat să dea deoparte, cu multă băgare de seamă, un punct sîngeriu dintr-un gălbenuș.

S-a auzit și pasul apăsat al lui Billy.

— Lasă-l în pace, că nu-ți face nici un rău, i-a explicat el. Ăla-i un semn pe care-l pune cocoșul.

Mare și neguros a intrat atunci în odaie tatăl, iar după felul cum sunau duşumelele Jody a ştiut că purta cizme ; totuşi s-a uitat sub masă ca să fie mai sigur. Tatăl a stins lampa cu petrol de

deasupra mesei, fiindcă lumina zorilor năvălea acum din belșug pe ferestre.

Jody n-a întrebat unde aveau să se ducă în ziua aceea, călare, taică-său și Billy, dar tare-ar fi vrut să-i însoțească. Era om aspru tatăl lui Jody, așa că băiatul se supunea fără să crîcnească vreodată și fără să pună întrebări. În clipa aceea Carl Tiflin se așeză și întinse mîna înspre farfuria lungă, plină cu ochiuri.

— Ai pregătit vacile, Billy? Putem pleca? întrebă el.

— Sînt în țarcul din vale, răspunse Billy. Le pot foarte bine duce și singur.

— Sigur că poți. Dar omul are nevoie de tovărășie. Și-n afară de asta mi se pare că ți s-a uscat al naibii gîtlejul. Carl Tiflin era foarte bine dispus în dimineața aceea.

Mama lui Jody băgă capul pe ușă:

— Cam cînd crezi c-ai să te-ntorci, Carl?

— Habar n-am. Trebuie să mă-ntîlnesc cu niște oameni la Salinas și s-ar putea să mă-ntorc tocmai la noapte.

Ouăle, cafeaua și biscuiții cei mari dispărură iute. Jody se duse și el afară, ținîndu-se după cei doi bărbați. S-a uitat la ei cum încalecă și cum scot din obor șase vaci bătrîne, apoi o iau peste deal către Salinas. Se duceau să le vîndă pentru tăiere, că erau bătrîne.

Cînd călăreții dispărură dincolo de coama dealului, Jody porni și el pe coastă în sus, către

spatele casei. Cîinii se hîrjoneau pe la colţuri şi-şi cocîrjeau spinările scheunînd de plăcere, încetişor şi neplăcut. Jody le mîngîie capetele. Unul era Corcitul, cu coadă lungă şi flocoasă şi cu ochii galbeni, iar celălalt Colţosul, cîinele ciobănesc care omorîse un coiot şi-şi pierduse o ureche făcînd asemenea ispravă. Dar urechea zdravănă a Colţosului stătea toată vremea mai dreaptă ca a oricărui cîine ciobănesc. Billy Buck spunea că totdeauna se întîmpla aşa. După revederea plină de voioşie, cîinii îşi aplecară boturile în pămînt, de parcă ar fi avut cine ştie ce treburi de seamă, şi porniră înainte, privind doar din cînd în cînd îndărăt, să se convingă dacă vine şi băiatul. Trecură cu toţii prin curtea unde stăteau puii de găină şi văzură potîrnichea mîncînd laolaltă cu puii. Colţosul dădu o raită printre ei, doar aşa ca să nu uite ce-ar avea de făcut, dac-ar mai fi să aibă o dată de ocrotit o turmă de oi. Jody a mers înainte, prin grădina de zarzavat şi apoi prin lanurile verzi mai înalte decît el. Pepenii erau cruzi încă şi destul de mici. Şi-a urmat drumul pînă la gardul viu unde apa cea rece a izvorului curgea din ţeavă şi se revărsa într-un jgheab de lemn, mare şi rotund. S-a aplecat şi a băut chiar de lîngă lemnul acoperit cu muşchi verde, de-acolo de unde apa avea cel mai bun gust. Pe urmă s-a întors şi a privit îndărăt, înspre fermă, cercetînd cu ochii casa scundă şi spoită în alb, înconjurată de îndrişaim

roșu iar alături, lîngă chiparos, clădirea prelungă a hambarului și a odăilor unde stătea Billy de unul singur. Din locul unde se afla, Jody putea zări sub chiparos cazanul cel mare și negru în care erau opăriți porcii. Soarele înălțat acum peste culme scălda în lumină văruiala casei și a grajdurilor, răspîndea o lucire cuminte peste iarba udă. Ascunse în gardul viu, în spatele băiețașului, păsărelele se zbenguiau pe pămînt, făcînd mare zarvă printre frunzele uscate; pe corhănile dimprejur chițcăiau ascuțit veverițele. Jody s-a uitat lung către toate acareturile de la fermă. I se părea că în aer plutește un semn prevestitor de nesiguranță, de parcă ceva ar fi trebuit să se schimbe, să dispară, iar în loc să se ivească lucruri noi şi neobişnuite. Pe deasupra coastei dealului, se roteau jos de tot doi vulturi negri, iar umbrele lor lunecau pe pămînt iute și fără zgomot. Murise vreun animal prin împrejurimi. Jody știa asta. Putea fi vorba de vreo vită, după cum tot atît de bine s-ar fi putut să fie doar rămășițele unui iepure. Nimic nu le scăpa vulturilor. Jody îi ura așa cum îi urăște orice om cu suflet simţitor, dar n-avea ce le face, fiindcă erau şi ei de folos, căci nu lăsau stîrvurile să zacă pe cîmp.

După un timp, băiatul începu să coboare agale coasta. Cîinii îl părăsiseră de mult și se afundaseră prin mărăcinișuri ca să-și vadă de-ale lor. Trecu iar prin grădina de zarzavat și

se opri o clipă să sfărîme cu călcîiul un pepene verde, dar isprava asta nu-i prilejui nici o bucurie. Era o faptă rea, o ştia el prea bine. Adună ţărînă şi îngropă pepenele terciuit.

Cînd a ajuns acasă, maică-sa i-a cerut să-i arate mîinile şi i-a cercetat degetele şi unghiile. Nu era de cine ştie ce folos să-l trimită curat la şcoală, fiindcă prea multe lucruri se puteau întîmpla în cale. A oftat cînd i-a văzut degetele negre şi crăpate, apoi i-a dat cărţile şi merindea şi l-a pornit spre şcoală, pînă unde avea de făcut pe jos un drum de o milă. A băgat de seamă că în dimineaţa aceea buzele băiatului se mişcau într-una.

Şi Jody a pornit la drum. Şi-a umplut buzunarele cu bucăţele de cremene şi mai la fiecare pas azvîrlea cu pietre în cîte o pasăre sau vreun iepure care zăbovise prea mult în drum, lăfăindu-se la soare. La răscrucea de la pod s-a întîlnit cu doi prieteni şi cîteşitrei au mers împreună spre şcoală, ţopăind caraghios şi făcînd tot felul de drăcovenii. Nu trecuseră decît două săptămîni de cînd se deschisese şcoala, iar printre copii mai dăinuia încă un spirit de răzvrătire.

Abia către ceasurile patru după-amiază s-a văzut Jody din nou pe culmea dealului şi s-a uitat iarăşi în jos, înspre fermă. A căutat din ochi cei doi cai de călărie, dar ţarcul era gol. Taică-său nu se-ntorsese încă, deci nu s-a prea grăbit către cele cîteva mici treburi care-l aştep-

tau. Acasă a găsit-o pe maică-sa așezată pe prag, țesînd ciorapi.

— Vezi că ți-am lăsat două gogoși în bucătărie, a zis dînsa.

Jody s-a și strecurat înăuntru, de unde a reapărut cu o jumătate de gogoașă în mînă și cu gura plină. Maică-sa l-a întrebat ce învățase în ziua aceea la școală, dar n-a luat seama la răspunsul cam nelămurit din pricina gogoșilor ce-i umpleau gura. L-a întrerupt:

— Jody, ai grijă în seara asta să umpli cum trebuie lada cu lemne de foc. Ieri seară ai așezat bucățile alandala și lada nu s-a umplut nici pe jumătate. In seara asta să le așezi cum se cade. Și, Jody, vreo cîteva găini ascund ouăle, sau, de nu, să știi că le-or fi mîncînd cîinii. Ia să cauți dacă nu cumva găsești vreun cuibar.

Cu gura încă plină, Jody s-a dus să-și vadă de treburi. Cînd le-a aruncat grăunțe puilor, a văzut potîrnichile venind iute să se ospăteze și ele. Din cine știe ce pricină, taică-său era bucuros că potîrnichile vin la hrană și nu îngăduia niciodată să se tragă cu pușca pe-aproape de casă, fiindcă se temea să nu le sperie și sălbăticiunile să fugă cine știe unde.

După ce a umplut și lada de lemne, Jody și-a luat pușca lui de calibru 22 și a pornit la deal înspre izvorul cel rece de lîngă gardul viu. A băut iar apă și pe urmă a început să țintească în tot felul de lucruri, în pietre, în păsările care

zburau, în cazanul cel mare și negru de sub chiparos, dar fără să tragă, fiindcă n-avea cartușe și nici nu urma să capete pînă nu împlinea doisprezece ani. Dacă taică-său l-ar fi zărit îndreptînd pușca înspre casă, i-ar fi amînat cartușele cu încă un an. Jody și-a adus aminte de treaba asta și n-a mai îndreptat pușca înspre vale. I-ajungeau doi ani de aşteptare. Aproape toate darurile pe care i le făcea tatăl erau însoțite de anumite rezerve ce le umbreau oarecum valoarea. Era o chestiune de disciplină.

Masa de seară a întîrziat pînă după căderea nopții, căci au așteptat întoarcerea tatălui. Cînd în cele din urmă a intrat în odaie, împreună cu Billy Buck, Jody a simțit în răsuflările lor aroma delicioasă a rachiului. S-a bucurat în sinea lui, fiindcă, atunci cînd mirosea a rachiu, taică-su stătea uneori de vorbă cu el, ba alte ori chiar povestea întîmplări din vremurile cînd fusese copil.

După masă, Jody s-a așezat lîngă sobă; cu ochi strălucitori și blînzi, cerceta prin colțuri și aștepta ca taică-său să spună ce-avea de spus, căci băiețandrul știa bine că aduce vreo veste. Dar îl pîndea dezamăgirea. Taică-său a îndreptat către el un deget neîndurător:

— Mai bine te-ai duce la culcare, Jody. Mîine dimineață am o treabă cu tine.

Nu era chiar așa de rău. Lui Jody îi plăcea să facă treburile pe care le avea de făcut, numai

să nu fie mereu aceleaşi şi deci plictisitoare. A privit în pămînt şi buzele i s-au mişcat, punînd o întrebare mai-nainte de a o rosti.

— Dar ce-o să facem mîine dimineaţă? Tăiem un porc?

— Nu-ţi bate tu capul. Mai bine du-te la culcare.

După ce-a închis uşa în urma lui, Jody i-a auzit pe taică-său şi pe Billy Buck rîzînd înfundat şi a înţeles c-au pus la cale vreo şotie. Iar mai tîrziu, cînd stătea întins în pat şi încerca să prindă vreun cuvînt din murmurul de dincolo, l-a auzit pe tatăl său împotrivindu-se:

— Bine, Ruth, dar n-am dat cine ştie ce pe el.

Jody a mai desluşit glasul bufniţelor ieşite la vînătoare de şoareci primprejurul grajdurilor şi ciocănitul în perete al rămurelelor unui copac de lîngă casă. Cînd l-a răpus somnul, mugea o vacă.

La sunetul din zori al triunghiului, Jody s-a îmbrăcat încă şi mai iute ca de obicei. In bucătărie, cîtă vreme s-a spălat pe ochi şi şi-a netezit părul, mama i-a spus supărată:

— Să nu te dezlipeşti de la masă, pînă nu mănînci cum se cade.

S-a dus în sufragerie şi s-a aşezat la masa lungă şi albă. A luat de pe farfuria lungă una din plăcintele proaspete, calde, a pus deasupra

două ochiuri, le-a acoperit cu o a doua plăcintă și a început să zdrobească totul cu furculița.

Atunci au pătruns în odaie taică-său și Billy Buck. După felul cum sunau dușumelele, Jody și-a dat seama că amîndoi încălțaseră ghete cu tocuri joase, dar și-a aruncat privirile sub masă, ca să se încredințeze. Tatăl, mereu cu aerul lui grav și sever, a stins lampa de gaz, fiindcă se făcuse ziuă, iar Billy Buck nu l-a învrednicit pe Jody nici măcar cu o privire. S-a ferit de privirile ochilor blînzi și întrebători ai băiatului și și-a înmuiat o felie mare de pîine prăjită în cana cu cafea.

Carl Tiflin rosti aspru:

— Ai să mergi cu noi, după ce mănînci!

Din clipa aceea Jody a înghițit cam cu noduri, căci parcă simțea în aer o oarecare primejdie. După ce Billy și-a aplecat farfurioara și a sorbit toată cafeaua care se scursese în ea și după ce și-a șters mîinile de pantaloni, cei doi bărbați s-au ridicat de la masă și au ieșit împreună afară, în lumina dimineții, iar Jody i-a urmat cuviincios la oarecare distanță. Se străduia să-și struneasca gîndurile, să nu le lase s-o ia razna.

Maică-sa a strigat:

— Ai grijă, să nu se ia cu drăcia aceea și să întîrzie de la școală.

Au trecut pe lîngă chiparosul de care era prins cinghelul unde se atîrnau porcii tăiați și pe lîngă cazanul cel negru, așa că nu era vorba

de tăierea unui porc. Soarele își arunca razele strălucitoare peste coama dealului și întindea pe pămînt umbrele lungi și întunecate ale copacilor și clădirilor. Au dat de-a dreptul peste o miriște, ca să scurteze drumul pînă la grajd. Tatăl lui Jody a tras zăvorul de la ușă, apoi au pătruns cu toții înăuntru. Tot drumul pînă aici avuseseră soarele în față. De aceea li se păru că în grajd, unde-i întîmpină căldura răspîndită de fîn și vite, domnește un întuneric ca-n toiul nopții. Tatăl s-a îndreptat spre colțul unde era o despărțitură în care încăpea un singur animal.

— Vino încoace, porunci el.

Jody începuse să deslușească lucrurile dimprejur. Se uită în despărțitura aceea și se trase repede îndărăt.

De-acolo se uita la el un noatin roib. Ținea urechile ciulite și în ochi îi sticlea nesupunerea. Avea părul aspru și des, ca de cîine, iar coama îi era bogată și zbîrlită. Jody a simțit cum i se urcă un nod în gît și i s-a tăiat răsuflarea.

— Ăsta trebuie îngrijit cu multă băgare de seamă — a zis tatăl — iar dacă aud vreodată că nu i-ai dat mîncare sau nu i-ai rînit cum trebuie, să știi că într-o clipă îl vînd.

Jody nu mai era în stare să se uite în ochii căluțului. S-a uitat puțin în jos, și-a cercetat mîinile, și a întrebat cu mare sfială:

— E al meu?

Nu i-a răspuns nimeni. Atunci puştanul a întins mîinile înspre căluţ. Botul cenuşiu s-a apropiat de mîna lui, sforăind zgomotos, apoi buzele s-au tras îndărăt şi dinţii puternici s-au închis peste degetele lui Jody. Căluţul a clătinat capul în sus şi-n jos, de parcă ar fi rîs cu mare haz. Jody şi-a privit degetele învineţite.

— Nu-i nimic, a zis el cu mîndrie. Nu-i nimic, văd că ştii să muşti!

Cei doi bărbaţi au rîs oarecum uşuraţi. Carl Tiflin a ieşit din grajd şi a urcat puţin pe coasta dealului, ca să rămînă singur, fiindcă era cam tulburat, dar Billy Buck a rămas pe loc. Era mai uşor să vorbeşti cu Billy Buck. Jody întrebă iar:

— E al meu?

Billy vorbi pe un ton foarte serios:

— Sigur că da. Adică numai dacă o să cauţi de el şi o să-l îngrijeşti cumsecade. Ţi-arăt eu cum. E de-abia noatin. Mai încolo o să poţi să-l încaleci.

Jody întinse din nou mîna învineţită şi de data asta căluţul cel roib se lăsă mîngîiat pe bot.

— Ar trebui să-i dăm un morcov, zise Jody. De unde-l avem, Billy?

— L-am cumpărat la licitaţie, de la şerif, îi explică Billy. A fost la Salinas o panoramă care-a dat faliment şi are datorii. Şeriful i-a scos în vînzare.

Căluțul a întins botul și și-a scuturat moțul care-i acoperea ochii sălbatici. Jody l-a bătut ușurel cu palma peste bot și a zis cu jumătate de glas:

— Oare nu găsim și-o șa?

Billy Buck a rîs:

— Tii, că uitasem. Hai cu mine!

In chilerul cu hamuri a dat jos de pe stinghie o șa mică de marochin roșu.

— E o șa de circ, a spus Billy cu dispreț. Nu prea-i bună pentru ce ne trebuie nouă, dar era foarte ieftină.

Lui Jody nu-i venea să-și creadă ochilor cînd se uită la șa, iar graiul îi pierise cu totul. Mîngîie îndelung cu vîrful degetelor pielea roșie și lucioasă și de-abia după aceea zise:

— Ba pe căluț are să fie tare frumoasă, orice ai spune tu. Se gîndi atunci la lucrurile cele mai frumoase și cele mai mari pe care le știa, și adăugă: Dacă cumva n-are nume, cred c-am să-i spun Munții Gabilan.

Billy Buck înțelegea ce se petrece în sufletul copilului.

— E cam lung numele ăsta, observă el. De ce nu-i spui numai Gabilan? Gabilan înseamnă șoim [1] și ar fi un nume cum nu se poate mai potrivit. Billy era din ce în ce mai bine dispus. Dacă ai să strîngi păr de coadă de cal, s-ar

---

[1] In limba spaniolă.

putea să-ți fac odată o funie de păr cu care să poți struni și calul cel mai nărăvaș.

Jody vru să se-ntoarcă la despărțitura unde se afla călușul.

— Ce zici, crezi c-aș putea să mă duc cu el la școală, să-l arăt băieților?

Dar Billy clătină din cap:

— Încă nu-i învățat nici măcar să fie dus de căpăstru. Am avut de furcă pînă l-am adus aici, aproape că l-am tîrît. Eu zic c-ar trebui să pleci la școală.

— După-masă i-aduc pe băieți încoace, să-l vadă, spuse Jody.

Cu o jumătate de ceas mai devreme ca de obicei, șase băieți trecură coama dealului, venind în goana mare, cu capetele plecate, dînd din mîini și abia mai răsuflînd. Trecură pe lîngă casă și tăiară de-a dreptul peste miriște, înspre grajd. După asta stătură foarte serioși și gravi în preajma călușului, apoi căutară la Jody cu niște ochi în care strălucea o nouă admirație și un respect ce nu se mai arătase pînă atunci. Pînă astăzi Jody nu fusese decît un băiețaș îmbrăcat în pantaloni de postav și cămașă albastră. Mai cuminte decît mulți alții, ba chiar bănuit de oarecare moliciune. Dar acum era cu totul altfel. Din mii de veacuri se revărsa asupra lui străvechea admirație a pedestrașului pentru călăreț. Știau din instinct că un om călare e parcă mai înțelept și mai voinic decît

unul care merge pe jos. Știau că Jody fusese ca prin minune izbăvit de egalitatea cu ei și înălțat deasupra lor. Gabilan întinse gîtul și dădu să-i miroasă.

— De ce nu încaleci pe el? De ce nu-i împletești coada cu panglici, ca la bîlci? Cînd îl încaleci?

Jody de-abia își mai încăpea în piele. Simțea și el superioritatea călărețului.

— E prea tînăr, încă multă vreme n-o să-l poată călări nimeni. Deocamdată am să-l învăț să meargă dus de căpăstru. O să-mi arate Billy Buck.

— Dar acum n-am putea să-l plimbăm puțin?

— Nu-i învățat cu căpăstrul, spuse Jody. — Voia să fie singur-singurel cînd l-o scoate prima oară din grajd. — Haideți să vedeți șaua.

Cînd au mai dat cu ochii și de șaua de marochin roșu, le-a pierit graiul cu desăvîrșire și n-au mai scos nici o vorbă.

— Nu-i chiar bună pentru ce ne trebuie nouă, îi lămuri Jody. Dar o să-i stea bine călușului. De altminteri s-ar putea să-ncalec pe deșelate, cînd oi pleca pe cîmp.

— Dar cum ai să prinzi vacile cu lasso-ul, dacă nu legi frînghia de oblînc?

— Oi vedea eu, poate că de dîrvală am să pun altă șa, mai ales că tata, după cîte mi se pare, vrea să mă ia să-i ajut la mînat cirezile.

Pe urmă i-a lăsat pe toți să pipăie șaua cea roșie, le-a arătat struna de alamă de sub bărbie și paftalele mari aurii de pe fiecare tîmplă, acolo unde se întîlneau fruntarul și curelele frîului. Toate era o adevărată minunăție. N-a mai trecut mult și băieții au trebuit să plece, fiecare chinuindu-și mintea să afle printre lucrurile lui ceva îndeajuns de prețios ca să poată fi oferit în schimbul unei raite călare pe călușul roib, cînd va veni vremea să poată fi încălecat.

După ce i-au plecat prietenii, Jody era în culmea fericirii. A luat de pe poliță peria și țesala, a dat la o parte stinghia de la intrare și cu multă luare-aminte a pătruns în boxă. Ochii călușului au aruncat fulgere și animalul s-a întors iute cu spatele, pregătindu-se să zvîrle cu picioarele dindărăt. Dar Jody l-a bătut ușor pe greabăn, i-a mîngîiat gîtul încordat și arcuit, așa cum îl văzuse pe Billy făcînd totdeauna și a murmurat, îngroșîndu-și vocea: „Cuminte, cuminte, băiatul". Treptat-treptat, călușul s-a potolit și încordarea i-a dispărut. Jody a tras cu peria și țesala pînă ce-a adunat pe pragul boxei o grămăjoară de păr, iar pielea roibului a căpătat o lucire roșietică. De cîte ori isprăvea treaba asta, i se părea că n-a făcut-o chiar așa de bine cum ar fi trebuit. I-a împletit coama în douăsprezece șuvite, i-a împletit moțul din frunte, pe urmă le-a despletit și le-a periat îndelung.

N-a auzit cînd a intrat maică-sa în grajd. Venise cam furioasă, cînd a văzut însă căluțul și pe Jody trebăluind, a simțit cum îi crește în suflet un curios simțămînt de mîndrie.

— Ai uitat că trebuie s-aduci lemne? l-a întrebat ea cu blîndețe. Iacă acum se lasă noaptea și nu-i un băț de lemn în casă, ba nici la pui nu le-ai dat de mîncare.

Jody lăsă sculele jos, zicînd:

— Am uitat, mamă.

— Bine, de-acum încolo ai grijă să faci mai întîi ce ai de făcut, c-așa n-o să mai uiți. Teamă mi-e că de azi înainte o să uiți cam multe, dacă nu te-oi ține din scurt.

— Mă lași să iau din grădină niște morcovi pentru el, mămică?

Mama a rămas puțin pe gînduri:

— Da, cred că da, numai vezi să iei din cei bătrîni și lemnoși.

— Morcovii dau luciu părului, zise băiețandrul și din nou mama fu cuprinsă de acel curios simțămînt de mîndrie.

Din ziua cînd a văzut căluțul, pe Jody nu l-a mai prins niciodată în pat sunetul triunghiului. Luase acum obiceiul să se strecoare din așternut încă înainte de a se fi deșteptat maică-sa, să-și tragă iute hainele și s-o pornească tiptil spre grajd ca să-l vadă pe Gabilan. În diminețile liniștite și cenușii, cînd pămîntul și tufărișurile și casele și copacii apăreau doar

în argintiu brumat și negru, ca pe negativul unei fotografii, el se furișa către grajd, pe lîngă pietrele adormite și chiparosul toropit. Curcile, cocoțate în copac de teama coioților, moțăiau somnoroase. Lanurile licăreau slab ca acoperite de-o pojghiță de gheață, iar printre picăturile de rouă se vedeau limpede urmele iepurilor și ale şoarecilor de cîmp. Cîinii, totdeauna credincioși, ieșeau încordați din cuștile lor scunde, cu spinările zburlite și mîrîituri haine de-abia reținute în gîtlej. Dar le-ajungea în nări mirosul lui Jody și-atunci Corcitul cel cu coada lungă și flocoasă și Colțosul, odinioară dulău ciobănesc, își înălțau cozile și le clătinau în semn de bun-venit, apoi se-ntorceau bucuroși către culcușurile calde.

Pentru Jody toate acestea reprezentau un moment straniu și o tainică drumeție — parcă prelungirea unui vis. La început îi plăcea să se chinuie singur, cîtă vreme ținea drumul, închipuindu-și că Gabilan nu se mai află acolo, la ieslea lui, ba încă și mai rău: că nu se aflase niciodată. Mai avea și alte nespus de dulci chinuri la care se supunea singur. Vedea cu ochii minții cum guzganii găuriseră șaua cea roșie și o făcuseră ferfeniță și cum şoarecii roseseră coada lui Gabilan, pînă o lăsaseră bearcă și subțire. De obicei ultimii pași îi făcea în goană. Trăgea zăvorul ruginit de la ușa grajdului și pășea înăuntru, dar oricît de ușor ar fi umblat,

Gabilan totdeauna se uita la el pe deasupra stănoagei, necheza încetişor şi bătea cu piciorul de dinainte, iar în ochi îi licăreau scîntei mari şi roşii, ca tăciunii de stejar.

Uneori, în zilele cînd caii de corvoadă trebuiau înhămaţi devreme, Jody îl găsea pe Billy Buck în grajd, ţesălîndu-i şi punînd hamurile pe ei. Billy zăbovea atunci alături de el, se uita îndelung la Gabilan şi-i spunea puştanului nenumărate lucruri despre cai. Îi explica de multe ori că tuturor cailor le este grozav de teamă să nu păţească ceva la picioare şi de aceea era nevoie ca cineva să-i înveţe să dea piciorul, să le bată în copite şi să-i tragă pe la încheieturi, ca să le alunge teama. Îi spuse lui Jody cît de mult le place cailor să li se vorbească. De aceea el trebuia să-i vorbească într-una domol roibului şi să-i lămurească pricina fiecărui lucru pe care îl face. Billy nu era încredinţat că un cal ar fi în stare să priceapă orice i-ai spune, dar socotea că e cu neputinţă să ştii cît anume pricepe. Un cal niciodată n-o să zvîrle fără rost, dacă cineva care i-e drag o să-i desluşească ce anume se întîmplă cu el. Billy era în stare să dea şi pilde. Aşa, văzuse el o dată un cal aproape mort de oboseală care s-a ridicat totuşi de jos, cînd i s-a spus că mai are doar puţin pînă acolo unde trebuiau să ajungă. De asemenea, văzuse un cal înlemnit de spaimă, liniştindu-se cu totul, cînd călăreţul i-a lămurit

ce anume era lucrul care-l speriase. Dimineața, în vreme ce vorbea, Billy Buck tăia vreo douăzeci sau treizeci de fire de pai în bucățele de trei-patru degete lungime și-apoi le înfigea la cordica pălăriei. Pe urmă, cît era ziua de mare, de cîte ori voia să se scobească între dinți sau numai să mestece ceva, n-avea decît să ridice mîna și să ia un pai de la pălărie.

Jody asculta cu multă luare-aminte, fiindcă știa și el, așa cum știa tot ținutul, că Billy Buck era tare priceput la cai. Calul lui era doar un cal indian, costeliv și cu capul cît un ciubăr, dar mai totdeauna lua premiul întîi la întrecerile dintre crescători. Billy era în stare să prindă din goană un juncan, să-i arunce *riata* în coarne, să-l lege din fugă, apoi să descalece și să lase totul pe seama calului, care-l juca pe juncan așa cum își joacă un pescar prada în undiță, pînă ce bietul animal cădea de oboseală sau se cumințea.

În fiecare dimineață, după ce-i rînea și-l țesăla, Jody dădea la o parte stănoaga care închidea boxa, iar Gabilan trecea pe lîngă el și-o lua la goană din grajd și pînă în țarc. Apoi galopa de jur împrejurul țarcului și uneori făcea salturi mari înainte, după care încremenea pe picioarele ca niște drugi de fier. Stătea pe loc tremurînd, cu urechile ciulite, și bolovănea ochii de i se vedea tot albul, prefăcîndu-se că e tare speriat. În cele din urmă pășea sforăind către

adăpătoare și-și afunda botul în jgheab, pînă ce apa îi ajungea peste nări. In acele clipe Jody era cum nu se poate mai mîndru, știind el că așa se cunoaște calul care-i cal. Mîrțoagele abia ating apa cu buzele, dar calul care are inimă-ntr-însul își cufundă botul cu totul și nu lasă decît loc să răsufle.

După asta Jody rămînea țintuit locului, se uita atent la călușul lui și băga de seamă lucruri pe care nu le mai observase la ceilalți cai: tendoanele puternice ale picioarelor dindărăt, mușchii rotunzi și mobili de pe coaste și crupă, care se strîngeau și se destindeau cum se întind și se strîng degetele în pumn, luciul ce-l arunca soarele pe părul roșiatic. Jody văzuse cai de cînd deschisese ochii asupra lumii și de aceea niciodată pînă atunci nu-i cercetase cu prea multă luare-aminte. Acum însă băgase de seamă cum mișcarea urechilor dădea expresie și schimba înfățișarea animalului. Călușul vorbea cu urechile. După poziția urechilor puteai înțelege foarte limpede ce crede el despre fiecare lucru în parte. Cîteodată erau drepte și țepene, iar alteori blegi și fără vlagă. Cînd era supărat ori sperios dădea urechile pe spate, dar cînd era nerăbdător, curios ori fericit le-mpingea înainte, așa fel încît poziția lor îți spunea în ce toane se află.

Billy Buck și-a ținut făgăduiala. La începutul toamnei s-au apucat să-l învețe pe căluț tot ce

se cădea să știe. Mai întîi și-ntîi l-au învățat să meargă dus de căpăstru și asta a fost treaba cea mai grea, fiindcă a fost cea dintîi. Jody ținea în mînă un morcov, plescăia din limbă, îl momea și trăgea de pana căpăstrului. Cînd simțea că e tras, călutul se proțăpea pe picioare ca un măgăruș. Dar n-a trecut mult și s-a obișnuit. Acum Jody mergea cu el peste tot, ducîndu-l de căpăstru. Apoi treptat-treptat a slăbit funia, pînă cînd călutul s-a învățat să-l urmeze oriunde fără să mai fie tras de funie.

Pe urmă a venit rîndul dresajului la coardă. Asta era o treabă de făcut pe îndelete. Jody stătea în centrul unui cerc și ținea de coardă. Plescăia din limbă și roibul pornea într-un cerc larg, atît cît îi îngăduia coarda. Plescăia din nou și roibul o lua la trap, și încă o dată, ca să-l pornească în galop. Gabilan alerga mereu în cerc, sforăind zgomotos și bucurîndu-se nespus. După aceea Jody striga „Prrr" ! și călutul se oprea. Nu peste multă vreme Gabilan prinsese de minune toate astea. Dar în unele privințe era un căluț tare afurisit. De mai multe ori l-a mușcat și l-a călcat pe Jody pe picior. Ba din cînd în cînd ciulea iute urechile și zvîrlea năprasnic, vrînd să-l lovească. De cîte ori făptuia cîte o asemenea ticăloșie, Gabilan se trăgea puțin îndărăt și parcă făcea haz în sinea lui.

Seara, la gura sobei, Billy Buck meșterea la funia de păr. Jody strîngea părul de coadă de

cal într-o traistă şi seara se uita îndelung la Billy cum întocmeşte cu mişcări domoale funia, împletind cîteva fire ca să facă un fel de sfoară, apoi mai multe sfori într-o frînghiuţă şi cum din mai multe frînghiuţe răsucea funia. După asta Billy o întindea pe duşumea, punea piciorul deasupra şi-o rostogolea de cîteva ori sub apăsarea piciorului, ca s-o facă rotundă şi trainică.

Învăţul la coardă se apropia repede de fericită împlinire. De cîte ori vedea căluţul oprindu-se şi pornind, luînd-o la trap şi la galop, tatăl lui Jody se arăta oarecum nemulţumit.

— O s-ajungă un fel de cal de ăla care face giumbuşlucuri la panoramе, bombănea el. N-am ochi să văd caii ăştia. Dacă-l pui să facă giumbuşlucuri, îi zdrobeşti bietului cal toată cerbicia. Da, da, un cal e ca un fel de actor — n-are cerbicie, nu mai are nimic care să fie al lui. Iar o dată le-a spus:

— Eu zic c-ar fi bine să-l învăţaţi cît mai repede cu şaua.

Jody a dat fuga la chilerul cu hamuri. O vreme călărise cu şaua aceea pe capra de tăiat lemne. Ajusta mereu trăgătorile, dar niciodată nu izbutea să-şi potrivească scările aşa cum trebuie. Adesea, în odaia cu hamuri, călare pe capra de tăiat lemne şi înconjurat numai de guri de ham, şleauri şi opritori, Jody pornea departe, dincolo de zidurile odăii. Puşca o ţinea sprijinită

de oblînc. Vedea pămîntul fugind în urma lui şi auzea răpăitul copitelor, în galopul cel mare.

A fost cumplită tevatură pînă a reuşit să pună prima oară şaua pe căluţ. Gabilan sărea, se scutura, zvîrlea şi arunca şaua din spinare, mai înainte ca cineva s-apuce a strînge chinga. Au trebuit să încerce de nenumărate ori pînă cînd, în cele din urmă, căluţul s-a hotărît s-o rabde. Nici strînsul chingii n-a fost lucru uşor. In fiecare zi Jody strîngea puţin mai tare chinga, pînă cînd, în fine, roibul s-a învăţat cu şaua şi nu i-a mai dat nici o atenţie.

Pe urmă a venit rîndul frîului. Billy i-a arătat cum să folosească în loc de zăbală un beţişor de rădăcină de lemn dulce, ca să-l înveţe pe roib să ţină ceva în gură. I-a spus Billy:

— L-am putea noi învăţa cu toate astea, luîndu-l cu răul, cu bătaia, dar atuncea n-am mai scoate din el un cal tot atît de bun. Ar fi totdeauna puţin speriat şi nu s-ar mai purta aşa cum îi e felul.

Cînd i-a pus prima dată frîul, căluţul a scuturat furios din cap şi a împins zăbala cu limba, pînă a început să-i mustească sîngele pe la colţurile buzelor. S-a trudit să lepede frîul, frecîndu-şi capul de iesle. Urechile i se mişcau într-una şi ochii i se roşiseră de teamă şi de furie. Jody era în al nouălea cer, fiindcă ştia el că numai caii fără inimă în ei se supun uşor frîului.

Dar tot pe Jody îl treceau răcorile de cîte ori se gîndea la clipa cînd avea să-l încalece prima dată. Probabil că roibul o să-l arunce cît colo. Asta n-ar fi fost nici o nenorocire. Nenorocire ar fi fost, dacă nu era în stare să se ridice îndată de jos şi să încalece la loc. Uneori visa că zace în ţărînă şi plînge şi nu-i în stare să se hotărască să urce din nou în şa. Ruşinea din vis îl apăsa pînă către mijlocul zilei.

Gabilan creştea văzînd cu ochii. Încă de pe acum picioarele lui nu mai păreau prea lungi. cum par la mînji, coama i se lungise şi i se închisese la culoare. Mulţumită curăţeniei din grajd şi ţesălatului zilnic, părul îi era catifelat şi lucios de parcă ar fi fost dat cu lac de culoarea portocalei roşii. Jody îi ungea copitele cu păcură şi le curăţa cu mare grijă, ca nu cumva să crape.

Funia de păr era aproape gata. Tatăl i-a dat lui Jody o pereche de pinteni vechi, iar el le-a scurtat braţele, le-a îngustat deschizătura şi i-a ajustat pînă i s-au potrivit. Şi pe urmă, într-o bună zi, Carl Tiflin a spus :

— Căluţul ăsta creşte mai repede decît socoteam eu. Cred că de Ziua Mulţumirii [1] ai să-l poţi încăleca. Ce zici, te-ncumeţi ? Te ţii în şa ?

---

[1] *Thanksgiving Day*. In S.U.A. se fixează în fiecare an o anumită zi, de obicei ultima marţi din luna noiembrie, în care se aduc mulţumiri lui Dumnezeu pentru binefacerile lui din timpul anului.

— De, ştiu eu, a răspuns sfios Jody.

Pînă în Ziua Mulţumirii mai erau doar trei săptămîni, şi Jody trăgea nădejde că n-are să plouă, fiindcă ploaia i-ar fi pătat şaua.

Acum Gabilan îl cunoştea şi-l iubea pe Jody. Necheza uşurel cînd îl simţea că trece peste mirişte, spre grajd, şi la păşune venea în trap întins de cîte ori stăpînul îl chema fluierîndu-l. Totdeauna se găsea un morcov pentru el.

Billy Buck l-a dăscălit, de nenumărate ori, cu sfaturi despre călărie:

— Cum te-ai văzut călare, strînge numai zdravăn genunchii şi nu pune de loc mîna pe şa, iar dacă te-aruncă, nu-i nimic. Oricît de-al naibii ar fi cineva, tot se găseşte un cal care să-l dea de pămînt. Atîta doar: ai grijă de sări repede înapoi în şa, şi nu-i lăsa răgaz să se bucure şi să prindă gust să te trîntească. Nu va trece mult şi curînd n-o să te mai poată arunca. Altceva n-ai nimic de făcut.

— Trag nădejde să nu plouă pînă atunci, zise Jody.

— De ce, nu vrei să cazi cu nasul în noroi?

Pe de o parte Billy avea dreptate, dar pe lîngă asta mai era şi teama că în furia aceea, cînd s-o apuca să facă berbeceasca, Gabilan ar putea s-alunece, să-l prindă dedesubt şi să-i rupă vreun picior. Văzuse pînă atunci cum păţiseră aşa oameni în toată firea, şi cînd îşi aducea aminte

ce jalnic se zvîrcoleau în țărînă ca niște gîndaci striviți sub talpă îi era tare frică.

Făcea exerciții pe capra de tăiat lemne, ca să învețe cum să țină dîrlogii în mîna stîngă și pălăria în cea dreaptă. Dacă mîinile îi erau ocupate în felul ăsta, n-avea cum să se apuce de oblînc, cînd ar fi simțit că zboară din șa. Îi era silă să se gîndească ce s-ar fi întîmplat, dacă se prindea de oblînc. Poate că taică-său și Billy Buck n-ar mai fi vorbit niciodată cu el, așa de rușinați ar fi fost. Ar fi aflat o lume întreagă și chiar maică-si i-ar fi fost rușine. Iar la școală... o, era înfiorător să te gîndești.

Începu să pună piciorul în scară și să se ridice puțin de la pămînt, ca să apese cu toată greutatea, dar nu se sălta în șa. Așa ceva nu-i era îngăduit, înainte de Ziua Mulțumirii.

În fiecare după-amiază punea șaua pe căluț și strîngea zdravăn chinga. Încă de pe acum roibul învățase să-și umfle pîntecul cît putea mai tare, cînd se strîngea chinga și pe urmă să revină la loc, după ce se-ncheiau cătărămile. Cîteodată Jody îl ducea în sus pe coastă pînă la marginea tufărișului și-l lăsa să bea apă din jgheabul acoperit cu mușchi verde, iar alteori îl ducea peste miriște către coama dealului de unde se vedea orașul alb — Salinas — formele geometrice ale ogoarelor din toată valea și stejarii înconjurați de turmele de oi. Din cînd în cînd porneau prin

tufărişuri şi ajungeau la nişte poieniţe atît de singuratice, încît tot restul lumii dispărea dintr-o dată, iar din viaţa ce-o cunoscuseră nu mai rămînea decît cerul şi acele poieniţe. Lui Gabilan îi plăceau nespus asemenea plimbări şi-şi arăta încîntarea ţinînd capul sus şi fremătînd din nări, cuprins de tulburare. Cînd se întorceau din asemenea expediţii, amîndoi aduceau cu ei mirosul tufelor de salvie prin care trecuseră.

Vremea de-abia se tîra către Ziua Mulţumirii, dar iarna venea repede. Norii coborau jos de tot, atîrnau cît era ziua de mare deasupra cîmpului şi se prelingeau peste crestele dealurilor, iar noaptea şuiera vîntul. Necontenit se desprindeau de pe ramuri frunzele uscate ale stejarilor, pînă acoperiră de tot pămîntul, dar copacii încă nu-şi schimbau înfăţişarea.

Jody nădăjduia că n-o să plouă înainte de Ziua Mulţumirii, dar tot a plouat. Pămîntul cărămiziu s-a închis la culoare, iar copacii au devenit lucioşi. Vîrfurile ţepoase de pe mirişte s-au înnegrit de tăciune, clăile de fîn par cenuşii din pricina umezelii, iar pe acoperişuri lichenii, care toată vara au fost cenuşii ca şopîrla, s-au schimbat căpătînd un luciu galben-argintiu. In săptămîna cînd a plouat, Jody l-a ţinut pe căluţ numai în grajd, ferit de umezeală şi nu l-a scos decît la plimbare ori la adăpătoarea din ţarcul cel mai

de pe coastă. Pe Gabilan nu l-a udat ploaia nici măcar o dată.

Vremea ploioasă a ținut pînă cînd din pămînt au început să răsară firave firicele de iarbă. Acum Jody se ducea la școală îmbrăcat într-o manta de ploaie și încălțat cu cizme scurte de cauciuc. In sfîrșit, într-o bună dimineață soarele s-a arătat din nou, plin de strălucire. Pe cînd își vedea de treabă în boxa călutului, Jody i-a spus lui Billy Buck:

— Azi poate că am să-l las pe Gabilan afară, în țarc, cînd oi pleca la școală.

— I-ar prii de minune să stea afară, la soare, l-a încredințat Billy. Nici unui animal nu-i place să stea prea mult închis. Taică-tău și cu mine ne ducem la deal să curățim fîntîna de frunze.

Billy i-a făcut un semn din cap și a continuat să se scobească între dinți cu unul dintre firele lui de pai.

— Dar dacă cumva vine ploaia... murmură Jody.

— Azi nu-i vremea a ploaie. Gata, au secat izvoarele cerului. — Billy și-a tras în sus mînecile și a pocnit din palme. — Și chiar dacă plouă, parcă ce-i ! O ploicică n-are ce să-i strice unui cal.

— Oricum, dar dacă se întîmplă să plouă, îl bagi în grajd, da, Billy ? Mi-e teamă ca nu cumva să răcească și să nu-l pot încăleca de Ziua Mulțumirii.

— Bine, sigur! Am eu grijă de el, dacă ne-ntoarcem la vreme. Dar nu, azi nu plouă.

Şi de aceea Jody, cînd a plecat la şcoală, l-a lăsat pe Gabilan afară, în ţarc.

Billy Buck nu s-a înşelat asupra multor lucruri. Dar s-a înșelat în ce privește vremea din ziua aceea, fiindcă nu mult după-amiază norii au năvălit de peste deal și a început ploaia. Jody a auzit-o răpăind pe acoperișul școlii. S-a gîndit să ridice degetul și să ceară voie afară, iar odată ieșit s-alerge pînă acasă și să bage căluțul la adăpost. Dar pedeapsa avea să vină de îndată, atît acasă cît şi la şcoală. De aceea şi-a mutat gîndul și s-a liniștit, aducîndu-și aminte de vorba lui Billy, că o ploicică n-are ce să-i strice unui cal. Cînd în cele din urmă s-a terminat școala, a grăbit spre casă prin ploaia vrăjmașă. Pe șanțurile de la marginea drumului se scurgeau șuvițe subțiri de apă noroioasă. Picăturile cădeau pieziș, gonite de-un vînt rece și tăios. Jody a mers numai într-o fugă, lunecînd mereu prin noroiul clisos de pe cale.

Din vîrful dealului l-a zărit pe Gabilan stînd pleoștit în țarc. Părul lui roșcat părea acum aproape negru și din el șiroia apa. Stătea cu capul plecat și întorsese crupa împotriva ploii și a vîntului. Băiețandrul a sosit în goană, a dat în lături poarta țarcului și l-a dus pe căluț în grajd, trăgîndu-l de moțul din frunte. A găsit apoi o bucată de sac de cînepă și i-a frecat

părul liștav de apă, picioarele și încheieturile. Gabilan îndura cu răbdare, dar tremura din tot trupul, ca scuturat de vînt.

După ce l-a zbicit cît a putut mai bine, Jody a dat fuga pînă acasă și a adus o găleată de apă fierbinte în care a muiat ovăzul. Gabilan nu prea părea flămînd. A luat de cîteva ori din tainul fierbinte, dar nu i-a dat cine știe ce atenție și din cînd în cînd tot îl apuca tremurul. Un abur ușor se înălța de pe spinarea lui umedă.

Billy Buck și Carl Tiflin s-au întors abia în amurg.

— Cînd a început ploaia ne-am adăpostit la Ben Herche acasă și toată după-amiaza n-a mai stat de sus, a spus Carl Tiflin.

Jody s-a uitat mustrător la Billy Buck și Billy s-a simțit vinovat.

— Ai spus că n-o să plouă, l-a învinuit Jody.

Billy s-a uitat în altă parte.

— La vremea asta e greu să știi, a răspuns el, dar vorba lui era cam fără putere. N-avea dreptul să greșească și o știa prea bine.

— L-a udat ploaia pe bietul căluț, l-a pătruns pînă la oase.

— Nu l-ai frecat cu ceva, ca să-l zbicești?

— L-am frecat cu o bucată de sac, și i-am dat ovăz cald.

Billy dădu din cap în semn de încuviințare.

— Crezi c-o să răcească, Billy?

— Puțină ploaie nu poate să facă rău nimănui, îl încredință Billy.

Tatăl lui Jody se amestecă atunci și el în vorbă și îl dăscăli puțin pe băiat.

— Calul nu-i cățeluș de cucoană, băiete, zise el.

Carl Tiflin ura slăbiciunea și boala și-i era silă de ființele neputincioase.

Mama a pus pe masă o farfurie cu bucăți de carne friptă, cartofi și dovlecei fierți care-au umplut odaia cu aburul lor. S-au așezat cu toții și au mîncat. Carl Tiflin a continuat să bombănească împotriva slăbiciunii cu care se învață oamenii cînd sînt prea corcoliți.

Billy Buck era tare amărît din pricina greșelii pe care o făcuse.

— Ai pus o pătură pe el? a întrebat către sfîrșitul mesei.

— Nu. N-am găsit nici o pătură. Am pus pe el cîțiva saci.

— Bine, atunci o să ne ducem după masă să-l învelim cumsecade.

După asta lui Billy îi mai veni inima la loc. Cînd tatăl se duse în altă odaie ca să aprindă focul, iar mama spăla vasele, Billy luă un felinar și-l aprinse. Apoi plecă cu Jody, prin noroi, către grajd. În grajd era întuneric, cald și plăcut. Caii mestecau fînul primit de cu seară.

— Ține felinarul, porunci Billy.

Apoi se apucă să pipăie picioarele călușului și să caute cît de fierbinte era pe la coaste. Își lipi obrazul de botul lui cenușiu, îi ridică pleoapele ca să-i vadă albul ochilor, îi dădu la o parte buzele să se uite la gingii și-i băgă degetele în urechi.

— Nu prea i-s boii acasă, zise el la urmă. Am să-i trag o frecție.

Billy căută un sac și fricționă strașnic picioarele călușului, apoi pieptul și greabănul. Gabilan rămase abătut, ca niciodată. Îndurase frecția cu multă supunere. In fine, Billy aduse din chilerul cu hamuri un lăicer de bumbac, îl aruncă pe spatele călușului și-l legă cu sfoară peste gît și la piept.

— Acum, pînă mîine dimineață se-nzdrăvenește, zise el.

Cînd Jody se întoarse acasă, maică-sa îl privi cu duioșie.

— De mult trebuia să fii în pat, îi spuse ea. Apoi îi prinse bărbia în podul palmei ei aspre, îi ridică părul căzut în ochi și adăugă: Să nu fii îngrijat din pricina călușului. Are să-i treacă. Nu se află prin partea locului doctor de cai mai iscusit ca Billy.

Jody nu și-a dat seama că maică-sa îi înțelegea durerea. S-a dezlipit binișor de lîngă ea și s-a lăsat în genunchi în fața sobei, stînd așa pînă ce a început să-l frigă pe pîntece. S-a prăjit bine pe toate părțile, și la urmă s-a băgat în pat, dar

nu-i era de loc ușor să adoarmă. Cînd s-a trezit, i s-a părut că dormise foarte mult. În odaie era întuneric, însă fereastra căpătase o culoare cenușie, ca aceea care prevestește zorile. S-a sculat, și-a luat hainele și și-a căutat ghetele, dar atunci pendula din odaia cealaltă a bătut de două ori. Și-a așezat hainele la loc și s-a vîrît iarăși în pat. Cînd s-a trezit din nou, era ziuă în toată legea. Pentru prima dată nu auzise sunetul triunghiului. A sărit în picioare, și-a tras repede hainele pe el și a ieșit pe ușă, încheindu-și nasturii de la cămașă. Maică-sa a privit în urma lui o clipă, dar pe urmă și-a văzut liniștită de treabă. Privirea îi era protectoare și duioasă. Din cînd în cînd buzele i se întindeau a zîmbet, dar asta nu-i schimba întru nimic expresia ochilor.

Jody alergă spre grajd. Încă de la jumătatea drumului auzi zgomotul de care îi era frică : tusea hîrîitoare și seacă a unui cal. Își înteți fuga. Cînd intră în grajd, îl văzu pe Billy lîngă căluț. Îi freca picioarele cu mîinile lui mari și puternice. Ridică privirea și zîmbi vesel.

— A răcit oleacă, zise Billy. Îl facem noi bine în două, trei zile.

Jody se uită la capul căluțului. Ținea ochii pe jumătate închiși, iar pleoapele îi erau umflate și parcă scorojite. La coada ochilor erau cruste de mucozități uscate. Urechile lui Gabilan atîrnau blegi și capul îi era plecat mult în jos. Jody

întinse mîna, dar căluțul nu se mai apropie. Tuși din nou și tot trupul i se zgudui din pricina sforțării. Din nări i se prelingeau șuvițe subțiri de lichid.

Jody se uită la Billy Buck.

— E tare rău bolnav, Billy.

— E puțin răcit, așa cum ți-am spus, stărui Billy. Du-te de mănîncă și pe urmă pleacă la școală. Am eu grijă de el.

— Bine, dar s-ar putea să ai treabă. Dacă n-o să ai cînd vedea de el ?

— Nu, n-am treabă. Nu mă dezlipesc de aicea. Mîine-i sîmbătă, așa c-o să pot sta cu roibulețul toată ziua. Billy se înșelase încă o dată și era tare amărît din pricina asta. Acum n-avea încotro, trebuia să-l înzdrăvenească pe bietul căluț.

Jody o luă încet spre casă și se așeză posac la locul lui de la masă. Ochiurile și șunca erau sleite, dar el nici nu băgă de seamă. A mîncat atît cît mînca de obicei și nici măcar n-a spus c-ar vrea să rămînă acasă și să nu se ducă în ziua aceea la școală. Maică-sa l-a mîngîiat pe creștet, cînd i-a luat farfuria de dinainte.

— Lasă că are Billy grijă de căluț, îl asigură ea.

La școală a tînjit toată ziua. N-a fost în stare să răspundă nici măcar la o întrebare, sau să deslușească un cuvînt. Ba încă nici nu putea spune cuiva că s-a îmbolnăvit căluțul, căci îi era teamă ca nu cumva din pricina asta să se

îmbolnăvească şi mai rău. Iar cînd în cele din urmă s-au terminat cursurile, a plecat spre casă cu inima tremurînd de teamă. Păşea rar, încet şi-i lăsa pe ceilalţi copii să i-o ia înainte. Ar fi vrut să meargă într-una şi să nu mai ajungă niciodată la fermă.

Billy se afla în grajd aşa precum făgăduise, iar căluţului îi era şi mai rău. Ochii îi stăteau închişi aproape cu totul, iar răsuflarea îi şuiera ascuţit prin nasul greu înfundat. Chiar şi mica porţiune de ochi care se mai vedea era acoperită ca de o ceaţă, aşa încît nu se putea spune dacă bietul căluţ mai zăreşte ceva în jur. Din cînd în cînd sforăia, ca să-şi desfunde nările, dar prin asta se părea că şi le înfundă şi mai rău. Jody s-a uitat deznădăjduit la pielea căluţului. Părul zburlit şi neîngrijit părea că-şi pierduse tot luciul. Billy stătea neclintit lîngă boxă. Jody n-avea nici un chef să-l întrebe, dar trebuia să afle.

— Billy, oare... oare o să se mai facă bine?

Billy şi-a băgat degetele sub bărbia calului, între fălcile de jos şi a pipăit uşurel.

— Ia pune mîna aici, a zis el, şi a aşezat degetele lui Jody pe o gîlcă mare de sub falcă. După ce o mai creşte puţin, am s-o sparg şi are să se simtă mai bine.

Jody şi-a întors iute privirile, fiindcă mai auzise el despre asemenea gîlcă.

— Da' ce are, Billy?

Billy nu prea avea chef să răspundă, dar trebuia s-o facă. Nu putea să se înşele şi a treia oară.

— Buba mînzului, spuse el scurt. Dar nu te speria. Îl scap eu. Am scăpat pe alţii şi mai rău bolnavi decît Gabilan. Acuma am să-l afum niţel. Vrei să-mi dai o mînă de ajutor ?

— Da, zise Jody nespus de abătut.

Îl urmă pe Billy în hambar şi se uită cum pregăteşte sacul de afumat. Era o traistă de pînză tare şi deasă cu baiere care se treceau pe după urechile calului. Billy a umplut-o cam o treime cu tărîţe şi pe urmă a mai adăugat şi doi pumni de hamei, iar peste lucrurile astea uscate a turnat puţin acid fenic şi puţină terebentină.

— Cît amestec eu bine toate astea, tu dă fuga pînă acasă şi adu o oală cu apă fiartă, a spus Billy.

Cînd s-a întors Jody cu oala aburindă, Billy a trecut băierile peste capul lui Gabilan şi i-a strîns bine gura traistei în jurul botului. Pe urmă, printr-o găurică dată în pînză, a turnat apă clocotită peste amestecul din traistă. Căluţul s-a smucit s-o ia din loc, cînd a simţit valul de fum gros, dar aburii alinători s-au strecurat iute prin nări şi în plămîni şi au început să cureţe căile nasului. Gabilan respira zgomotos. Picioarele îi tremurau ca scuturate de friguri şi ochii i se închiseseră, ca să se apere de fumul usturător. Billy a turnat iar apă clocotită şi a întreţinut

astfel valul de aburi cam un sfert de ceas; după aceea a pus oala de apă jos şi a luat traista din capul lui Gabilan. Căluţul arăta mai bine. Respira mai uşor şi ochii îi erau mai larg deschişi decît înainte.

— Ia uită-te ce bine i-a făcut, spuse Billy. Acum să-l încotoşmănim iar în pături şi poate că mîine dimineaţă e aproape vindecat.

— Am să stau cu el în noaptea asta, propuse Jody.

— Nu. Vezi-ţi de treabă. Mi-aduc eu păturile aici şi mă culc în fîn. N-ai decît să stai mîine cu el şi să-l afumi, dacă o fi nevoie.

Cînd plecară spre casă pentru masa de seară, cobora amurgul. Jody nici nu-şi dădu seama că altcineva aruncase grăunţe la pui şi umpluse lada de lemne. Trecu pe lîngă casă şi se duse mai departe, pînă la marginea acum întunecată a tufărişului, ca să bea apă din adăpătoare. Apa izvorului era atît de rece, încît i-a îngheţat în chip dureros gura şi un fior de gheaţă i-a trecut prin tot corpul. Pe crestele dealurilor cerul era încă luminos. Văzu un şoim zburînd atît de sus, încît luase soarele în piept şi strălucea ca o scînteie. Două păsări negre şi mari îl goneau înspre marginile zării şi sclipeau scurt în năvala lor către vrăjmaş. Dinspre soare-apune veneau norii, aducînd iarăşi ploaia.

Tatăl lui Jody n-a scos nici o vorbă în timpul mesei, dar după ce Billy Buck şi-a luat păturile

și s-a dus să se culce la grajd, Carl Tiflin a ințețit zdravăn focul în sobă și a început să spună la istorii. A povestit despre omul sălbatic care alerga despuiat peste tot locul și avea urechi și coadă de cal, și despre iepurele-pisică din Moro Cojo care sărea prin copaci după păsări. Apoi a pomenit iar despre vestiții frați Maxwell, care au dat peste un filon de aur și l-au ascuns atît de bine, încît nu l-au mai găsit niciodată.

Jody stătea cu barba proptită-n podul palmei; buzele i se mișcau nervos și taică-său și-a dat încetul cu încetul seama că nu-l ascultă cu prea mare atenție.

— Nu-i de mirare asemenea ispravă? a întrebat tatăl.

Jody a rîs politicos și a răspuns:

— Da, tată.

Atunci tatăl s-a simțit jignit și s-a supărat. N-a mai spus nici un fel de istorie. A mai trecut o vreme și Jody a luat un felinar și a plecat înspre grajd. Billy Buck dormea în fîn. În afară de unele hîrîituri cînd respira, căluțul părea să se simtă mult mai bine. Jody a mai zăbovit puțin, trecîndu-și degetele pe deasupra părului roșcat și aspru, apoi și-a luat felinarul și s-a dus îndărăt acasă. După ce se vîrîse în pat, maică-sa a intrat în odaie.

— Te-ai învelit bine? Vezi c-a venit iarna.

— Da, mamă.

— Bine, cată să dormi cum trebuie în noap-

tea asta. — A dat să iasă pe uşă, dar a rămas pe loc, parcă neştiind ce să facă. — Lasă că se înzdrăveneşte căluţul, a adăugat ea.

Jody era ostenit. A adormit repede şi pînă în zori nu s-a mai deşteptat. A sunat triunghiul şi Billy Buck a venit de la grajd, mai înainte ca Jody să fi ieşit din casă.

— Ce face căluţul? a întrebat băieţaşul.

Billy continuă să înfulece de zor, şi mormăi:

— Face bine. Azi dimineaţă am să-i deschid gîlca. Pe urmă s-ar putea să-i fie mai bine.

După masă Billy scoase cuţitul lui cel mai bun, un cuţit cu vîrful foarte ascuţit. Trase îndelung pe gresie lama strălucitoare, apoi încercă de nenumărate ori vîrful şi tăişul cu pielea bătătorită a degetului mare, iar la urmă o încercă pe buza de sus, la mustăţi.

In drum spre grajd, Jody băgă de seamă cum fire noi de iarbă se înălţau de la pămînt şi cum pe zi ce trece miriştea se topeşte în otava de-un verde proaspăt. Era o dimineaţă rece şi însorită.

De cum dădu cu ochii de căluţ, Jody ştiu că-i e şi mai rău. Ochii îi erau închişi şi pleoapele prinse de-o crustă de mucozităţi. Capul îi atîrna atît de jos, încît botul aproape atingea ogrinjii aşternutului. Fiecare respiraţie era un geamăt, un geamăt dureros şi venit din adînc.

Billy înălţă capul care atîrna fără vlagă şi făcu iute de tot o crestătură cu cuţitul. Jody

văzu cum țîșnește puroiul galben. Ținu el capul cîtă vreme Billy curăța rana cu o soluție slabă de acid fenic.

— Acuma o să se simtă mai bine, îl asigură Billy. De la otrava asta galbenă îi vine toată suferința.

Jody se uită cu îndoială la Billy.

— E tare greu bolnav, zise el.

Billy stătu mult pe gînduri, căutînd un răspuns. Era gata din nou să-l asigure, așa într-o doară, dar se opri la vreme.

— Da, e bolnav rău, spuse el în cele din urmă. Am văzut alții și mai bolnavi care s-au făcut bine. De n-o face pneumonie, îl scăpăm. Rămîi cu el. Dacă îi e mai rău, vino și mă cheamă.

După ce a plecat Billy, Jody a rămas multă vreme lîngă bietul căluț și din cînd în cînd îl mîngîia pe urechi. Căluțul nu mai smucea în sus capul, așa cum făcea pe vremea cînd era teafăr. Geamătul ce venea o dată cu respirația părea acum și mai cavernos.

Corcitul s-a oprit în ușa grajdului și a privit înăuntru, clătinînd provocător din coada-i mare și flocoasă, iar pe Jody l-a înfuriat așa de rău sănătatea cîinelui, încît a ridicat de pe jos un bulgăre negru și tare și l-a aruncat înspre el cu toată puterea. Corcitul a fugit schelălăind și s-a dus să-și lingă laba rănită.

Către mijlocul dimineții s-a întors Billy și a făcut încă o afumătoare. Jody s-a uitat curios să vadă dacă de data asta căluțul are să se simtă la fel de bine ca și prima oară. Respirația i s-a mai ușurat puțin, dar capul nu și l-a mai ridicat.

Ziua aceea de sîmbătă trecea tare anevoie. După-amiază, mai înspre seară, Jody s-a dus acasă de și-a adus așternutul și și-a făcut un culcuș, să doarmă în fîn. N-a cerut voie. Știa după felul cum îl privea maică-sa că i-ar fi îngăduit aproape orice. In noaptea aceea a lăsat un felinar aprins, pe o sîrmă de deasupra boxei. Billy îi spusese să fricționeze cît mai des picioarele căluțului.

Pe la ceasurile nouă s-a pornit deodată vîntul și a început să șuiere primprejurul grajdului. Deși era tare amărît, lui Jody i s-a făcut totuși somn. S-a vîrît sub pătură și a adormit, dar auzea în vis respirația gemută a căluțului. Prin somn a auzit un zgomot care s-a repetat mereu și mereu pînă ce l-a trezit. Vîntul alerga prin grajd. S-a ridicat iute și s-a uitat peste boxe. Ușa grajdului era aruncată de perete și căluțul nicăieri.

A luat felinarul, a alergat afară în vînt și burniță și l-a zărit pe Gabilan, abia mătăhăind prin întuneric, cu capul plecat și cu picioarele mișcîndu-se încet și spasmodic. Cînd Jody a venit în fugă și l-a apucat de moțul din frunte, s-a

lăsat dus îndărăt şi băgat la loc între stănoage. Gemetele îi erau mai sfîşietoare şi un şuier puternic îi ieşea pe nări. După asta Jody n-a mai adormit. Şuierul căluţului era din ce în ce mai zgomotos şi mai pătrunzător.

A fost tare fericit cînd a venit Billy Buck, în zori. Billy s-a uitat la căluţ de parcă nu-l mai văzuse niciodată pînă atunci. I-a pipăit urechile şi coastele.

— Jody, a zis el, trebuie să fac un lucru pe care n-o să fii bucuros să-l vezi. Du-te şi stai puţin acasă.

Jody îl apucă furios de braţ:

— Nu cumva vrei să-l împuşti?

Billy îl bătu uşurel cu palma peste mînă:

— Nu. O să-i fac o mică gaură în gîtlej ca să poată răsufla. I s-a înfundat nasul. Cînd s-o face bine, o să-i punem în tăietură un dopşor de aramă, ca să răsufle prin el.

Chiar dacă ar fi vrut, Jody tot n-ar fi putut să plece. Era îngrozitor să vezi pielea roşcată a căluţului crestată de cuţit, dar cu mult mai înfiorător ar fi fost să ştii că aceasta s-a întîmplat fără să vezi cu ochii tăi.

— Rămîn aici, zise el cu amărăciune. Eşti sigur că trebuie să faci aşa?

— Nici nu încape îndoială. Dacă rămîi, o să poţi să-i ţii capul. Asta numai dacă nu-ţi face rău.

Din nou a ieşit la iveală cuţitul cel straşnic şi iar a fost ascuţit tot aşa de cu grijă ca şi prima oară. Jody i-a ţinut căluţului capul ridicat şi gîtul întins, în vreme ce Billy pipăia în sus şi-n jos ca să găsească locul potrivit. Jody a scîncit o singură dată, cînd vîrful lamei strălucitoare a pătruns în gîtul animalului. Căluţul s-a smucit abia simţit, apoi a rămas pe loc tremurînd cumplit din tot trupul. Sîngele a năvălit din belşug, s-a scurs pe cuţit, pe mîinile lui Billy, i-a pătruns în mînecile cămăşii. Mîna lui pătrată şi îndemînatică a săpat o gaură rotundă în carne, şi prin gaura aceea a izbucnit răsuflarea, aruncînd o spumă fină de sînge. Mulţumită oxigenului, căluţul a prins deodată putere. A lovit cu picioarele de dinapoi şi a încercat să cabreze, dar Jody i-a ţinut capul jos cîtă vreme Billy a şters rana cea nouă cu soluţie de acid fenic. Totul se desfăşurase aşa cum trebuia. Sîngele se opri şi aerul curat umfla gaura în afară sau o trăgea înăuntru, în mişcări regulate, cu un uşor zgomot de apă care bolboroseşte în fiert.

Ploaia adusă de vîntul de noapte începuse să curgă pe acoperişul grajdului. Pe urmă sunetul triunghiului i-a chemat la masa de dimineaţă.

— Du-te tu la masă cît stau eu aici, zise Billy. De-acuma trebuie s-avem grijă de rana asta să nu s-astupe.

Jody ieşi din grajd cu paşi mari. Era prea abătut ca să-i mai spună lui Billy cum deschisese vîntul uşa grajdului şi cum ieşise afară căluţul. Pătrunse în strălucirea dimineţii umede şi o luă spre casă prin noroiul cleios, încercînd o bucurie răutăcioasă în a călca prin mijlocul tuturor bălţoacelor. Maică-sa i-a dat mîncare şi haine uscate. Nu l-a întrebat nimic. Părea a şti că nu-i în stare să răspundă la întrebări. Iar cînd l-a văzut că-i gata să plece îndărăt la grajd, i-a adus un lighean cu uruială opărită din care se-nălţau aburii.

— Dă-i asta, i-a zis mama.

Jody n-a luat ligheanul. A răspuns numai: „Nu vrea să mănînce nimic", şi a ieşit fuga din casă. La grajd Billy i-a arătat cum să pună un ghemotoc de bumbac în capul unui beţişor şi cum să cureţe cu el gaura prin care respira căluţul, cînd se astupa cu mucozităţi.

Tatăl a venit şi el la grajd şi a stat împreună cu ei lîngă boxă. Intr-un tîrziu, s-a întors către băiat şi l-a întrebat.

— N-ar fi mai bine să mergi cu mine? Mă duc pînă peste deal.

Jody a clătinat din cap.

— Ba mai bine hai cu mine, lasă toate astea, a stăruit el.

Atunci s-a întors către el Billy şi i-a spus cu acreală:

— Lasă-l în pace. E căluţul lui, nu?

Carl Tiflin plecă fără să mai scoată vreun cuvînt. Nu-i prea venea la îndemînă tonul şi vorbele lui Billy.

Toată dimineaţa Jody s-a îngrijit ca rana să rămînă deschisă, iar aerul să intre înăuntru şi să iasă afară. La prînz căluţul, sleit de puteri, s-a culcat pe-o coastă şi şi-a întins botul pe pămînt.

S-a întors şi Billy.

— Dacă ai de gînd să stai cu el la noapte, ar fi bine să-i tragi un pui de somn, îi spuse el lui Jody.

Cu gîndurile aiurea, Jody ieşi din grajd. Cerul se-nseninase şi era de-un albastru puternic şi străveziu. Peste tot locul păsărelele se îndeletniceau de zor cu viermii ieşiţi la suprafaţa pămîntului.

Jody se duse pînă la marginea tufărişului şi se aşeză pe muchea jgheabului acoperit de muşchi. Se uită în vale către casă, către vechile acareturi şi către chiparosul întunecat. Locurile i se păreau cunoscute, dar schimbate într-un mod curios. Nu mai erau ele însele, ci doar cadrul în care se petreceau anumite întîmplări. Dinspre răsărit se pornise un vînt rece, arătînd că o vreme n-avea să mai plouă. La picioarele lui vedea firişoarele buruienilor tinere, împletindu-se pe deasupra pămîntului. Pe mîlul din preajma izvorului se desluşeau sute de urme de potîrnichi.

Corcitul se apropie, plin de teamă şi cam pe ocolite, dinspre grădina de zarzavat, iar Jody, aducîndu-şi aminte cum îl lovise cu bulgărul, cuprinse cu braţul gîtul cîinelui şi-i sărută botul mare şi negru. Corcitul aproape nici nu mişcă, de parcă ar fi ştiut că se petrece un lucru de seamă. Coada lui mare izbea grav în pămînt. Jody smulse o căpuşă grasă de pe gîtul Corcitului şi o strivi între degete. Era ceva scîrbos. Işi spălă mîinile în apa rece a izvorului.

In afară de lunecarea necontenită a vîntului, totul în jur rămînea nemişcat. Jody ştia că maică-sa n-avea să se supere, dacă nu se ducea la masa de prînz. Mai stătu o vreme şi pe urmă se duse îndărăt la grajd. Corcitul se strecură în cuşca lui şi multă vreme scheună încetişor, numai pentru sine.

Billy Buck ieşi din boxă şi puse deoparte beţişorul cu bumbac la capăt. Căluţul stătea tot culcat pe o coastă, iar rana din gît sălta în afară şi înăuntru. Cînd văzu cît de aspru şi fără viaţă e părul căluţului, Jody înţelese în sfîrşit că nu mai există speranţă. Mai văzuse părul acesta lipsit de viaţă la cîini şi la vaci şi ştia că-i semn fără greş. Se aşeză greu pe iesle şi coborî stănoaga. Multă vreme nu-şi luă ochii de la rana care se mişca într-una, apoi, în sfîrşit, aţipi şi toată după-amiaza trecu re-

pede. Către amurg, maică-sa îi aduse o farfurie mare de supă, o lăsă acolo şi plecă. Jody gustă de cîteva ori şi cînd se făcu întuneric aşeză felinarul jos, lîngă botul căluţului, ca să poată vedea rana şi s-o curețe cînd era nevoie. Aşa a aţipit din nou, pînă l-a trezit răceala nopţii. Vîntul sufla zdravăn, cărînd gerul dinspre miazănoapte. Jody şi-a adus o pătură de la culcuşul lui din fîn şi s-a învelit cu ea. In sfîrşit, respiraţia lui Gabilan era destul de liniştită ; gaura din gît se mişca încetişor. Bufniţele zburau prin podul cu fîn, cîrîind şi scormonind după şoareci. Jody şi-a pus palmele sub cap şi a adormit. Prin somn şi-a dat seama că vîntul se înteţeşte. L-a auzit izbindu-se în pereţii grajdului.

Era ziua mare cînd s-a trezit. Uşa grajdului stătea dată de perete. Căluţul nu se vedea nicăieri. A sărit în picioare şi a dat fuga afară, în lumina dimineţii.

Urmele căluţului erau destul de clare şi se-nşirau prin roua cu luciri de gheaţă de pe iarba tînără — urme obosite, cu linii subţiri între ele, pe unde se tîrîseră copitele. Duceau către marginea tufărişului, pînă la jumătatea corhanei. Jody a luat-o la goană, ţinîndu-se după ele. Soarele strălucea în muchiile albe şi ascuţite de cremene care răsăreau din pămînt, ici şi colo. Pe cînd gonea de-a lungul şirului clar de urme, o umbră i-a tăiat calea. A privit către

cer şi a văzut un stol negru de vulturi zburînd sus de tot, în cercuri largi din ce în ce mai apropiate de pămînt. Semnele zburătoare au dispărut curînd, dincolo de coama dealului. Atunci Jody şi-a întețit fuga, împins de teamă şi de furie. Urmele au ieşit în sfîrşit în păşune şi au început să şerpuiască printre arbuştii înalți.

Cînd a ajuns în creştetul dealului, Jody îşi pierduse răsuflarea. S-a oprit respirînd zgomotos. Sîngele îi zvîcnea în urechi. Şi atunci a văzut ceea ce căuta. De vale, într-o mică poieniță dintre arbuşti, zăcea căluțul roib. De departe Jody putea desluşi picioarele care se mişcau încet şi spasmodic. Iar în cerc, în jurul lui, şedeau vulturii pîndind clipa morții, clipă ce le era atît de cunoscută.

Jody a zvîcnit înainte şi s-a năpustit pe corhană în jos. Pămîntul moale îi înăbuşea zgomotul paşilor şi tufişurile îl ascundeau vederii. Cînd a ajuns acolo, totul se sfîrşise. Cel dintîi dintre vulturi se şi aşezase pe capul roibului şi de-abia îşi înălțase pliscul de pe care se prelingea zeama negricioasă a ochiului. Jody a sărit ca o pisică în cercul de păsări. Întreg stolul întunecat s-a înălțat în văzduh, asemeni unui nor, dar vulturul cel mare de pe capul căluțului n-a fost îndeajuns de ager. Tocmai cînd se sălta să-şi ia zborul, Jody l-a înhățat de vîrful aripii şi l-a smucit în jos. Pasărea era tot atît de

mare ca şi el. Aripa cealaltă l-a pocnit în faţă cu tăria unui ciomag, dar Jody nu şi-a desfăcut degetele. Ghearele i-au încleşat piciorul şi aripile i-au izbit capul într-o parte şi în cealaltă. Cu mîna rămasă liberă a bîjbîit orbeşte şi degetele au dat de gîtul pasării înnebunite. Ochii injectaţi ai răpitoarei îl priveau deschis, sfidător şi fără umbră de teamă, iar capul golaş se bîţîia nervos deasupra pumnului strîns. Pe urmă pliscul i s-a deschis şi a vărsat un şuvoi de lichid împuţit. Jody şi-a ridicat genunchiul şi l-a apăsat peste pasărea uriaşă. Cu o mînă i-a proptit gîtul în pămînt şi cu cealaltă a înşfăcat o piatră ascuţită de cremene. Prima lovitură a sfărîmat rădăcina pliscului şi un sînge negru s-a revărsat din carnea strivită şi pieliţele desprinse. A mai izbit o dată, dar a nimerit alături. Ochii roşii şi netemători îl mai priveau încă, placizi, seci şi fără simţire. A izbit din nou, iară şi iară, pînă cînd vulturul n-a mai mişcat şi capul lui a fost o masă de carne sîngerîndă. Încă mai izbea cu piatra în pasărea fără suflare, cînd Billy Buck l-a smuls de acolo şi l-a strîns în braţe ca să-l liniştească şi să-i astîmpere tremurul.

Cu o basma roşie, Carl Tiflin a şters sîngele de pe faţa băiatului. Jody era moale şi liniştit. Taică-său a mişcat pasărea cu piciorul şi a spus :

— Jody, nu vulturul l-a ucis pe căluţ. Tu nu ştii ?

— Ştiu, a răspuns Jody fără vlagă.

Billy Buck era cel mai necăjit. Il ţinea pe Jody în braţe şi se-ntorsese în loc ca să pornească spre casă. Dar s-a răsucit pe călcîie, către Carl Tiflin:

— Cum să nu ştie, a zis el cu mînie. Ce Dumnezeu, omule, nu pricepi ce-a fost în inima lui?

II. MUNŢII CEI MARI

În arşiţa unei după-amiezi de vară, băieţaşul pe care-l chema Jody privea plictisit primprejurul casei, neştiind de ce să s-apuce. Fusese la grajd şi aruncase cu pietre în cuiburile de rîndunică de sub streşini, pînă cînd toate micile căscioare de tină se spărseseră, lăsînd să curgă aşternutul de paie şi pene murdare. Pe urmă se-ntorsese acasă, pusese nişte brînză mucegăită într-o cursă de şoareci şi-o aşezase în aşa fel încît Corcitul, dulăul cel mare şi blînd, să-şi prindă cu siguranţă botul în capcană. Jody nu făcea toate astea fiindcă l-ar fi împins cruzimea: era numai foarte plictisit de după-amiaza aceea lungă şi toropitoare. Corcitul şi-a băgat în capcană botul lui de nătărău şi arcul l-a

pocnit zdravăn, aşa c-a scheunat ca de ceasul morţii şi a fugit şchiopătînd, cu sîngele picurîndu-i din nări. Oriunde l-ar fi durut, Corcitul tot şchiopăta. Aşa era năravul lui. O dată, cînd era căţelandru, călcase într-o capcană de coiot şi de-atunci şchiopăta mereu, chiar dacă numai strigai la el.

Cînd a schelălăit Corcitul, mama lui Jody i-a strigat din casă:

— Jody, nu mai chinui cîinele ăla şi găseşte-ţi altceva de făcut.

Lui Jody nu prea i-a venit la socoteală, aşa c-a zvîrlit c-o piatră după Corcitul. Pe urmă şi-a luat praştia din săliţă şi a pornit înspre marginea tufărişurilor, să vadă dacă nu poate omorî vreo pasăre. Avea o praştie grozavă, cu gumele cumpărate special de la prăvălie, dar cu toate că trăsese de multe ori în păsări, niciodată nu lovise vreuna. A luat-o prin grădina de zarzavat, îndesîndu-şi în ţărînă călcîiele goale. Pe drum a găsit şi cea mai bună piatră de praştie, rotundă, puţintel turtită şi destul de grea ca să vîjîie prin aer. A potrivit-o în peticul de piele al armei lui şi s-a îndreptat spre marginea tufărişului. Ochii i s-au îngustat şi buzele au început să i se mişte de zor; pentru prima oară în după-amiaza aceea era atent şi preocupat de ceva. In umbra gardului viu se zbenguiau păsările, rîcîind prin iarbă, zburînd iute cîţiva paşi şi iarăşi rîcîind. Jody a întins

gumele praştiei şi s-a apropiat tiptil. Un sturz micuţ s-a oprit în loc, s-a uitat la el şi s-a lăsat puţin spre pămînt, pregătindu-se să-şi ia zborul. Jody s-a tras şi mai aproape, mişcînd încetişor un picior după celălalt. Cînd a ajuns la douăzeci de paşi, a ridicat cu grijă praştia şi a ochit. Piatra a vîjîit, sturzul şi-a luat zborul şi a venit drept în întîmpinarea ei. Biata păsărică a căzut jos, cu capul zdrobit. Jody a alergat spre ea şi a ridicat-o.

— Gata, te-am picnit, a zis el.

Moartă, păsărica părea mult mai mică decît păruse cînd era vie. Jody simţi o mică înţepătură în stomac şi de aceea scoase briceagul din buzunar şi reteză capul păsării. Pe urmă îi scoase măruntaiele şi-i tăie aripile, apoi a aruncat totul într-un tufiş. Nu-i păsa de pasăre, nici de viaţa ei, dar ştia bine ce-ar spune cei mai bătrîni, dacă l-ar fi văzut ucigînd-o — şi-i era ruşine cînd se gîndea la părerea lor. Hotărî deci să uite totul cît mai repede cu putinţă şi să nu pomenească niciodată despre istoria asta.

La vremea aceea dealurile erau pîrjolite de soare, iarba căpătase o culoare aurie, dar în locul unde şipotul umplea jgheabul cel rotund, iar apa dădea peste margini, se întindea un petic de iarbă frumoasă şi verde, înaltă, moale şi plină de sevă. Jody bău din jgheabul acoperit de muşchi şi-şi spălă de pe mîini, în apa rece, sîngele păsării. Pe urmă se întinse pe spate în

iarbă şi se uită către norii din înaltul cerului de vară. Închizînd un ochi şi distrugînd perspectiva îi aduse jos de tot, aproape de el, atît de aproape încît putea întinde mîna să-i apuce. Sufla spre a-i ajuta adierii line a vîntului să-i împingă pe cer şi i se păru că, datorită ajutorului său, norii alunecă mai iute. Îşi alese un nor alb şi gros pe care îl mînă de-a dreptul spre crestele munţilor şi-l împinse cu tărie dincolo, departe, ca să piară din vedere. Atunci Jody se întrebă ce-o fi aceea vederea ? Se sculă în capul oaselor ca să se uite mai bine la munţii cei mari, acolo de unde păreau că se trag îndărăt, din ce în ce mai întunecaţi şi mai sălbatici, pînă ce se sfîrşeau într-o culme dinţată, ridicată semeţ asupra asfinţitului. Ce stranii şi plini de taine erau munţii aceia ! Îi veni în minte cît de puţine lucruri ştia despre ei.

— Ce-i de partea cealaltă ? îl întrebase o dată pe taică-său.

— Cred că alţi munţi. De ce mă-ntrebi ?

— Şi dincolo de aceia ?

— Alţi munţi, da' de ce ?

— Numai munţi şi munţi, într-una ?

— Nu, pînă la urmă ajungi la ocean.

— Da' ce-i acolo, în munţi ?

— Numai prăpăstii, tufărişuri, stînci şi pustietate.

— Tu ai fost vreodată acolo ?

— Nu.

— Da' a fost vreodată cineva pe-acolo?

— Cred că da, însă nu multă lume. E primejdios cu atîtea prăpăstii şi cine mai ştie ce. Da' am citit o dată că în munţii din Monterey sînt mai multe locuri necunoscute decît în orice altă parte a Statelor Unite.

Se părea că pe taică-său lucrul ăsta îl umple de mîndrie.

— Şi la urmă e oceanul?

— La urmă e oceanul.

— Dar — stărui băiatul — dar la mijloc ce-i? Nu ştie nimeni?

— Ba cred că sînt unii care ştiu. Numai că nu-i nimic de făcut acolo. Şi nici nu prea e apă. Doar stînci, prăpăstii şi păduri pitice. De ce mă-ntrebi?

— Ar fi bine de mers acolo.

— Ce să cauţi? Nu-i nimic prin locurile acelea.

Dar Jody ştia că prin acele locuri e totuşi ceva, şi încă ceva cum nu se poate mai minunat; de vreme ce era necunoscut, i se părea un lucru ascuns şi tainic. Ceva în inima lui îi spunea toate astea. De aceea o întrebă şi pe maică-sa:

— Tu ştii ce-i acolo, în munţii cei mari?

Mama se uită la el, pe urmă din nou către crestele cele înfricoşătoare, şi spuse:

— Cred că numai ursul.

— Care urs?

— Ei, ursul acela care a trecut munţii ca să vadă ce se vede pe-acolo.

Jody l-a întrebat şi pe Billy Buck, argatul, dacă nu cumva s-ar putea să se afle prin munţi străvechi oraşe pierdute de lume, dar Billy s-a arătat de aceeaşi părere cu Carl Tiflin:

— Nu prea cred, a răspuns el. N-ar avea ce să mănînce pe-acolo, afară numai dacă n-or fi nişte oameni care mănîncă pietre.

Asta-i tot ce-a putut afla Jody despre munţi şi de aceea i-a îndrăgit şi i s-au părut cumpliţi. Adeseori se gîndea la întinderile pe care se înălţau şiruri după şiruri de creste, pînă dădeau în mare. Dimineaţa, cînd crestele erau roşii şi aprinse, parcă-l chemau înspre ele; iar către amurg, după ce soarele trecuse dincolo de culmi şi munţii păreau năclăiţi de sînge, Jody se temea de ei: erau atunci atît de reci şi nepăsători, încît însăşi nepăsarea lor devenea o ameninţare.

În acele clipe îşi întorcea privirea înspre munţii din răsărit, munţii Gabilan, şi aceia erau munţi frumoşi, cu tot felul de clădiri pe corhăni şi cu brazi pe culmi. Acolo trăiau oameni şi se luptaseră prin văi cu mexicanii. Din nou îşi arunca ochii înspre munţii cei mari şi un fior îl străbătea, cînd vedea deosebirea. Văiuga de la poalele dealului, acolo unde se afla ferma lor, era liniştită şi plină de soare. Casa strălucea în lumina albicioasă iar grajdurile erau

cafenii şi îmbietoare. Vacile roşietice păşteau pe dealul din apropiere, înaintînd încet către miazănoapte. Pînă şi întunecatul chiparos de lîngă hambare era cunoscut şi parcă ocrotitor. Puii de găină scormoneau prin praful din jurul fermei, cu paşi iuţi de vals.

Privirea lui Jody fu deodată atrasă de ceva mişcător. Un om păşea domol peste creasta dealului, pe drumul de către Salinas, şi se vedea că vine înspre fermă. Jody se ridică şi el de jos şi porni spre casă, căci dacă sosea cineva voia să fie de faţă, să vadă ce se întîmplă. Cînd copilul ajunse acasă, drumeţul era de-abia la jumătatea drumului; se arăta a fi un om subţiratic şi cu umerii tare drepţi. Jody îşi dădea seama că e bătrîn, doar după felul greoi în care călcîiele drumeţului loveau pămîntul. Cînd ajunse mai aproape, Jody văzu că-i îmbrăcat cu pantaloni albaştri şi cu bluză din aceeaşi pînză. Era încălţat cu nişte bocanci butucănoşi şi purta o pălărie mare, cu borurile pleoştite. Pe umăr ducea o traistă care părea plină de boarfe. În cîteva clipe ajunse destul de aproape ca să poată fi văzut la chip: faţa îi era la fel de negricioasă ca şi carnea afumată. Mustaţa, alb-albăstrie pe fondul pielii întunecate, îi cădea peste gură, iar părul îi era tot alb, acolo unde se arăta, pe gît, pe sub borurile pălăriei. Pielea de pe chip parcă i se întinsese pînă ajun-

sese să se lipească de oasele fără pic de carne pe ele, aşa fel încît nasul şi bărbia păreau ascuţite şi firave. Avea ochi mari şi negri, adînciţi în orbite, cu pleoape subţiri lipite de globul ochiului. Irisul şi pupila aveau aceeaşi culoare şi erau foarte negre, dar albul ochilor nu era alb ci cafeniu. Nu se zărea pe faţa lui nici o singură încreţitură. Bătrînul era îmbrăcat într-o bluză albastră din ţesătură aspră de cînepă, încheiată pînă la gît cu nasturi de alamă, aşa cum se încheie toţi oamenii care nu poartă cămaşă. Din mînecile bluzei ieşeau încheieturi osoase şi puternice şi mîini bătătorite, noduroase şi aspre ca scoarţa copacului. Unghiile erau late, boante şi lucitoare.

Bătrînul se apropie de poartă şi, cînd ajunse în faţa lui Jody, îşi coborî traista de pe umăr. Buzele i se mişcară uşor şi dintre ele porni o voce lină şi impersonală:

— Aicea stai tu?

Jody fu puţin încurcat. Se întoarse şi privi casa, apoi reveni la starea de mai înainte şi se uită către grajd, unde erau taică-său şi Billy Buck.

— Da, răspunse el, după ce văzu că de nicăieri nu-i vine vreun ajutor.

— M-am întors, spuse bătrînul. Eu sînt Gitano, şi am venit înapoi.

Băieţaşul n-a mai ştiut ce să facă. S-a răsucit deodată în loc şi a fugit în casă, după ajutor,

trîntind uşa în urma lui. Maică-sa era în bucătărie şi destupa cu un ac de cap găurile unei strecurătoare, muşcîndu-şi buza de jos din pricina atenţiei cu care lucra.

— A venit un moş, strigă Jody cu nerăbdare. E un ţăran bătrîn şi zice că s-a întors îndărăt.

Maică-sa a lăsat jos strecurătoarea şi a înfipt acul în capătul unei albii.

— Ce s-a mai întîmplat? întrebă ea fără grabă.

— A venit un moş. Hai puţin afară.

— Ei, şi ce vrea? Mama îşi strînse băierile şorţului şi-şi netezi părul cu mîna.

— Nu ştiu. A venit pe jos.

Mama îşi netezi şi rochia şi ieşi afară, iar Jody se ţinu după ea. Gitano nu se clintise din loc.

— Ei? a întrebat doamna Tiflin.

Gitano şi-a luat de pe cap pălăria cea neagră şi a ţinut-o la piept cu amîndouă mîinile. A spus încă o dată:

— Eu sînt Gitano şi m-am întors, am venit înapoi.

— Te-ai întors? Unde te-ai întors?

Intreg trupul lui Gitano s-a înclinat puţin înainte. Mîna lui dreaptă a cuprins într-un cerc toate dealurile din împrejurimi, corhănile şi munţii, apoi a revenit din nou la pălărie:

— M-am întors la fermă. Aici m-am născut şi tot aici s-a născut şi tata.

— Aici? a întrebat femeia. Casa asta nu-i așa de veche.

— Nu, pe-acolo, a răspuns bătrînul arătînd înspre munții de la apus. In partea cealaltă, într-o casă care nu mai este.

In sfîrșit, femeia a înțeles:

— Vrei să spui, în casa cea veche de lut pe care-au topit-o ploile?

— Da, señora. După ce au părăsit ferma cea veche, nimeni n-a mai avut grijă de ea și ploile au topit-o.

Mama lui Jody a tăcut o clipă și doruri nelămurite i s-au ivit în suflet, dar le-a alungat iute.

— Și acum ce cauți aici, Gitano?

— Vreau să rămîn aicea, a răspuns el liniștit, pînă cînd oi muri.

— Dar n-avem nevoie de încă un om.

— Señora, eu nu mai sînt în stare de munci grele. Pot să mulg o vacă, să dau de mîncare la păsări, să tai vreo două lemne... și-atîta. Am să rămîn aici. Și făcu un semn înspre traista aflată jos, la picioarele lui, adăugînd: Mi-am adus și lucrurile.

Mama se întoarse către Jody:

— Dă fuga pînă la grajd și cheamă pe taică-tău.

Jody porni în goană și se întoarse cu Carl Tiflin și Billy Buck — la un pas în urma lui. Moșneagul stătea tot în picioare, ca și mai

înainte. Dar acum se odihnea. Tot trupul i se gîrbovise, cufundat într-o tihnă ce nu mai ținea seamă de trecerea timpului.

— Ce s-a întîmplat? întrebă Carl Tiflin. De ce-i Jody așa de agitat?

Doamna Tiflin arătă cu capul înspre bătrîn:

— Omul ăsta vrea să rămînă aici. Vrea să pună și el mîna la treabă cît poate și să rămînă aici.

— Bine, dar n-avem cum să-l ținem. Nu ne mai trebuie nici un om. E și prea bătrîn. Pentru cîtă treabă avem, Billy e de-ajuns.

Vorbeau pe deasupra capului său, ca și cînd moșneagul nici n-ar fi existat, dar deodată, pe neașteptate, neștiind ce să mai spună, s-au uitat la Gitano și s-au simțit stînjeniți.

Moșneagul tuși ușurel ca să-și dreagă glasul și spuse:

— Sînt prea bătrîn și nu mai sînt bun de muncă. M-am întors acolo unde m-am născut.

— Nu te-ai născut aici, răspunse Carl tăios.

— Nu. In casa de lut de pe corhană. Peste tot era o singură fermă, pînă ce-ați venit voi

— In casa de lut care s-a topit cu totul?

— Da. Și eu și tatăl meu. Acuma am să rămîn aici, pe pămîntul fermei.

— Ba-ți spun eu că n-ai să rămîi, izbucni Carl cu mînie. N-am nevoie de-un moșneag. Ferma e mică. N-am de unde lua hrană și bani de doctor pentru un bătrîn. Vei fi avînd și tu

neamuri sau prieteni. Du-te la ei. Dacă vii pe capul unor străini e ca şi cum ai porni cu cerşitul.

— Aicea m-am născut, stărui Gitano răbdător şi neînduplecat.

Carl Tiflin nu era om rău din fire, dar acum socotea că trebuie să fie:

— Ai să rămîi la noi în seara asta, spuse el. Poţi să dormi acolo, în odăiţa de lîngă hambarul vechi. Mîine dimineaţă o să-ţi dăm din nou de mîncare, iar pe urmă va trebui să-ţi vezi de drum. Du-te la prieteni, nu veni să mori aici, belea pe capul străinilor.

Gitano îşi potrivi pe cap pălăria neagră şi se aplecă să-şi ridice traista.

— Mi-am adus şi lucrurile, zise el.

Carl Tiflin plecă.

— Hai, Billy, să terminăm acolo, la grajd. Jody, arată-i odaia cea mică de lîngă hambar.

Apoi a pornit împreună cu Billy către grajd. Doamna Tiflin a intrat în casă, rostind peste umăr:

— Am să trimit nişte pături.

Gitano se uită întrebător la Jody.

— Hai să-ţi arăt, spuse băiatul.

In odăiţa cea mică de lîngă hambar era un pat scund cu un mindir din care curseseră paiele, un felinar agăţat într-un ciot de gheorghin şi un scaun fără spătar. Gitano şi-a pus binişor traista pe duşumea şi s-a aşezat pe

pat. Sfios, Jody rămase în odăiță, căci nu-i venea să plece. În cele din urmă vorbi:

— Ai coborît cumva din munții cei înalți?

Gitano clătină din cap:

— Nu, am muncit de vale, înspre Salinas.

Gîndurile din după-amiaza aceea nu-i îngăduiau lui Jody să plece:

— Da' ai fost vreodată în munții cei înalți, de colo?

Ochii bătrîni și negri au încremenit, iar lumina lor s-a răsfrînt înăuntru, asupra anilor ce dăinuiau încă în mintea lui Gitano.

— O dată, cînd eram copil. Am fost cu tata.

— Acolo, chiar în inima munților?

— Da.

— Ce era pe-acolo? strigă Jody. Ai văzut vreun om sau vreo casă?

— Nu.

— Ei, da' ce era acolo?

Ochii lui Gitano continuau să privească înăuntru. Între sprîncene i se săpa o cută.

— Ce-ai văzut acolo? întrebă din nou Jody.

— Nu știu, spuse Gitano. Nu-mi mai aduc aminte.

— Era cumplit, și uscăciune mare?

— Nu-mi mai aduc aminte.

Jody era atît de nerăbdător să afle, că-i pierise sfioșenia:

— Nu-ți mai aduci aminte chiar nimic?

Gura lui Gitano se deschise ca să rostească o vorbă şi rămase aşa cîtă vreme mintea căuta acea vorbă:

— ...Cred că era chiar... cred că era frumos...

Ochii lui Gitano păreau a fi găsit ceva în anii de demult, căci deveniră blînzi şi un mic zîmbet păru a licări în ei.

— Şi niciodată nu te-ai mai dus acolo, în munţi? stărui Jody.

— Nu.

— Nici n-ai vrut să te duci?

Acum însă chipul lui Gitano arăta nerăbdare.

— Nu, spuse el pe un ton care-i arătă copilului că moşneagul nu era dispus să mai vorbească despre asta.

Băiatul se simţea stăpînit ca de o vrajă stranie. Nu voia să se despartă de Gitano. Din nou l-a cuprins sfioşenia.

— Nu vrei să mergi pînă la grajd, să vezi vitele? întrebă Jody.

Gitano se ridică, îşi puse pălăria pe cap şi se pregăti să-l urmeze.

Aproape se-nserase. Au zăbovit o vreme lîngă jgheabul de la adăpătoare, privind caii care veneau de pe corhăni pentru adăpatul de noapte. Gitano şi-a aşezat mîinile noduroase pe stinghia de sus a gardului. Cinci cai au venit şi s-au adăpat, apoi au rămas primprejur, mai rupînd cîte-o gură de iarbă sau scărpinîndu-şi coastele de lemnul cioplit al gardului. Multă

vreme după ce toţi caii au sfîrşit de băut, s-a ivit de peste culmea dealului un cal bătrîn şi a coborît anevoie la vale. Avea dinţi lungi şi galbeni; copitele îi erau lăţite şi subţiri ca nişte lopeţi, coastele şi oasele şoldurilor aproape îi ieşeau din piele. Cu paşi nesiguri a venit pînă la jgheab şi a băut, sorbind zgomotos.

— Asta-i bătrînul Easter, l-a lămurit Jody. E cel dintîi cal pe care l-a avut tata şi a împlinit treizeci de ani. Apoi şi-a ridicat privirile şi s-a uitat în ochii bătrîni ai lui Gitano, căutînd răspuns.

— Nu mai e bun de nimic, spuse Gitano.

Tatăl lui Jody şi Billy Buck au ieşit din grajd şi au venit înspre ei.

— E prea bătrîn şi nu mai e bun de treabă, repetă Gitano. Doar mănîncă şi nu mai trece mult şi moare.

Carl Tiflin auzi ultimele cuvinte. Îi părea rău că se purtase atît de brutal cu bătrînul, aşa că fu din nou fără cruţare:

— E o mare porcărie că nu l-am împuşcat încă pe Easter, zise el. L-aş fi scutit de multe necazuri şi reumatisme. — După asta trase cu coada ochiului înspre Gitano, vrînd să-şi dea seama dacă bătrînul a priceput cum vine vorba, dar mîinile mari şi osoase nu s-au clintit şi nici ochii negri nu şi-au luat privirile de la cal. — Bătrîneţea ar trebui scăpată de necazuri, continuă tatăl lui Jody. Un glonţ, o detunătură,

poate un junghi zdravăn în cap şi gata. E mai plăcut decît să fii mort între vii şi să te vaieţi de măsele.

Atunci se amestecă şi Billy Buck în vorbă:

— Au şi ei dreptul la odihnă, după ce au muncit o viaţă întreagă. Poate că lor le e de ajuns şi numai să umble de ici-colo.

In vremea asta Carl se uita la calul numai piele şi oase.

— Nici nu vă-nchipuiţi cum arăta Easter la vremea lui, spuse el cu duioşie. Capul totdeauna sus, pieptul larg, picioare de căprioară. Sărea gardurile ca nimic. Am cîştigat o întrecere cu el, cînd aveam cincisprezece ani. Dac-aş fi vrut să-l vînd, luam oricînd două sute de dolari. Nici nu vă puteţi închipui cît de frumos era. — S-a oprit și i-a părut rău de nevoita lui duioșie. — Dar acum ar trebui împuşcat, a încheiat el tăios.

— Are și el dreptul să se odihnească, stărui Billy Buck.

Tatălui lui Jody îi veni deodată un gînd plin de haz. Se întoarse către Gitano și-i zise:

— Dacă şunca și ouăle ar creşte pe corhană te-aş trimite și pe tine la păscut. Dar nu te pot lăsa să paşti în bucătărie la mine.

Apoi rîse către Billy Buck și o porniră amîndoi înspre casă.

— Ar fi bine de noi toţi, dacă şunca și ouăle ar crește pe corhăni, mai adăugă el.

Jody ştia că taică-său se străduieşte să găsească punctul unde să-l lovească pe Gitano cît mai dureros. Şi el păţise de multe ori aşa, iar acum taică-su cunoştea toate locurile unde-l putea şfichiui cît mai usturător cu vorba.

— Aşa vorbeşte tata, spuse Jody. Nici nu se gîndeşte să-l împuşte pe Easter. A fost cel dintîi cal al lui.

În vremea cît au stat ei acolo soarele coborîse dincolo de munţii cei mari, iar peste fermă se lăsase tăcerea. Seara, Gitano părea că se simte mult mai la largul său. A ţocăit zgomotos din buze şi a întins o mînă peste gard. Bătrînul Easter a venit cu paşi sacadaţi către el, iar Gitano i-a mîngîiat gîtul slab, sub coamă.

— Ţi-e drag ? l-a întrebat Jody încetişor.

— Da, dar nu mai e bun de nimic.

În clipa aceea a sunat triunghiul de acasă.

— E gata cina, a strigat Jody. Hai să mergem la masă.

În drum către casă, Jody băgă din nou de seamă că trupul lui Gitano era încă drept, ca al unui tînăr. Doar după o anumită zvîcnire în mişcări şi după paşii puţin tîrşiţi se putea băga de seamă că-i moşneag.

Curcile se munceau, zburînd greoi, să se caţere pe crengile de jos ale chiparosului de lîngă hambar. O pisică grasă cu păr lucios trecu de-a curmezişul drumului ducînd în gură un şobolan atît de mare, încît coada i se tîrîia pe pămînt.

Pe corhană, potîrnichile încă își mai chemau suratele la adăpătoare. Jody și Gitano ajunseră la treptele din spatele casei. Doamna Tiflin se uita la ei prin ușa deschisă.

— Hai fuga, Jody. Vino încoace, să mîncăm, Gitano.

Carl și Billy Buck începuseră să mănînce la masa lungă, acoperită cu mușama. Jody s-a strecurat pe scaun, fără să-l miște din loc, dar Gitano a rămas cu pălăria în mînă, pînă cînd Carl Tiflin și-a înălțat privirea spre el și i-a zis :

— Stai jos, stai jos. Oricum, poți să-ți pui cumsecade burta la cale, înainte de a porni la drum.

Lui Carl îi era teamă să nu se înduplece și să-i îngăduie moșneagului să rămînă ; de aceea continua să-și spună mereu că așa ceva nu e cu putință.

Gitano își puse pălăria lîngă el pe dușumea și se așeză, cam neîncrezător. Nu-și luă mîncare. Trebui să-i întindă Carl farfuria :

— Hai, ia și mănîncă.

Gitano mîncă foarte încet, tăind bucățele mărunte de carne și luîndu-și doar cîte o lingură de piureu de cartofi în farfurie.

Carl Tiflin era însă îngrijorat :

— N-ai nici un fel de rudă prin partea locului ? întrebă el.

Gitano răspunse cu oarecare mîndrie :

— Cumnatul meu stă la Monterey. Am şi nişte veri pe-acolo.

— Bine, atunci poţi să te duci şi să stai la ei.

— Aicea m-am născut, răspunse Gitano cu un fel de blîndă împotrivire.

Mama lui Jody veni din bucătărie cu un castron mare de griş cu lapte. Carl Tiflin îi vorbi, foarte vesel :

— Ţi-am povestit ce i-am spus moşneagului? I-am spus că dacă şunca şi ouăle ar creşte pe corhană l-aş trimite la păscut, ca pe bătrînul Easter.

Gitano se uita în farfurie, fără să se clintească.

— E mare păcat că nu poate rămîne la noi, zise doamna Tiflin.

— Ia vezi, poate începi şi tu acum, i-o reteză Carl aspru.

După ce au isprăvit masa, Carl, Billy Buck şi Jody s-au dus în altă odaie ca să stea puţin în tihnă, dar Gitano, fără să rostească vreo vorbă de rămas bun sau de mulţumire, a trecut prin bucătărie şi a ieşit pe uşa din dos. Jody şedea tăcut şi-şi supraveghea pe furiş părintele. Înţelegea cît de prost se simte taică-su.

— E plină ţara de *paisanos*[1] de ăştia bătrîni, i-a spus Carl lui Billy Buck.

[1] Numele dat băştinaşilor de origină mexicană.

— Sînt oameni tare de ispravă, le luă apărarea Billy. La bătrînețe lucrează mai straşnic decît albii. Am văzut pe unul care avea o sută cinci ani şi încă mai putea să încalece. N-ai să vezi niciodată un alb de vîrsta lui Gitano care să meargă pe jos douăzeci sau treizeci de mile.

— Da, sînt vînjoşi, recunoscu şi Carl. Ia ascultă : nu cumva îi ții şi tu partea ? Uite-ncoa, Billy — explică mai departe Carl — am destulă bătaie de cap şi aşa, fără o gură mai mult de hrănit, ca să nu las ferma asta să-ncapă pe mîinile Băncii Italiei.

— Ştiu, aşa e, zise Billy. Dacă ai fi bogat, ar fi altă socoteală.

— Păi sigur, şi pe urmă unde mai pui că are şi neamuri la care să se ducă, un cumnat şi nişte veri chiar la Monterey. De ce să-i port eu de grijă ?

Jody stătea nemişcat şi asculta ; i se părea că aude vocea molcomă a lui Gitano şi vorbele acelea ce nu îngăduiau răspuns : „Dar eu aicea m-am născut." Gitano era la fel de plin de taine ca şi munții. Acolo, în munți, se înşirau creste după creste cît vedeai cu ochii, dar dincolo de cea din urmă, care se înălța uriaşă către cer, se-ntindea o mare țară necunoscută. Şi Gitano ți se părea doar un moşneag, pînă cînd îi vedeai ochii negri şi tulburi. Indărătul lor se afla ceva necunoscut. Niciodată nu vorbea atît încît să-ți

îngăduie să afli ce-i înăuntru, ce se ascunde îndărătul ochilor aceia. Jody se simţea atras, fără putinţă de împotrivire, către hambar. S-a lăsat să alunece din scaun în vremea cît vorbea taică-său şi a ieşit pe uşă fără cel mai mic zgomot.

Noaptea era foarte întunecoasă şi zgomote depărtate se auzeau totuşi limpede. Clinchete de zurgălăi de la căruţele cu lemne răzbăteau de pe drumul ce trecea peste deal, străbătînd tot ţinutul. Jody şi-a găsit calea, prin curtea cufundată în beznă. Fereastra odăiţei de la hambare era luminată. La adăpostul întunericului ce ascundea totul, Jody s-a apropiat tiptil de fereastră şi s-a uitat înăuntru. Gitano stătea pe scaun, cu spatele la fereastră. Mîna dreaptă i se mişca încetişor, înainte şi înapoi, în faţa pieptului. Jody deschise uşa şi pătrunse înăuntru. Gitano a tresărit deodată şi, apucînd o bucată de piele de căprioară încercă s-o arunce peste ce ţinea în poală, dar pielea alunecă jos. Jody a rămas ca trăsnit cînd a văzut ce avea Gitano în mînă : o sabie subţire şi frumoasă cu mînerul şi garda de aur. Lama părea o rază subţire de lumină negricioasă. Mînerul era sculptat şi frumos împodobit.

— Ce-i aia ? a întrebat Jody.

Gitano doar s-a uitat la el cu ochi mustrători, a ridicat bucata de piele de căprioară şi a înfăşurat lama strîns în ea. Jody a întins mîna.

— Nu mi-o arăţi şi mie?
Gitano a privit cu ochi mînioşi şi a clătinat din cap.
— De unde o ai? Cine ţi-a dat-o?
De data asta Gitano l-a privit pătrunzător, parcă adîncit în gînduri.
— O am de la tatăl meu.
— Da? Şi el de unde a luat-o?
Gitano s-a uitat în jos, la pachetul lunguieţ înfăşurat în pielea de căprioară. A rostit:
— Nu ştiu.
— Nu ţi-a spus niciodată?
— Nu.
— Ce faci cu ea?
Gitano s-a uitat la el, puţin mirat:
— Nimic. O păstrez.
— Nu mi-o mai arăţi o dată?
Moşneagul a dezvelit încetişor lama strălucitoare şi a lăsat lumina lămpii să alunece o clipă de-a lungul ei. Pe urmă a înfăşurat-o la loc.
— Acum du-te. Vreau să mă culc. Şi a suflat în lampă, aproape înainte ca Jody să fi închis uşa.
În vreme ce mergea înapoi spre casă, Jody ştia un anumit lucru mai limpede decît tot ce ştiuse vreodată pînă atunci. Nu trebuia să pomenească nimănui şi niciodată despre sabia aceea. Ar fi fost cumplit să fi pomenit cuiva despre ea, căci în felul acesta ar fi nimicit un

anumit adevăr foarte delicat, un adevăr care s-ar sfărîma de cum ai încerca să-l împărtăşeşti şi altuia.

În drumul lui prin curtea întunecată, a trecut pe lîngă Billy Buck.

— Te caută şi nu ştiu unde eşti, i-a spus Billy.

Jody s-a strecurat în odaie, iar taică-său s-a întors spre el:

— Unde-ai fost?

— M-am dus să văd dacă n-am prins vreun şobolan în capcana cea nouă.

— Fuga la culcare!

Dimineaţa, Jody a fost primul la masă. După el a venit taică-său şi pe urmă Billy Buck. Din bucătărie, doamna Tiflin s-a uitat în cameră.

— Unde-i moşneagul, Billy? întrebă ea.

— S-o fi dus să facă o plimbare, răspunse Billy. L-am căutat în odăiţă şi nu era acolo.

— Poate c-a plecat cu noaptea în cap la Monterey, zise Carl. Are ceva drum de făcut.

— Nu, îl lămuri Billy. Traista e în odăiţă.

După ce s-a sculat de la masă, Jody s-a dus la hambare. Muştele zburau de colo-colo, în lumina soarelui. În dimineaţa aceea, ferma părea şi mai liniştită ca de obicei. Cînd s-a încredinţat că nu-l vede nimeni, Jody a intrat în odăiţă şi a scotocit în traista lui Gitano. Se aflau acolo o pereche de izmene lungi de bumbac, o pereche

de pantaloni şi trei perechi de ciorapi rupţi. Altceva nimic. Jody s-a simţit deodată chinuitor de singur. A pornit încet către casă. Taică-său stătea în prag şi vorbea cu mama.

— Mi se pare că în sfîrşit a murit şi bătrînul Easter, spunea el. Nu l-am văzut să vină la adăpat, cu caii ceilalţi.

Către mijlocul dimineţii, sosi călare Jess Taylor de la ferma de pe culmea dealului.

— Nu cumva ai vîndut globanul ăla sur al tău, Carl? L-ai vîndut?

— Nu, cum să-l vînd? Da' de ce mă-ntrebi?

— Aşa, răspunse Jess. Azi m-am sculat cînd s-a crăpat de ziuă şi am văzut ceva de mai mare minunea. Am văzut un moşneag călare pe-un cal bătrîn, pe deşelate şi numai c-o funioară drept căpăstru. Nu mergea pe drum. O luase aşa, de-a dreptul, printre tufişuri. Cred că avea şi-o puşcă. În orice caz am văzut că ceva îi lucea în mînă.

— E Gitano, moşneagul, zise Carl Tiflin. Să mă uit dacă nu-mi lipseşte vreo puşcă. Intră în casă, pentru o clipă. Nu, sînt toate. Încotro o luase, Jess?

— Păi tocmai asta-i de mirare. O luase de-a dreptul către munţi.

Carl izbucni în rîs.

— Ăştia niciodată nu-s prea bătrîni pentru furtişag, zise el. Cred c-a venit să-l fure pe bătrînul Easter.

— Vrei să ne luăm după el, Carl?

— Ei asta-i, nici nu mă gîndesc! De-abia mă scutește să mai îngrop globanul. Mă-ntreb de unde o fi luat pușca. Și ce dracu o fi căutînd acolo în munți?

Jody a luat-o prin grădina de zarzavat, înspre marginea tufărișului. S-a uitat lung către munții cei uriași care se-ntindeau tot culme după culme, pînă ajungeau în sfîrșit la ocean. O clipă i se păru că vede o pată neagră cățărîndu-se pe culmea cea mai de departe. S-a gîndit la sabie și s-a gîndit la Gitano. S-a gîndit la munții cei mari. L-a încercat deodată un alean arzător și atît de dureros, încît voia să plîngă ca să și-l smulgă din piept. S-a întins pe iarba verde din jurul jgheabului rotund de la marginea tufărișului. Și-a acoperit ochii cu brațele încrucișate și a rămas acolo multă vreme, cu sufletul plin de-o suferință fără nume.

III. FĂGĂDUIALA

Către mijlocul unei după-amieze de primăvară, băiețelul cu numele de Jody pășea falnic pe drumul mărginit de tufărișuri, îndreptîndu-se spre casă. Izbind cu genunchiul în cutia de tablă aurie în care maică-sa ținuse untură, iar acum își lua el merindea pentru școală, era încredințat că sună strașnic din alămuri, în vreme ce, șuierînd cu limba între dinți, mai bătea chipurile și în tobe ori, dacă era cazul, sufla în trompete. Nu trecuse mult de cînd ceilalți copii din ceata care pleca atît de voioasă de la școală apucaseră pe cîte o văiugă sau pe cîte un drum de care, înspre casă. În clipa aceea s-ar fi zis că Jody mărșăluia singur, ridicînd genunchii sus de tot și bătînd tălpile, dar în urma lui mergea o oștire nevăzută, cu săbii și flamuri uriașe, o armie tăcută, dar înfiorătoare.

După-amiaza era proaspătă și aurită de soarele primăverii. La umbra ramurilor întinse ale stejarilor, ierburile creșteau gălbejite și înalte, iar pe coastele dealurilor pășunile se arătau bogate și mătăsoase. Sălciile scînteiau din proaspetele lor frunze de argint, iar stejarii purtau glugi de un verde-auriu. Pe deasupra dealurilor plutea o asemenea mireasmă de verdeață, încît pe tăpșane caii galopau nebunește, apoi încremeneau deodată; mielușei zglobii și chiar oi mai bătrîne săreau pe neașteptate în aer, încremeneau pe picioarele țepene, apoi își vedeau de păscut; vițelușii încă nesiguri pe picioare se luau la împuns, se retrăgeau un pas și iar se izbeau în creștete.

Cînd cenușia și tăcuta oștire aflată sub porunca lui Jody ajunse în preajma lor, animalele se opriră din păscut și o priviră cum trece.

Deodată, Jody se opri. Oștirea cenușie înlemni uluită și nerăbdătoare. Jody se lăsă în genunchi. Oștirea rămase o clipă înșiruită în rînduri lungi și neclintite, apoi, cu un ușor suspin de obidă, se înălță ca o ceață ușoară și cenușie și se mistui nevăzută. Jody zărise coroana ghimpoasă a unei broaște cu un corn mișcînd în praful drumului. Mîna lui jegoasă se întinse, apucă boțul de praf cu țeapă și-l ținu bine, cît timp mica vietate se mai zbătu. Apoi o răsturnă și o așeză cu pîntecul alb-auriu înspre soare. Cu degetul

arătător o lovi ușurel în gît și pe piept pînă parcă se topi, ochii i se închiseră și rămase moale, ca adormită.

Jody deschise cutia de merinde și băgă înăuntru primul vînat. După asta porni mai departe, cu genunchii ușor îndoiți și umerii aduși înainte ; picioarele goale pășeau grijulii și fără zgomot. În mîna dreaptă ținea o pușcă lungă și argintie. Tufișurile de pe marginea drumului se mișcau într-una din pricina unei proaspăt ivite și neașteptate mulțimi de tigri fioroși și urși cenușii. Iar vînătoarea fu cum nu se poate mai îmbelșugată, căci pînă ajunse la răspîntia drumurilor, acolo unde se afla cutia de poștă bătută într-un stîlp, Jody prinsese încă două broaște cu corn, patru gușteri mici, un șarpe albăstrui, șaisprezece lăcuste cu aripi gălbui, iar sub o piatră găsise o salamandră cafenie și vîscoasă. Acum toată adunătura asta se zbătea deznădăjduită între pereții de tinichea ai cutiei de merinde.

La răspîntie pușca s-a evaporat iar tigrii și urșii de pe costișe s-au topit. Pînă și umedele și chinuitele lighioi din cutie încetară să mai existe, fiindcă micul steag de metal roșu era înălțat, arătînd deci că se află ceva în cutia de poștă. Jody și-a lăsat prada jos pe pămînt și a deschis cutia. Înăuntru era un catalog al firmei *Montgomery Ward* și un număr din *Salinas*

Weekly Journal[1]. Jody a închis la loc ușița cutiei, și-a luat de jos povara și a pornit-o în trap peste culmea dealului, apoi de-a dreptul la vale, spre casă. A trecut în goană și pe lîngă grajd și pe lîngă fînăria atît de plăcută și pe lîngă hambare și pe lîngă chiparos. A intrat ca o furtună pe ușa din față, strigînd în gura mare:

— Mamă, mamă, ne-a venit un catalog!

Doamna Tiflin era în bucătărie și punea în săculeț, cu o lingură, brînza proaspăt fiartă. Și-a lăsat pentru o clipă treaba și și-a clătit mîinile la robinetul rezervorului de apă prins în perete.

— Sînt aici în bucătărie, Jody. Vino încoace.

Jody a năvălit înăuntru, izbîndu-și cutia de merinde de albia de sub robinet, unde se spălau vasele.

— Uite-l. Pot să-l deschid, mamă?

Doamna Tiflin a pus din nou mîna pe lingură și s-a întors la săculeț.

— Să nu-l pierzi, Jody, c-o să vrea și taică-tău să-l vadă. A turnat în săculeț ce lapte mai rămăsese în oală, apoi a spus: Știi, Jody, taică-tău a zis să vorbești cu el pînă nu te-apuci de treburile tale. Apoi a alungat o muscă ce bîzîia în jurul săculețului.

Jody a închis speriat catalogul cel nou.

---

[1] Gazeta săptămînală din Salinas.

— Ce-a zis, mamă?

— Niciodată nu eşti atent la ce ţi se spune. Vrea taică-tău să dea ochi cu tine.

Băiatul a aşezat binişor catalogul pe marginea mesei.

— Mamă, cum... S-a supărat tata c-am făcut ceva?

Doamna Tiflin a rîs.

— Totdeauna cu musca pe căciulă! Ce ispravă ai mai făcut?

— Nimic, mamă, răspunse el cam cu jumătate de gură.

Adevărul e că nu-şi aducea aminte şi în afară de asta era cu neputinţă să ştii ce anume faptă putea fi socotită drept crimă.

Maică-sa a atîrnat săculeţul într-un cîrlig, aşa fel încît zerul să se scurgă în albia de spălat vase.

— N-a spus decît atîta, că vrea să dea ochi cu tine cînd vii acasă. Cred că e pe undeva pe la grajd.

Jody s-a răsucit în călcîie şi a ieşit pe uşa din dos. Cînd a auzit-o pe maică-sa că deschide cutia de merinde şi după asta strigă furioasă. l-a săgetat deodată un gînd şi a luat-o iute la fugă către grajd, străduindu-se să nu audă glasul mînios care-l striga dinspre casă.

Carl Tiflin şi Billy Buck, argatul, stăteau rezemaţi de gardul dinspre vale a păşunii, cu cîte un picior pe stinghia de jos şi amîndouă

coatele pe cea de sus. Vorbeau rar și fără un șir anume. Pe pășune, șase cai rupeau cu desfătare iarba plină de dulceață. Nellie, iapa, se proțăpise în poartă și-și freca partea dindărăt de stîlpul cel mare.

Jody s-a apropiat, venind cam pieziș. Tîrîia un picior, voind să dea de înțeles celorlalți că n-are nimic pe cuget și-i cu totul nepăsător. Cînd ajunse lîngă cei doi bărbați puse și el un picior pe stinghia de jos a gardului, își propti coatele pe cea de la mijloc și privi peste pășune. Cei doi bărbați se uitară spre el dintr-o parte.

— Am ceva de vorbit cu tine, a spus Carl pe tonul pe care-l folosea doar față de copii și față de animale.

— Ascult, tată, răspunse Jody cu smerenie.

— Auzi ce spune Billy ; cică ai avut mare grijă de căluț, pînă a murit.

Va să zică nici vorbă de chelfăneală. I-a venit inima la loc :

— Da, tată, zău c-am avut grijă.

— Billy zice că ți-s dragi și că te pricepi la cai.

Pe Jody îl năpădi dintr-o dată un simțămînt de fierbinte prietenie pentru argat.

— L-a învățat tel de fel de lucruri pe căluț, ca un mare meșter în de-alde astea, se băgă și Billy în vorbă.

După aceea Carl Tiflin s-a apropiat pas cu pas de ce-avea el de gînd.

— Dacă ar fi să capeţi alt cal, ai avea grijă de el?

Pe Jody l-au trecut fiori.

— Da, tăticule.

— Bine tată, atuncea ia seama. Billy zice că cea mai nimerită cale pentru tine ca s-ajungi să te pricepi într-adevăr la cai, e să creşti un mînz.

— Altminteri nici nu se poate, interveni Billy.

— Ei, atunci ascultă ce vreau să-ţi spun, Jody, continuă tatăl. Jess Taylor de la ferma de pe culme are un armăsar grozav, dar treaba asta o să coste cinci dolari. Dau eu acuma banii, iar tu o să trebuiască să munceşti pentru ei toată vara. Ce zici, te prinzi?

Jody simţi cum i se zbuciumă toate măruntaiele.

— Da, tată, zise el cu glas abia şoptit.

— Şi n-ai să te văicăreşti? N-ai să faci urechea toacă, dacă ţi s-o spune să faci vreo treabă?

— Nu, tată.

— Bine, atuncea ne-am înţeles. Mîine dimineaţă o iei frumuşel pe Nellie şi te duci cu ea la bătut, la ferma de pe culme. Pe urmă o să mai trebuiască să ai grijă de ea, pîn-o făta.

— Da, tăticule.

— Acum vezi ce faci cu lemnele şi cu puii.

Jody a şi pornit. Cînd a trecut pe la spatele lui Billy Buck de-abia s-a ţinut să nu întindă

mîna şi să mîngîie picioarele îmbrăcate în pantaloni albaştri. A mişcat numai puţin din umeri, ca un om în toată firea, plin de importanţă.

De data asta şi-a văzut de treburi cu mai multă rîvnă ca oricînd. N-a mai vărsat grăunţele grămadă, ca să se uite cum sar puii unii peste alţii şi se-ncaieră pînă ajung să le ciugulească. Nici vorbă de-aşa ceva. Le-a împrăştiat atît de tare şi cu atîta grijă, încît bieţii pui de-abia mai dădeau peste ele. Iar mai pe urmă, în casă, după ce a ascultat smerit cum se jeluieşte maică-sa din pricina unor băieţi care-şi umplu taşca de mîncare cu tot soiul de şopîrle băloase şi tot felul de gîndaci, a făgăduit să nu mai facă aşa niciodată. Şi într-adevăr Jody simţea că toate năzdrăvăniile de felul ăstora erau acum de domeniul trecutului. Era mult prea bătrîn ca să mai pună vreodată broaşte cu corn în taşca de mîncare. A cărat în casă atîtea lemne şi a făcut o stivă aşa de mare, încît mama trecea cu grijă pe lîngă ea, de teamă să nu stîrnească o avalanşă. După ce a terminat, după ce a strîns ouăle care se adunaseră în cuibar de săptămîni întregi, Jody s-a îndreptat din nou spre păşune, trecînd pe lîngă chiparos şi pe lîngă hambar. O broască rîioasă şi umflată, care s-a uitat la el de sub jgheabul de la adăpătoare, nu l-a mai putut impresiona în nici un fel.

Carl Tiflin şi Billy Buck nu se zăreau nicăieri, dar după zdrăngănitul metalic pe care-l auzea în celălalt capăt al grajdului, Jody a înţeles că Billy tocmai începuse să mulgă o vacă. Ceilalţi cai păşteau sus pe coastă, dar Nellie continua să se frece nervoasă de stîlpul porţii. Jody se apropie binişor de ea spunînd:

— Na fetiţa, na Nellie!

Urechile iepei se dădură pe spate în semn de furie, iar buzele se traseră de pe dinţii ei galbeni. Nellie întoarse capul spre băiat care desluşi în ochii ei sticloşi o lucire de nebunie. Jody se cocoţă în vîrful gardului, se aşeză lăsîndu-şi picioarele să atîrne şi se uită la iapă cu o privire de părinte.

Cît a stat el acolo s-a lăsat noaptea. Liliecii şi păsările de noapte săgetau prin aer. Billy Buck, în drum spre casă cu şiştarul plin de lapte, dădu cu ochii de Jody şi se opri.

— O să ai de aşteptat, zise el cu glas molcom. O să ţi se urască aşteptînd.

— Nu, Billy, nici vorbă. Cît o să aştept?

— Aproape un an.

— Ei, nu face nimic. Nu mi se urăşte.

Triunghiul de la fermă a sunat strident. Jody s-a dat jos de pe gard şi a plecat la masă împreună cu Billy Buck. Ba chiar a întins mîna şi a apucat de toarta şiştarului, dornic s-ajute.

A doua zi dimineaţă, după ce a mîncat, Carl Tiflin a învelit într-o bucată de ziar o bancnotă

de cinci dolari și a prins pachețelul cu un ac în buzunarul de sus al hainei lui Jody. Billy Buck i-a pus căpăstrul lui Nellie și a scos-o din pășune.

— Vezi să bagi de seamă, l-a prevenit el pe băiețaș. Apucă de ici și ține-o din scurt să n-aibă cum să te muște. E ieșită rău din minți.

Jody a apucat de pana căpăstrului și-a pornit-o la deal, către ferma de pe culme, împreună cu Nellie care juca în urma lui. Pe poiană, de-a lungul drumului, spicele ovăzului sălbatic de-abia începeau să se ivească dintre frunze. Razele calde ale soarelui de dimineață îl băteau atît de plăcut pe Jody în spate, încît îl sileau să mai sară din cînd în cînd într-un picior, deşi se ținea grozav de serios. Pe garduri, păsări negre și lucitoare, cu epoleți roșii, țipau cu glasul lor spart. Ciocîrliile de livadă ciripeau ca un susur de izvor, turturelele ascunse printre frunzele tremurătoare ale stejarilor păreau a-și cînta o jale cu greu stăpînită. Peste cîmpuri, iepurii se prăjeau la soare și numai crăcana urechilor li se zărea deasupra ierburilor.

După ce merse vreme de un ceas tot la deal, către culme, Jody o apucă pe un drumeag îngust, înspre o ridicătură mai piezişă, ca să ajungă la fermă. Zări acoperişul roşu al grajdului, ivindu-se pe deasupra stejarilor şi auzi un cîine care lătra într-o doară, prin preajma casei.

Deodată Nellie a sărit înapoi și aproape a smuls pana căpăstrului din mîna lui Jody. Dinspre grajd, s-a auzit ca un muget ascuțit și șuierător, pîrîituri de lemne frînte, iar după aceea o voce de om care striga ceva. Nellie s-a tras înapoi şi a nechezat uşor. Cînd Jody a smucit de căpăstru s-a repezit la el cu dinţii dezgoliţi. Băiatul a dat drumul curelei lungi și groase și a fugit repede din drum, sărind în tufișuri. Mugetul cel tare s-a ridicat din nou dinspre stejari și Nellie i-a răspuns. Armăsarul s-a arătat, frămîntînd pămîntul în copite și s-a repezit în galop la vale, tîrînd după el pana ruptă a căpăstrului de frînghie. Nările-i țepene și umflate erau roșii ca para focului, iar părul negru și lucios strălucea în soare. Armăsarul a venit așa de repede, încît nu s-a putut opri cînd a ajuns lîngă iapă. Urechile lui Nellie s-au culcat pe spate, iapa s-a răsucit deodată și a zvîrlit înspre el cu amîndouă picioarele dindărăt. Armăsarul s-a întors în loc și s-a apropiat. A lovit iapa cu piciorul de dinainte, iar cînd ea s-a cutremurat sub puterea izbiturii, a înșfăcat-o de gît cu dinţii şi a sîngerat-o.

Nellie s-a schimbat într-o clipă. A devenit feminină şi cochetă. A muşcat doar cu buzele gîtul încordat al masculului și s-a întors în așa fel ca să-şi poată freca greabănul de greabănul lui. Jody stătea pe jumătate ascuns în tufiș și privea. A auzit deodată pas de cal în spatele

lui, dar mai înainte ca el să se poată întoarce, o mînă l-a apucat de gulerul hainei și l-a săltat de la pămînt. Jess Taylor l-a așezat pe băiat îndărătul lui, pe cal.

— Putea să te omoare, i-a zis fermierul. Armăsarul ăsta... parcă intră dracu-n el cîteodată. A rupt pana de la căpăstru și a trecut de-a dreptul prin gard.

Jody a stat liniștit, iar peste o clipă a început să țipe:

— Aoleu! ce-i face? O omoară! Gonește-l, gonește-l!

Jess a rîs încetișor:

— Lasă că nu-i face nici un rău. Poate ar fi mai bine să te dai jos și să te duci puțin la fermă. S-ar putea să capeți o plăcintă.

Jody a clătinat din cap și a zis:

— E a mea iapa și mînzul o să fie tot al meu. Eu am să-l cresc.

Jess a încuviințat:

— Da, asta-i o treabă bună. Carl se-arată a fi un om cu socoteală cîteodată.

Peste puțin timp, primejdia trecuse. Jess l-a coborît pe Jody de pe cal și a apucat armăsarul de pana ruptă a căpăstrului. Apoi a luat-o înainte, călare, iar Jody după el cu Nellie de căpăstru.

Spre casă, Jody n-a pornit decît după ce a scos pachețelul prins cu ac și i-a dat vecinului cei cinci dolari. Apoi a mîncat două plăcinte.

Nellie l-a urmat cît se poate de blîndă. S-a arătat așa de liniștită că Jody s-a urcat pe un ciot de copac retezat, a încălecat și a făcut călare cea mai mare parte din drum.

Cei cinci dolari avansați de taică-său au făcut din Jody un fel de șerb pentru tot restul primăverii și pentru toată vara. La coasă, a trebuit să adune fînul. Pe urmă a mînat caii la alte munci, iar cînd a sosit mașina de balotat fînul tot el l-a mînat și pe cel care mergea roată ca să strîngă baloturile. Pe lîngă asta, Carl Tiflin l-a învățat să mulgă și i-a dat în seamă o vacă, așa că avea încă o grijă pe cap, dimineața și seara.

Nellie, iapa cea roaibă, se făcu repede tare blîndă. Toată vremea, fie că păștea pe costișele ce-ncepeau să bată în galben, fie că îndeplinea munci ușoare, buzele îi erau mereu curbate într-un fel de zîmbet poznaș. Călca rar, cu gravitatea senină a unei împărătese. Cînd era pusă pereche, trăgea zdravăn și fără să-și piardă firea. Jody se ducea în fiecare zi s-o vadă. O privea cu ochi cercetători, dar nu vedea nici un fel de schimbare.

Într-o după-amiază, Billy Buck rezemă de peretele grajdului grebla cu dinți nenumărați cu care împrăștia îngrășămintele. Își desfăcu puțin cureaua, își îndesă în pantaloni poalele cămășii iar pe urmă strînse cureaua la loc. Luă un pai de la cordica pălăriei și-l puse în colțul

gurii. Jody, care stătea ghemuit şi-i dădea Corcitului — cîinele cel mare şi încruntat — o mînă de ajutor ca să scormonească după vreo lighioană, se ridică de cum îl văzu pe argat păşind afară din grajd.

— Hai să mergem să vedem ce mai face Nellie, propuse Billy.

Peste o clipă, Jody mergea în pas cu Billy. Corcitul se uită la ei peste umăr; apoi începu să scormonească furios, să mîrîie şi să scheaune scurt şi ascuţit, vestind că lighioana din pămînt era ca şi înhăţată. Dar cînd se mai uită o dată peste umăr şi văzu că nici Billy nici Jody nu-l iau în seamă, ieşi scîrbit din groapă şi se luă după ei, pe costişă.

Orzul sălbatic dădea în pîrg. Fiece spic se-apleca sub povara boabelor, iar iarba era destul de uscată ca să fîşîie sub paşii celor doi. Cam pe la jumătatea coastei au zărit-o pe Nellie şi pe Pete, calul cel sur-negricios, păscînd spicele orzului sălbatic. Cînd s-au apropiat, Nellie s-a uitat la ei, a ciulit urechile şi a scuturat din cap în semn de răzvrătire. Billy a cercetat-o din ochi, i-a pus mîna sub coamă şi-a bătut-o pe gît, pînă cînd urechile au revenit la starea lor obişnuită, iar iapa l-a apucat uşurel cu dinţii de cămaşă.

Jody a întrebat:

— Chiar crezi de-adevărat că are mînz?

Cu degetul mare şi cu arătătorul, Billy a întors pleoapele iepei. I-a cercetat buza de jos şi i-a pipăit ugerul negru, ca de piele tăbăcită.

— Nu m-aş mira de loc, a răspuns el.

— Bine, dar nu s-a schimbat cu nimic. Şi-s trei luni de-atunci.

Billy a scărpinat cu pumnul fruntea lată a iepii, iar ea a nechezat uşurel de plăcere.

— Ţi-am spus eu c-o să ţi se urască aşteptînd. Or să mai treacă încă vreo cinci luni pînă să poţi vedea un semn, şi mai sînt cel puţin opt pînă o să fete, cam prin ianuarie viitor.

Jody suspină din adînc.

— E tare mult pînă atunci, nu-i aşa?

— Iar după aceea o să mai fie încă vreo doi ani pînă să poţi încăleca pe el.

Atunci Jody strigă cu deznădejde:

— Am să mă fac mare!

— Ihî, ai să fii bătrîn!

— Şi ce culoare crezi c-o să aibă mînzul?

— Ei, asta n-o poţi şti niciodată. Armăsaru-i negru şi iapa-i roaibă. Mînzul poate ieşi negru, ori sur, ori tărcat. N-ai de unde şti. Cîteodată o iapă neagră face mînz bălan.

— Da? eu trag nădejde să fie negru şi să fie armăsar.

— Dac-o fi armăsar, o să trebuiască să-l jugănim. N-o să te lase taică-tău să umbli cu un armăsar.

— Ba poate că mă lasă, spuse Jody. Mă pricep eu să-l învăţ să fie blînd.

Billy a mişcat din buze şi capătul de pai care se afla în colţul gurii s-a rostogolit către mijloc. Apoi a vorbit, foarte sfătos :

— Niciodată să nu te-ncrezi în armăsari. Mai toată vremea se bat și se ţin de pozne. Cîteodată, cînd le vine nebuneala, nu vor să facă nici o treabă. Nu lasă iepele în pace și-i bat pe bieţii cai de ţi-e mai mare mila. N-o să te lase taică-tău să ţii armăsar.

Nellie se depărtă în pas domol, păscînd iarba pe jumătate uscată. Jody strînse boabele înaripate de pe un lujer și aruncă un pumn întreg în aer, așa fel încît seminţele cu ţepi și puf au zburat în toate părţile, ca un nor de săgeţi.

— Și cum o să fie, Billy? a întrebat el. Așa cum e cînd fată vacile?

— Cam așa. Numai că iepele sînt oleacă mai gingașe. Uneori e nevoie să stai lîngă ele, să le ajuţi. Iar cîteodată, dacă lucrurile nu sînt în regulă trebuie să... Billy nu-și sfîrși vorba.

— Ce trebuie, Billy?

— Trebuie să tai mînzul în bucăţi ca să-l tragi afară, fiindcă altminteri moare iapa.

— Dar noi n-o să păţim așa. Da, Billy?

— Nici vorbă. Nellie face niște mînji de ţi-e mai mare dragul.

— Pot să fiu și eu de faţă, Billy? N-ai să uiţi să mă chemi? Doar e mînzul meu.

— Sigur că da; nici nu-ncape vorbă că te chem.

— Spune-mi și mie cum are să fie.

— Ei na, cum o să fie? Ai văzut doar cum fată vacile. E aproape la fel. Iapa începe să geamă și se tot screme, pe urmă, dacă toate merg cum trebuie, ies capul și picioarele dinainte, iar copitele din față deschid drum, la fel ca la viței. După asta mînzul începe să răsufle. Atunci e bine să te afli de față, fiin'că dacă picioarele nu vin cum trebuie se poate să nu se spargă casa și mînzul se înăbușă.

Jody se lovi peste picioare cu un smoc de iarbă.

— Va să zică e nevoie să ne aflăm și noi de față, cînd o fi vremea, nu-i așa? întrebă el.

— A, nici vorbă, sigur c-o să fim acolo.

Au făcut cale-ntoarsă și au coborît domol costișa, către grajd. Pe Jody îl chinuia un lucru care-i stătea pe suflet, deși tare n-ar fi vrut să-l spună.

— Billy, începu el totuși, simțind că se sfîrșește, Billy, așa-i că n-o să lași să i se întîmple ceva rău mînzului?

Billy știa că bietul băiat se gîndește la călutul cel roib, la Gabilan și la felul cum sărmanul căluț murise de buba mînzului. Mai știa Billy că pînă atunci niciodată nu rămăsese de rușine, iar acum însemna că și el poate da greș. Și lucrul acesta îl făcea pe Billy mult mai puțin

sigur de sine decît fusese înainte. De aceea spuse cu glas aspru:

— Nu știu ce să zic. Cine știe ce se mai poate întîmpla, fără să fiu eu de vină. Parcă pot face tot ce-aș vrea? — Îi părea rău că-și pierduse faima, așa încît urmă, fără multă convingere: Am să fac și eu tot ce-oi ști, dar nu făgăduiesc nimic. Nellie e bună de prăsilă și pînă acum a făcut mînji zdraveni. Așa ar trebui să facă și de data asta.

După aceste vorbe s-a depărtat de Jody și s-a dus în chilerul cu hamuri de lîngă grajd, fiindcă i se înăcrise sufletul.

Jody se ducea deseori pînă la marginea tufărișului, în spatele casei. O țeavă ruginită aducea un șuvoi subțire de apă de izvor și-l vărsa într-un jgheab vechi, năpădit de mușchi verde. În locul unde apa se revărsa din jghiab și cădea pe pămînt se-ntindea un covor de iarbă totdeauna verde. Chiar în vremea cînd colinele erau ruginite și arse, în toiul verii, micul covoraș rămînea tot verde. De la un capăt la altul al anului, apa susura încetișor pe țeavă. Ungherul acesta ajunsese un punct de atracție pentru Jody. De cîte ori primea vreo pedeapsă, iarba proaspătă și verde, susurul apei îi răcoreau inima. De cîte ori făcea vreo răutate, otrava usturătoare a răutății îi dispărea din suflet, aci lîngă marginea tufărișului. De cîte ori se-ntin-

dea în iarbă și asculta susurul necontenit al firului de apă, negurile stîrnite în suflet de-o zi nenorocoasă se risipeau fără urmă.

În schimb însă, pe cît de drag îi era jgheabul de la adăpătoare, pe atît de nesuferit îi era chiparosul cel întunecat de lîngă hambar, fiindcă la chiparosul acela ajungeau toți porcii, mai curînd sau mai tîrziu, pentru a fi înjunghiați. Tăierea porcilor, cu guițatul și sîngele care-o însoțeau, era ceva fascinant, dar în clipele acelea inima lui Jody bătea atît de tare, încît îl durea. După ce porcii erau opăriți în cazanul cel mare cu trei picioare, după ce li se rădea și li se albea șoriciul, Jody simțea nevoia să se ducă neapărat la adăpătoare și să stea culcat în iarbă, pînă i se domoleau bătăile inimii. Adăpătoarea și chiparosul cel întunecat erau potrivnici și vrăjmași.

După ce Billy l-a părăsit și s-a depărtat morocănos, Jody a pornit spre casă. Mergînd, se gîndea la Nellie și la mînz. Și deodată își dădu seama că se află sub chiparosul cel întunecat, chiar sub copacul singuratic de care erau atîrnați porcii, după tăiere. Și-a ridicat de pe frunte părul ca iarba uscată și a grăbit pasul. Îi părea un lucru cu totul nepotrivit să se gîndească la mînzul lui chiar în locul acela de înjunghiere, mai ales după cele ce-i spusese Billy. Ca să zădărnicească orice urmare nefericită a acestei răuprevestitoare întîmplări, a trecut iute pe lîngă

casă, prin curtea păsărilor, prin grădina de zarzavat şi în sfîrşit a ajuns la marginea tufărişului.

S-a aşezat în iarba verde. In urechi îi cînta susurul apei. A privit dincolo de toate acareturile fermei şi peste colinele ondulate lin, bogate în lanuri galbene. O vedea pe Nellie cum paşte pe costişe. Ca de obicei, locul acela desfiinţa parcă timpul şi distanţele. Jody văzu un mînz negru, cu picioarele înalte, care izbea cu capul în pîntecele lui Nellie, cerînd să sugă. Pe urmă se văzu pe sine cum supune frîului un noaten în putere — şi în cîteva clipe acel noaten ajunse un animal superb, cu piept larg, cu grumazul la fel de înalt şi arcuit ca al unui cal de mare, cu o coadă ce se mişca unduioasă ca o flacără neagră. Calul acela se arăta cumplit faţă de toţi, în afară de Jody. La şcoală băieţii îl rugau să-i lase să încalece, iar Jody le dădea voie, zîmbind. Dar de-abia se urcau băieţii în şa, ca diavolul negru îi şi izbea de pămînt. Iacă, aşa îl şi chema: Diavolul Negru! Pentru o clipă cîntecul apei, apoi şi iarba, şi lumina soarelui au reapărut, iar după asta...

Cîteodată, în noapte, toţi cei de la fermă, stînd cuminţi în paturile lor, auzeau ropot de copite trecînd pe lîngă casă. Şi ziceau: „Ăsta-i Jody, călare pe Diavol. Din nou îi dă şerifului o mînă de ajutor.“ Iar după asta...

Pulberea aurie umplea văzduhul în arena de la Salinas. Crainicul anunța întrecerea la prins cu lasso-ul. Cînd Jody își mîna fugarul negru pînă la locul de pornire, ceilalți concurenți înălțau din umeri și îi lăsau locul de cinste, căci toată lumea știa că Jody și Diavolul puteau prinde, trînti și lega un taur, mult mai repede decît oricare alții, chiar dacă se uneau cîte doi. Jody nu mai era un simplu băiat și Diavolul nu mai era doar un cal. Amîndoi erau o singură și strălucitoare ființă. Iar după asta...

Președintele le-a trimis o scrisoare și i-a rugat să-l ajute să prindă un bandit din Washington. Jody s-a cuibărit cît mai bine în iarbă. Firul subțire de apă se îneca în jgheabul acoperit cu mușchi.

Anul s-a scurs domol. De nenumărate ori Jody și-a luat gîndul de la mînz, socotindu-l pierdut. Nellie nu se schimbase cu nimic. Carl Tiflin încă o mai înhăma la o droșcă ușoară, iar alte ori iapa trăgea la grebla cea mare sau la mașina de împrăștiat.

A trecut și vara și s-a dus și toamna cea luminoasă. Apoi vînturile repezi ale dimineții au pornit s-alerge pe deasupra ogoarelor, răcoarea s-a răspîndit în văzduh, iar stejarii au ruginit. Într-o dimineață de septembrie, după ce Jody a terminat de mîncat, mama l-a chemat în bucătărie. Jody a văzut-o cum toarnă apă fierbinte

într-o căldare plină de uruială și apoi amestecă, făcînd un terci care aburea.

— Da, mamă, zise Jody.

— Uită-te aicea, cum fac eu. De-acuma o să trebuiască să faci și tu așa, în fiecare dimineață.

— Da' ce-i asta?

— Ce să fie, tain cald pentru Nellie. Tainul cald îi ajută, o ține în putere.

Jody și-a frecat fruntea cu pumnul.

— E sănătoasă Nellie, mamă? a întrebat el cu sfială.

Doamna Tiflin a pus jos căldarea și a amestecat uruiala cu o lopățică de lemn.

— Sigur că-i sănătoasă, numai că de-acum încolo trebuie să ai multă grijă de ea. Uite-aici, du-i gustarea asta de dimineață.

Jody înhăță tainul și porni iute la vale, pe lîngă hambar, apoi pe lîngă grajd, ducînd găleata grea care-i lovea mereu genunchii. A găsit-o pe Nellie jucîndu-se cu apa din jgheab, făcînd valuri și mișcîndu-și iute capul ca să verse apa peste margine, pe pămînt. Jody a încălecat peste gard, s-a apropiat de Nellie și i-a pus alături găleata cu tainul aburind. Pe urmă s-a tras îndărăt ca să se uite la ea. Se schimbase. Îi crescuse pîntecele. Cînd mergea, parcă abia atingea pămîntul. Și-a îndesat botul în găleată și a început să înfulece tainul cald. Pe urmă, după ce a terminat și a dat cu botul gă-

leata de cîteva ori de-a dura, a venit blîndă pînă la Jody şi şi-a frecat de el capul ei mare.

Billy Buck a ieşit din chilerul cu hamuri şi a venit înspre ei.

— E greu pînă porneşte, că pe urmă merge repede, nu-i aşa ?

— Chiar acuma a început ?

— Nu, da' de unde; tu nu te-ai mai uitat la ea de-o vreme încoace. S-a apropiat de iapă şi i-a întors capul către Jody. O să fie şi tare blîndă, zău. Ia uită-te ce ochi cuminţi are. Unele iepe se-nrăiesc, dar dacă se fac blînde, parcă-s pîinea lui Dumnezeu. Nellie şi-a strecurat capul pe sub braţul lui Billy şi şi-a frecat gîtul în sus şi în jos, între braţ şi coaste. Acum, ai grijă să te porţi cît mai frumos cu ea, i-a zis Billy.

— Cît o să mai ţină ? întrebă Jody, pierzîndu-şi răsuflarea.

Celălalt a început să numere în şoaptă, pe degete.

— Cam trei luni, zise el cu glas tare. Nu poţi şti precis. Cîteodată trec chiar unsprezece luni, la zi, dar se poate şi cu două săptămîni mai devreme sau o lună mai tîrziu, fără să fie nici un rău.

Jody s-a uitat ţintă în pămînt, cu mare încordare.

— Billy, începu el nervos, Billy ai să mă chemi şi pe mine cînd o începe mînzul să se

arate, nu-i aşa? Mă laşi şi pe mine să stau acolo, nu?

Billy a muşcat cu dinţii din faţă vîrful urechii lui Nellie.

— Carl zice că vrea s-o începi chiar de la capăt. Numai aşa se poate învăţa. Din vorbe niciodată n-ai să înveţi nimic. Bine. Cum mi-a făcut mie bătrînul meu cu pătura de sub şa. Cînd eram eu aşa ca tine, tata făcea slujbă la stat, un fel de cărăuşie, iar eu îi mai dam cîte-o mînă de ajutor. Intr-o zi am lăsat o cută la pătura de sub şa şi am ros calul în spate. Tata nici nu s-a gîndit să mă bată; nici măcar nu m-a certat. Dar a doua zi dimineaţă mi-a pus în spinare un samar de patruzeci de kile şi-a trebuit să duc calul de dîrlogi şi să car samarul peste un afurisit de munte, în bătaia soarelui. Eram gata-gata să-mi dau duhul, dar de-atunci n-am mai lăsat niciodată vreo cută la pătura de sub şa. Nici n-aş fi putut. Nici o singură dată în viaţă n-am mai pus şaua pe-un cal, fără să simt în spinare samarul de-atunci.

Jody a întins o mînă şi-a apucat-o pe Nellie de coamă.

— Dar tu ai să-mi spui tot ce trebuie să fac, nu-i aşa, Billy? Cred că tu ştii totul despre cai, nu?

Billy rîse:

— Bineînţeles, că doar şi eu sînt pe jumătate cal, tu nu ştii? a zis el. Biata maică-mea

a murit la naștere și cum tata era un fel de cărăuş al statului în munţi, iar de cele mai multe ori nu găsea vaci la îndemînă — înțelegi? — m-a hrănit mai mult cu lapte de iapă. Apoi a adăugat, serios: Și caii ştiu asta. Nu-i așa că știi, Nellie?

Iapa a întors capul şi o clipă s-a uitat drept în ochii lui, iar treaba asta caii n-o fac aproape niciodată. Acum Billy era mîndru și sigur de sine. S-a înfumurat oleacă:

— Am eu grijă să capeţi un mînz pe cinste. Te-nvăţ tot ce trebuie. Iar dacă vrei să știi, ai să ai cel mai bun cal de prin părţile astea.

Asta l-a făcut pe Jody să se-nfierbînte și să se simtă mîndru, atît de mîndru, încît atunci cînd s-a dus îndărăt acasă a pornit să-și îndoaie genunchii și să-și salte umerii, așa cum fac călăreții. Și șoșotea: „Hei, Diavol Negru, prrr! Ia domolește-te și mergi cu picioarele pe pămînt!“

Iarna a venit iute. Cîteva burniţe la început, apoi o ploaie mare și statornică. Dealurile și-au pierdut culoarea gălbuie şi s-au înnegrit sub revărsarea apei, iar undele iernii s-au tîrît fără zgomot la vale, de-a lungul camioanelor. Ciupercile au început să-şi înalțe capetele, iar iarba cea nouă a răsărit cam înaintea Crăciunului.

Anul ăsta însă, nu Crăciunul era pentru Jody ziua cea mare. O anumită zi din ianuarie devenise ziua însemnată în jurul căreia se roteau lunile. Cînd au început ploile, a băgat-o pe Nellie într-o boxă separată, i-a dat tain cald în fiecare dimineață, și-n fiecare dimineață a curățat-o și-a țesălat-o.

Iapa creștea așa de mare în pîntece, încît Jody s-a speriat.

— Să știi c-o să crape, i-a spus el lui Billy.

Billy și-a așezat mîna lui mare și pătrată pe pîntecele umflat al lui Nellie.

— Ia pune mîna aici, a zis el cu glas scăzut. Il simți cum mișcă? Ce-ai zice dac-or fi doi?

— Crezi cumva, Billy? strigă Jody. Crezi cumva c-or să fie gemeni, doi deodată?

— Nu, nu cred, dar se mai întîmplă uneori.

In primele două săptămîni ale lui ianuarie a plouat zdravăn. Cînd nu era la școală, Jody își făcea veacul mai mult în boxa lui Nellie. De douăzeci de ori pe zi îi punea mîna pe pîntece ca să simtă cum mișcă mînzul. Nellie se arăta din ce în ce mai blîndă și mai îngăduitoare cu Jody. Işi freca botul de el și necheza ușurel de cîte ori băiatul intra în grajd.

Intr-o zi a venit și Carl Tiflin la grajd, cu Jody. S-a uitat cu multă încîntare la părul castaniu și bine țesălat al iepei, apoi i-a pipăit carnea vîrtoasă de pe coaste și de pe greabăn.

— Ai făcut treabă bună, i-a zis el lui Jody, asta fiind cea mai mare răsplată pe care se pricepea s-o dea.

Multe ceasuri după aceea, Jody nu şi-a mai încăput în piele de fudul ce era.

A sosit şi jumătatea lui ianuarie, dar mînzul tot nu se născuse. A venit şi ziua de douăzeci; teama începu a-şi face culcuş în inima lui Jody.

— Tu crezi că totul merge cum trebuie? l-a întrebat el pe Billy.

— Da, sigur.

Şi apoi din nou:

— Eşti sigur că totul o să fie bine?

Billy a bătut-o peste coamă, şi iapa a scuturat din cap supărată.

— Jody ţi-am spus doar că nu poţi şti precis cîtă vreme o să treacă. Trebuie să mai aştepţi.

Cînd şi sfîrşitul lunii a venit fără să aducă nimic nou, Jody şi-a pierdut de tot cumpătul. Nellie era acum aşa de mare, că de-abia mai răsufla, iar urechile îi stăteau mereu ciulite şi apropiate, de parcă ar fi durut-o capul. Somnul lui Jody era chinuit, iar visele învălmăşite.

În noaptea de două februarie s-a trezit plîngînd. Maică-sa i-a strigat:

— Jody, ce Dumnezeu visezi? Ia trezeşte-te şi pe urmă vezi-ţi iar de somn.

Dar Jody era mereu copleşit de teamă şi desperare. A stat puţin nemişcat, aşteptînd să

adoarmă din nou maică-sa, pe urmă şi-a tras binişor hainele şi s-a strecurat afară, cu picioarele goale.

Noaptea era întunecată şi nepătrunsă. Burniţa uşor. Chiparosul şi hambarul s-au ivit pentru o clipă şi pe urmă s-au scufundat iar în ceaţă. Uşa grajdului a scîrţîit cînd a deschis-o, lucru care nu se întîmplă niciodată în timpul zilei. Jody s-a dus la policioară şi a luat un felinar şi o cutie de chibrituri. A aprins felinarul, a ridicat fitilul şi a pornit pe cărarea acoperită cu paie care ducea către boxa lui Nellie Iapa stătea în picioare. Tot trupul i se clătina cînd într-o parte, cînd în cealaltă. „Na, Nellie, na", i-a murmurat el, dar iapa n-a contenit din clătinat şi nici măcar nu s-a uitat la dînsul. Cînd a intrat în boxă şi i-a pus mîna pe greabăn, Nellie s-a cutremurat. Apoi s-a auzit din podul de fîn, chiar de deasupra boxei, glasul lui Billy:

— Ce faci, Jody?

Jody s-a întors în loc şi şi-a ridicat deznădăjduit ochii către culcuşul de fîn unde şedea Billy.

— Ce zici, Billy, crezi că-i sănătoasă?

— Da' de ce? Sigur că-i sănătoasă!

— N-ai să laşi să i se întîmple ceva, Billy, nu-i aşa că n-ai să laşi?

Billy a mormăit:

— Ţi-am spus c-o să te chem, şi-am să te chem. Acum du-te îndărăt de te culcă şi lasă

iapa în pace. Are ea destule pe cap ca să nu mai fie nevoie s-o necăjeşti şi tu.

Jody s-a înfiorat şi a răspuns umil, căci niciodată nu-l mai auzise pe Billy vorbind cu asemenea glas:

— M-am trezit din somn şi am venit doar s-o văd.

Billy s-a mai îmbunat:

— Bine, du-te la culcare. Nu se cade s-o necăjeşti. Doar ţi-am făgăduit c-o să-ţi dau un mînz straşnic. Hai, du-te acum.

Jody a ieşit din grajd cu paşi rari. A stins felinarul şi l-a aşezat pe poliţă. Întunecimea nopţii şi răceala burniţei l-au cuprins şi l-au învăluit cu totul. Tare ar fi vrut să se poată încrede în vorbele lui Billy, aşa cum se încrezuse înainte de moartea căluţului. A durat cîteva clipe pînă cînd ochii lui orbiţi de flacăra slabă a felinarului au putut distinge în întuneric forma lucrurilor înconjurătoare. A simţit, cu picioarele lui goale, răceala pămîntului umed. Curcile cocoţate în chiparos au cîrîit puţin, speriate, iar cei doi cîini credincioşi s-au şi grăbit la datorie şi au dat năvală, lătrînd, să sperie coioţii care, după bănuiala lor, dădeau tîrcoale pe sub copac.

Cînd s-a strecurat prin bucătărie, Jody s-a izbit de-un scaun şi l-a răsturnat. Carl a strigat din odaia de culcare:

— Cine-i acolo? Ce s-a întîmplat?

Iar doamna Tiflin a zis, somnoroasă:
— Ce s-a întîmplat, Carl?
Peste o secundă, Carl ieşi din odaia de culcare cu o lumînare în mînă şi dădu cu ochii de Jody, mai înainte ca acesta să aibă vreme să se vîre în pat.
— Ce-ai căutat afară?
Sfios, Jody s-a uitat în altă parte.
— M-am dus să văd ce face iapa.
Pentru o clipă, în inima tatălui supărarea de a fi fost trezit s-a luptat cu un simţămînt de mulţumire.
— Ascultă — zise el în cele din urmă — să ştii că în ţara asta nu se află om care să se priceapă la mînji mai bine decît Billy. Lasă totul în seama lui.
Cuvintele ţîşniră din gura lui Jody:
— Dar căluţul s-a prăpădit...
— Pentru asta nu trebuie s-arunci vina în spinarea lui, răspunse Carl încruntat. Dacă Billy nu poate lecui un cal, înseamnă că nu există leac.
Doamna Tiflin a strigat:
— Pune-l să se spele pe picioare şi să se culce, Carl. Mîine o să moţăie cît îi ziulica de mare.

Cînd s-a trezit, zguduit zdravăn de umăr, lui Jody i s-a părut că de-abia închisese ochii ca

să-ncerce s-adoarmă. Billy Buck şedea la căpătîiul lui cu un felinar în mînă.

— Scoală-te, i-a zis el. Hai fuga.

S-a întors pe călcîie şi a ieşit repede din odaie. Doamna Tiflin a strigat:

— Ce-i acolo? Tu eşti, Billy?

— Da, doamnă.

— E gata Nellie?

— Da, doamnă.

— Bine, uite mă scol şi eu să încălzesc nişte apă, poate o să ai nevoie.

Jody îşi trase hainele pe el cu atîta iuţeală, încît ieşi pe uşă cînd felinarul care se clătina în mîna lui Billy nu era nici la jumătatea drumului înspre grajd. Peste crestele munţilor mijea o geană a zorilor, dar nici o rază de lumină nu pătrundea încă în valea unde se afla ferma. Jody goni nebuneşte către felinar şi îl ajunse din urmă pe Billy, chiar cînd acesta sosea la uşa grajdului. Billy atîrnă felinarul într-un cui din peretele boxei şi-şi scoase haina albastră de dimie, iar Jody văzu atunci că sub haină Billy nu mai avea decît o cămaşă cu mîneci scurte.

Nellie stătea ţeapănă şi nemişcată. Cît s-au uitat ei la ea, iapa s-a ghemuit ca o pisică ce se pregăteşte să sară. Tot trupul i s-a frămîntat într-un spasm. Frămîntarea aceea a trecut, dar peste cîteva clipe a început din nou, apoi iar a trecut.

Billy a mormăit nervos:
— E ceva care nu merge cum trebuie.
— Mîna lui goală a dispărut. O, Doamne, a zis el iar. Nu-i cum trebuie.

Frămîntarea începu din nou și de data asta Billy se încordă, iar mușchii brațului și ai umărului i se umflară. Se sforță cumplit și fruntea i se acoperi de sudoare. Nellie gemu de durere. Billy mormăia:

— Nu-i cum trebuie. Nu izbutesc să-l întorc. E rău de tot. Vine cu totul pe dos.

A aruncat înspre Jody o privire sălbatică. Apoi degetele lui au căutat cu luare-aminte, cu multă luare-aminte. Chipul îi era încordat și pămîntiu. S-a uitat lung mut și întrebător către Jody care stătea în gura boxei. Apoi s-a îndreptat către polița de sub fereastră și cu mîna dreaptă și udă acum a luat un ciocan de potcovărie.

— Ieși afară, Jody, spuse Billy.

Băiatul a rămas pe loc și s-a uitat aiurit la el.

— Ieși afară cînd îți spun! O să fie prea tîrziu.

Jody nici nu s-a clintit. Atunci Billy s-a apropiat iute de capul lui Nellie. A strigat:

— Intoarce capul, fir-ai să fii, întoarce capul!

De data asta, Jody, s-a supus. A întors capul într-o parte. L-a auzit pe Billy, în boxă, șoșo-

tind răguşit. Apoi a auzit un zgomot sec, de os frînt. Nellie parcă a rîs încetişor şi ascuţit. Jody a întors capul tocmai la vreme ca să vadă ciocanul ridicîndu-se şi căzînd iar peste fruntea lată. După asta Nellie s-a prăbuşit greoi pe o coastă şi a mai tremurat cîteva clipe.

Billy a sărit lîngă pîntecele umflat; ţinea în mînă briceagul lui cel mare. A tras puţin pielea în sus şi a împlîntat lama. Mînuia cu disperare cuţitul, ca pe-un fierăstrău, chinuindu-se să deschidă pîntecele vîrtos. Aerul s-a umplut de miazmele greţoase ale măruntaielor vii şi calde. Caii ceilalţi se smuceau în căpestre, nechezau şi zvîrleau.

Billy a lepădat cuţitul. Amîndouă braţele i s-au scufundat în gaura urîtă şi înfricoşătoare şi-au tîrît afară un ghem mare, alb şi unsuros. Cu dinţii a sfîşiat învelitoarea. Prin deschizătură s-a ivit un cap mic şi negru, cu urechi catifelate şi umede. S-a auzit o răsuflare ca un gîlgîit, apoi încă una. Billy a dat de-oparte măruntaiele, şi-a găsit cuţitul şi a tăiat buricul. Cîteva clipe a rămas cu mînzul în braţe şi s-a uitat la el. Apoi a păşit rar şi l-a aşezat pe paie, la picioarele lui Jody.

Faţa, braţele şi pieptul lui Billy erau năclăite de roşeaţă. Trupul îi tremura şi dinţii îi clănţăneau. Glasul îi pierise; a vorbit, şoptind din gîtlej:

— Uite-ţi mînzul. Ţi-am făgăduit. Uite-l. A trebuit s-o fac — a trebuit. S-a oprit şi s-a uitat peste umăr în boxă. Du-te şi adă apă caldă şi un burete, a şoptit apoi. Spală-l şi usucă-l, aşa cum ar fi făcut-o maică-sa. O să trebuiască să-l hrăneşti de la mînă. Dar iacătă-ţi mînzul, după cum ţi-am făgăduit.

Jody s-a uitat prosteşte la mînzul umed, care respira iute. L-a apucat de sub bărbie şi-a încercat să-i ridice capul. Ochii lipsiţi de expresie erau albaştri ca marea.

— Ei lua-te-ar dracu'! strigă Billy. Te duci după apă? Te duci sau nu te duci?

De data asta Jody s-a întors în loc şi-a alergat afară din grajd, în lumina zorilor. Îl durea pieptul de la beregată pînă la pîntece. Picioarele îi erau ţepene şi grele. Încercă să se bucure de mînz, dar pe dinaintea lui plutea în aer chipul plin de sînge, ochii rătăciţi şi obosiţi ai lui Billy Buck.

CONDUCĂTORUL DE OAMENI

Sîmbătă după prînz, Billy Buck, argatul, strîngea ce mai rămăsese din stogul de fîn de anul trecut şi-l aşeza în pale mici pe gardul de sîrmă, la îndemîna cîtorva vite care păreau a nu prea lua în seamă asemenea hrană. Sus de tot, în văzduh, smocuri de nori ca nişte şuviţe de fum ieşite din ţeava tunului erau mînate către răsărit de vîntul de martie. Se auzea vîntul şuierînd prin tufişurile de pe crestele dealului, dar nici o adiere nu pătrundea jos, în valea unde se afla ferma.

Băieţaşul Jody ieşi din casă muşcînd dintr-o felie groasă de pîine cu unt. Îl văzu pe Billy trudindu-se cu cele din urmă grămăjoare de fîn

și-o luă spre el trîntindu-și și tîrîndu-și picioarele într-un fel despre care i se spusese că e moartea încălțărilor. Un stol de porumbei albi se înălță de pe chiparos cînd trecu Jody, dădură roată copacului și pe urmă se așezară la loc. Un pisoi vărgat sări de pe pragul hambarului, trecu drumul galopînd pe picioarele lui țepene, se răsuci în loc și apoi o luă la fugă, îndărăt. Jody ridică o piatră cu gînd să dea o mînă de ajutor la asemenea joacă, dar nu mai avu vreme, fiindcă pisoiul ajunsese îndărăt pe prag mai înainte ca el să poată arunca. Atunci zvîrli cu piatra în chiparos, iar porumbeii cei albi porniră din nou în zbor rotat.

Cînd a ajuns la locul vechiului stog, băiețașul s-a sprijinit de gardul de sîrmă.

— Crezi că numai atît ne mai rămîne din stog? a întrebat el.

Argatul, un om între două vîrste, s-a oprit din lucru și a înfipt furca în pămînt. Și-a scos pălăria și și-a netezit părul.

— Atîta. Ce mai este a tras umezeală de la pămînt și a mucegăit, zise el.

Apoi își puse pălăria la loc pe cap și-și frecă mîinile aspre, ca de piele tăbăcită.

— Trebuie să fie plin de șoareci.

— Furnicar, zise Billy. Coșcăie de șoareci.

— Fain. Atuncea cînd termini, poate aș chema cîinii să-i vînăm.

— Sigur, cred că s-ar putea, întări Billy.

Ridică o pală de fîn putred şi-l aruncă în sus. Într-o clipă săriră jos trei şoareci şi se zbătură înnebuniţi să se-ascundă la loc în fîn.

Jody scoase un chiuit de bucurie. Va să zică domnilor şoareci grăsuni, lucioşi şi fuduli le sosise ceasul. Opt luni huzuriseră şi se înmulţiseră în stog. Nici nu le păsase de pisici, de curse, de otravă sau de Jody. Ştiindu-se în siguranţă ajunseseră încrezuţi şi dispreţuitori şi se îngrăşaseră. Acum venise vremea prăpădului ; n-aveau să mai apuce ziua de mîine.

Billy ridică ochii şi cătă înspre culmile dealurilor care înconjurau ferma.

— Poate-ar fi nimerit să-l întrebi mai întîi pe taică-tău, propuse el.

— Bine. Unde-i tata, să-l întreb chiar acuma ?

— A plecat călare pînă la ferma de pe culme, îndată după prînz. Se întoarce repede.

Jody se proţăpi încă o dată în tumurugul gardului.

— Nu cred să zică tata ceva, rosti el.

Ştia Jody. Carl Tiflin, tatăl lui, ţinea să i se ceară învoire pentru tot ce se făcea la fermă, indiferent dacă era o treabă importantă sau un fleac. Se lăsă s-alunece cu spatele pe tumurug, pînă ajunse să şadă pe pămînt. Privi în sus către micile ghemotoace de nori mînaţi de vînt.

— O să plouă, Billy ?

— S-ar putea. Vîntul bate de unde trebuie, dar nu destul de tare.

— Bine. Atuncea trag nădejde că n-o să plouă pînă nu i-oi căsăpi pe afurisiţii de şoareci.

După asta se uită peste umăr, să vadă dacă Billy băgase de seamă că vorbise ca un om mare. Dar Billy îşi văzu de treabă şi nu zise nimic.

Jody se întoarse şi se uită către costişă, pe unde cobora drumul dinspre lumea largă. Tot dealul era scăldat în lumina spălăcită a soarelui de martie. Scaieţi argintii, păpădii, albăstrele şi cîţiva maci se iţeau printre tufărişuri. L-a zărit pe Corcitul, cîinele cel negru, cam pe la jumătatea costişei, rîcîind la o vizuină de veveriţă. O vreme a dat repede-repede din labele dinainte, apoi s-a oprit şi a început s-arunce trîmbe de ţărînă printre picioarele dindărăt ; săpa cu atîta înfocare, încît ajungea să se îndoiască şi el singur de-un lucru pe care neapărat trebuia să-l ştie şi anume că, săpînd în pămînt nici un cîine nu prinsese vreodată o veveriţă.

Deodată, pe cînd Jody îl urmărea din ochi, cîinele cel negru s-a încordat, s-a tras afară din groapă şi s-a uitat în susul coastei, către scobitura de pe culme pe unde trecea drumul. Într-acolo s-a uitat şi Jody. O clipă Carl Tiflin, călare, s-a profilat pe cerul spălăcit, apoi a coborît de-a

lungul drumului, către casă. Ținea în mînă ceva alb.

Copilul a sărit în picioare.

— Aduce o scrisoare! a strigat el.

A luat-o la trap către fermă, căci de bună seamă scrisoarea avea să fie citită cu glas tare și voia să se afle de față. A ajuns acasă înaintea tatălui și a năvălit înăuntru. L-a auzit pe Carl coborînd din șaua lui care scîrțîia și lovind calul cu palma pe crupă ca să-l trimită la grajd, unde Billy avea să-i scoată șaua și să-l ducă la pășune.

Jody năvăli în bucătărie:

— A venit o scrisoare, strigă el.

Mama și-a înălțat privirea de la oala cu fasole.

— La cine-i, a întrebat.

— La tata. L-am văzut cu ea în mînă.

Atunci a pășit și Carl în bucătărie și mama lui Jody l-a întrebat:

— De la cine-i scrisoarea, Carl?

Tatăl s-a încruntat îndată:

— De unde știi c-a venit vreo scrisoare?

Mama făcu semn cu capul înspre copil.

— Brînzoiul ăsta de Jody mi-a spus.

Lui Jody nu-i prea venea la îndemînă. Tatăl se uită la el disprețuitor și zise:

— Și-a cam luat nasul la purtare dumnealui, și face pe brînzoiul. Se amestecă în treburile

tuturor şi numai de-ale lui nu-şi vede. Își bagă nasul peste tot.

Doamna Tiflin încercă s-o mai dreagă.

— De, i-ai dat prea puţine de făcut şi-şi pierde vremea. De la cine-i scrisoarea?

Carl se mai uită o dată, tot urît, la Jody.

— Dacă nu-şi bagă minţile în cap, îi dau eu dumnealui de cheltuială. Apoi scoţînd o scrisoare încă nedeschisă, adăugă: Cred că-i de la taică-tău.

Doamna Tiflin îşi scoase o spelcă din păr şi deschise plicul. Buzele i se strînseră boţ, semn că era cufundată în gînduri. Jody i-a văzut ochii alergînd de-a lungul rîndurilor.

— Spune — începu ea să tălmăcească — spune că se pregăteşte să vină sîmbătă şi să stea cîteva zile la noi. Dar chiar azi e sîmbătă. Să ştiţi că a întîrziat scrisoarea. Îşi aruncă ochii pe pecetea poştei şi urmă: A fost pusă la cutie alaltăieri şi ar fi trebuit s-o primim încă de ieri. Apoi se uită întrebător la bărbatu-său, iar chipul i se întunecă de supărare: Şi acuma de ce faci mutra asta? Doar nu te poţi plînge că vine prea des!

Carl şi-a întors privirile, căci n-a izbutit să-i înfrunte supărarea. Putea fi aspru cu dînsa aproape totdeauna, dar dacă vreodată se întîmpla să se înfurie şi ea, atunci nu mai izbutea a-i sta împotrivă.

— Ce-nseamnă asta? Ce ai, întrebă ea din nou.

În lămuririle ce au urmat se făcea simţit un iz de pocăinţă pe care l-ar fi putut folosi şi Jody însuşi.

— Numai atîta, că vorbeşte, zise Carl cu jumătate de glas. Doar că vorbeşte.

— Ei şi ce-i cu asta? Tu nu vorbeşti?

— Ba sigur că vorbesc. Dar taică-tu nu vorbeşte decît despre un singur lucru.

— Despre indieni, se repezi Jody cu aprindere. Despre indieni şi călătorii peste prerii.

Carl se întoarse furios către el:

— Ieşi afară de-aicea, domnule Brînzoi! Afară! Ieşi!

Jody a ieşit plouat pe uşa din dos pe care a închis-o încetişor şi cu mare băgare de seamă. Cînd a ajuns în dreptul ferestrei de la bucătărie, ruşinat şi cu ochii aţintiţi în pămînt, a zărit o piatră cu formă tare curioasă, o piatră care l-a cucerit într-atît încît s-a aşezat turceşte, a luat-o de jos şi a început s-o răsucească pe toate părţile.

Prin fereastra deschisă a bucătăriei, vorbele ajungeau foarte desluşit pînă la el.

— Jody are toată dreptatea, l-a auzit el pe taică-său. Numai despre indieni şi despre străbaterea preriilor. Povestea aceea cu caii furaţi am ascultat-o de-o mie de ori. Îi dă mereu îna-

inte şi niciodată nu schimbă măcar o vorbuliţă din istoriile pe care le spune.

Cînd se auzi răspunsul, glasul doamnei Tiflin era atît de schimbat, încît Jody a întrerupt cercetarea acelei pietre şi şi-a înălţat privirile. Glasul mamei era moale şi împăciuitor. Jody ştia în ce fel i se schimbase şi chipul, ca să fie pe potriva glasului. Zicea, molcom :

— De ce nu vrei să înţelegi, Carl. A fost lucrul cel mai de seamă din viaţa tatii. A condus o caravană de care de-a dreptul peste prerii, pînă la ţărm, iar cînd treaba asta s-a sfîrşit, s-a încheiat şi viaţa lui. A fost o treabă grea şi însemnată, dar n-a durat îndeajuns de mult. Gîndeşte-te — continuă ea — e ca şi cum ar fi fost născut pentru asta, dar după ce a dus totul la îndeplinire nu i-a mai rămas nimic de făcut, nimic altceva decît să se gîndească la marea lui faptă şi să vorbească despre ea. Dacă s-ar fi putut merge şi mai departe către apus, desigur că ar fi mers. Mi-a spus-o chiar el, cu gura lui. Dar în cele din urmă ajunseseră la ocean. Iar acum trăieşte chiar acolo, lîngă oceanul la care a trebuit să se oprească.

Il cucerise pe Carl, îl cucerise şi-l înlănţuise cu glasu-i învăluitor.

— L-am văzut şi eu, recunoscu bărbatul, potolit. Coboară pe ţărm şi scrutează zările către soare-apune, peste valurile oceanului. După

asta se duce la Clubul Potcoava și istorisește tuturor cum le-au furat indienii caii aceia.

Femeia încercă să-l cucerească din nou:

— Da, dar asta înseamnă pentru el totul. Ai putea fi îngăduitor cu dînsul și să te prefaci că-l asculți.

Carl se răsuci nerăbdător pe călcîie:

— Bine, dealtminteri, dacă se îngroașă gluma, mă pot oricînd duce la odăi sau să stau cu Billy, zise el enervat. Apoi străbătu toată casa și trînti după el ușa din față.

Jody se apucă de-ndată de treburile lui. Dădu grăunțe puilor de găină fără să mai prindă vreunul. Adună ouăle de prin cuibare. Se duse fuga cu lemnele în casă și le așeză cu atîta grijă în ladă, încît din două brațe mai c-o umpluse.

Maică-sa isprăvise cu fasolea. Înteți focul și curăță plita cu o aripă de curcan. Jody o cercetă cu luare-aminte ca să vadă dacă mai avea vreo nemulțumire împotrivă-i. Apoi o întrebă:

— Și azi vine?

— Așa spune în scrisoare.

— Mai degrabă m-aș duce pe drum în calea lui, să-i ies înainte.

Doamna Tiflin trînti portița cuptorului și zise:

— Ar fi frumos din partea ta. Bineînțeles că i-ar place să-l întîmpine cineva.

— Atuncea cred că chiar o să mă duc.

Ajuns afară, Jody a fluierat după cîini.

— Haideţi, în sus pe coastă! porunci el.

Cei doi cîini au dat din coadă şi au zbughit-o înainte. Pe marginea drumului, salvia arăta frunzuliţe noi şi gingaşe. Jody a rupt cîteva şi le-a frecat în palme pînă cînd în aer s-a răspîndit mireasma ei pătrunzătoare şi sălbatică. Dintr-o dată cîinii au sărit peste şanţ şi au pătruns lătrînd în tufiş, gonind un iepure. După asta Jody nici că i-a mai zărit, fiindcă de cîte ori nu izbuteau să prindă iepurele, se întorceau acasă.

Jody şi-a văzut înainte de drum, către creasta dealului.

Cînd a ajuns la mica scobitură pe unde trece drumul, l-a izbit vîntul după-amiezii fluturîndu-i părul şi umflîndu-i cămaşa. Băiatul a privit în jos peste colinele şi crestele ce se vălureau în depărtare, apoi către valea largă şi verde dinspre Salinas. Vedea în zare, pe cîmpie, oraşul alb şi licăririle ferestrelor lui în bătaia soarelui coborît spre apus. Chiar mai jos de el, într-o cîrneaţă, se strînsese un mare sobor de ciori. Copacul era negru de păsările care toate cîrîiau deodată.

Apoi, de pe culmea unde se afla, Jody a cercetat cu ochii drumul de care ce cobora costişa, l-a pierdut în spatele unui deal şi l-a regăsit de partea cealaltă. Pe porţiunea aceea îndepărtată a zărit o droşcă tîrîtă încetişor de-un

cal roib. Droşca dispăru în dosul dealului. Jody s-a aşezat pe pămînt, rămînînd cu privirile la locul unde droşca trebuia să iasă din nou la iveală. Vîntul şuiera pe crestele dealurilor iar pufurile de păpădie ale norilor goneau către apus.

După asta droşca s-a arătat şi s-a oprit. Un om îmbrăcat în negru a coborît şi a păşit către capul calului. Deşi se afla atît de departe, Jody ştia că desfăcuse trezăluţa fiindcă a văzut capul calului plecîndu-se deodată înainte. Calul a pornit şi omul a păşit pe drum la deal, alături de el. Jody a scos un strigăt de bucurie şi a luat-o la goană în jos, către cei ce soseau. Veveriţele au ţîşnit de la locurile lor, depărtîndu-se de drum şi o pasăre cît un porumbel a săgetat de-a lungul crestei dealului, apoi a alunecat într-o parte, ca un planor.

La fiecare pas Jody se străduia să sară în mijlocul umbrei lui. O piatră i-a alunecat de sub picior şi el s-a prăvălit. A mai alergat de-a lungul unei mici cotituri a drumului şi s-a trezit că la cîţiva paşi se aflau bunică-său şi droşca. Băieţaşul s-a oprit din fugă şi s-a apropiat la pas, cu toată demnitatea.

Calul trăgea la deal anevoie, cu picioarele tremurînde, iar bătrînul păşea alături. Soarele coborît, le arunca în urmă umbrele gigantice, întunecate şi tremurătoare. Bunicul era îmbrăcat într-un costum negru de stofă subţire şi

fină, ghete de piele moale, cravată neagră, guler tare şi scurt. Pălăria cu borurile pleoştite o ţinea în mînă. Barba lui albă era tăiată scurt, iar sprîncenele tot albe îi atîrnau peste ochi ca nişte mustăţi. Ochii albaştri arătau voie bună, dar şi severitate. Pe întregul lui chip, stăruia o demnitate parcă săpată în piatră şi de aceea orice mişcare a feţei părea un lucru cu neputinţă de împlinit. În clipele cînd într-adevăr nici o mişcare nu-i însufleţea chipul, ai fi zis că bătrînul e dăltuit în piatră şi niciodată nu se va mai clinti. Călca rar şi sigur. După un asemenea pas nimic în lume nu l-ar mai fi putut aduce pe locul dinainte; o dată pornit, calea nu mai putea ocoli şi nici pasul grăbi ori încetini.

Cînd apăru Jody la cotitură, bunicul flutură încetişor pălăria în semn de bun venit şi strigă:

— Ce faci, Jody? Ai alergat să-mi ieşi în întîmpinare, da?

Jody s-a apropiat dintr-o parte, s-a întors, şi-a potrivit pasul după al bătrînului, şi-a încordat tot trupul şi a început să tîrîie puţintel călcîiele.

— Da, bunicule, a răspuns. De-abia azi am primit scrisoarea ta.

— Ar fi trebuit să sosească încă de ieri, zise bunicul. Nici nu încape vorbă că ieri. Ce fac ceilalţi?

— Foarte bine, bunicule. Stătu un moment în cumpănă apoi strecură vorba cu sfială: Ce zici, bunicule, ai vrea să mergi mîine la vînătoare de şoareci?

— Vînătoare de şoareci, Jody? Bunicul rîse încetişor. Aşa au ajuns cei din generaţia asta, să vîneze şoareci? I-adevărat că nu-s ei prea vînjoşi, oamenii de-acum, dar nici prin gînd nu-mi trecea că şoarecii să fie pentru ei vînat.

— Nu, bunicule. Așa, în joacă. S-a terminat stogul şi am de gînd să-i gonesc de-acolo şi să-i dau în seama cîinilor. Tu ai putea să te uiţi sau chiar să scormoneşti puţin prin fîn.

Ochii plini de bunăvoinţă şi severitate s-au întors şi şi-au coborît privirile spre el:

— Inţeleg. Va să zică nu-i mîncaţi. Pînă acolo încă n-aţi ajuns.

Jody lămuri:

— Cîinii îi mănîncă, bunicule. Nu-i chiar totuna cu o vînătoare de indieni, eu aşa cred.

— Nu, nu-i chiar totuna. Dar mai tîrziu, cînd armata a pornit să-i vîneze pe indieni, să-mpuşte copiii şi să ardă corturile, treaba nu s-a deosebit prea mult de vînătoarea voastră de şoareci.

Au terminat urcuşul apoi au început să coboare în vale unde se afla ferma şi razele soarelui nu le-au mai zăbovit pe umeri.

— Ai crescut, zise bunicul. Aproape cu trei degete, după cît mi se pare.

— Ba mai mult, se fuduli Jody. Tata și mama îmi iau măsura pe tocul ușii și acolo am crescut cu mai mult de trei degete, numai de la Ziua Mulțumirii încoace.

Glasul bogat și gutural al bunicului, rosti:

— Poate că te udă prea des la rădăcină și crești numai în mîzgă și-n tulpină. Stai să faci și roade și pe urmă om vedea dacă e ceva de capul tău.

Jody a iscodit repede cu privirea chipul bătrînului, să vadă dacă e cumva cazul să se supere, dar n-a zărit în ochii albaștri și vii nici urmă de dorință de a-l jigni, de a-l pedepsi ori de a-l pune la locul lui.

— Ce-ar fi să tăiem un porc, propuse Jody.

— Nu! Nici vorbă să vă las să faceți una ca asta. Zău că sînteți nostimi. Acuma nu-i vremea de tăiat porci, o știți doar foarte bine.

— Îl ții minte pe Riley, vierul cel mare, bunicule?

— Da. Mi-aduc aminte de el.

— Ei, Riley a mîncat fîn și-a făcut o gaură chiar în stogul ăsta, iar stogul s-a dărîmat peste el și l-a înăbușit.

— Porcii fac de-alde astea, cînd pot, răspunse bunicul.

— Riley era un porc tare de treabă, deși era vier, bunicule. De multe ori m-am suit călare pe el și nu mi-a făcut nimic.

Dinspre fermă s-a auzit zgomotul unei uşi trîntite şi au văzut-o pe mama lui Jody în poartă, fluturîndu-şi şorţul în semn de bun venit. L-au văzut şi pe Carl Tiflin plecînd de la grajd, ca să fie acasă la sosirea musafirului. În ceasul acela soarele dispăruse de pe dealuri. Fumul albastru de la hornul casei plutea în pale subţiri prin văzduhul roşiatic al văii. Smocurile de nori, părăsite de vîntul ce contenise, atîrnau nepăsătoare pe cer.

Billy Buck a ieşit din hambar şi a aruncat un lighean de apă săpunită. Se bărbierise în zi lucrătoare, fiindcă Billy avea mult respect faţă de bunic, iar bunicul spunea despre el că-i unul dintre puţinii oameni din noua generaţie care nu s-a moleșit. Deşi Billy era în floarea vîrstei, bunicul îl socotea copil. În clipa aceea şi Billy grăbea spre casă.

Cînd au sosit Jody şi cu bunicul, cei trei stăteau în poartă.

— Bine ai venit, tată! Te aşteptam.

Doamna Tiflin l-a sărutat pe bunic pe-o latură a bărbii şi a stat neclintită cîtă vreme mîna lui mare a bătut-o pe umăr. Billy i-a strîns mîna cu gravitate, zîmbind pe sub mustaţa sa de culoarea paiului.

— Lăsaţi că am eu grijă de cal, zise Billy şi se-ndepărtă cu droşca.

Bunicul l-a petrecut cu privirea, iar după aceea, întorcîndu-se iarăşi către ceilalţi, vorbi,

așa cum mai vorbise de o sută de ori pînă atunci :

— De ispravă băiat. L-am cunoscut pe taică-său, Buck Coadă-de-catîr. N-am priceput niciodată de ce-i spuneau Coadă-de-catîr, doar dacă nu cumva fiindcă făcea cărăușie cu catîri.

Doamna Tiflin se-ntoarse în loc și o luă către casă cu un pas înaintea celorlalți.

— Cît o să rămîi la noi, tată ? În scrisoare nu spuneai nimic.

— De, știu și eu ! Mă gîndeam să stau vreo două săptămîni. Dar niciodată nu rămîn într-un loc chiar atîta cît îmi pun în gînd.

Peste scurtă vreme ședeau cu toții la cină în jurul mesei acoperite cu mușama albă. Lampa de plafon atîrna deasupra. De ferestrele sufrageriei se izbeau molatic fluturii cei mari.

Bunicul își tăia mărunt-mărunt bucățile de carne și mesteca încet.

— Mi-e cam foame, spuse el. Drumul pînă aici mi-a ațîțat pofta de mîncare. Tot așa era și pe vremea cînd străbăteam preriile. În fiece seară eram cu toții așa de flămînzi că de-abia ne mai puteam stăpîni și cu mare greutate răbdam pînă se frigea carnea. Eram în stare să mănînc în fiecare seară pînă la două kile de carne de bizon.

— Cam așa făceam și noi, încuviință Billy. Taică-meu era cărăuș la stat. Cînd eram copil îi dădeam și eu cîte o mînă de ajutor. Numai noi

doi eram în stare să ne punem mintea cu o pulpă de căprioară.

— Eu l-am cunoscut pe taică-tău, Billy, spuse bunicul. Straşnic om mai era. Îi spunea Buck Coadă-de-catîr. De ce, nu ştiu ; doar dacă nu cumva fiindcă făcea cărăuşie cu catîri.

— Chiar aşa, întări Billy. Făcea cărăuşie cu catîri.

Bunicul lăsă din mînă furculiţa şi cuţitul şi privi de jur împrejurul mesei :

— Mi-aduc aminte că o dată am rămas fără carne...

Glasul îi coborî la un fel de psalmodiere ciudată, monotonă, de parcă povestea şi-ar fi săpat cu vremea un şanţ pe care să se scurgă.

— Şi nu se aflau pe acolo nici bizoni, nici antilope, nici măcar iepuri. Vînătorii nu izbuteau să-mpuşte barem un coiot. Atunci era ceasul cînd conducătorul trebuia să ia seama. Conducător eu eram şi stăteam cu ochii în patru. Ştiţi de ce? Fiindcă de cum începea să-i strîngă foamea, oamenii erau gata să s-apuce să-şi căsăpească boii de jug. Aşa-i că nu vă vine să credeţi ? Am auzit de caravane care chiar şi-au mîncat vitele de la jug. Incepeau de la mijloc şi-o luau către capete. Pînă la urmă mîncau înaintaşii, iar după asta şi rotaşii. Era datoria conducătorului să împiedice o asemenea treabă.

Nimeni nu ştia de unde, un fluture mare pătrunsese în odaie şi dădea tîrcoale lămpii atîrnate de tavan. Billy se ridică în picioare şi încercă să-l strivească între palme. Carl aruncă o dată braţul, prinse fluturele în căuşul palmei şi-l strivi. Se duse la fereastră şi-l aruncă afară.

— Şi cum vă spuneam... începu din nou bunicul, dar Carl îl întrerupse:

— Mai bine termină-ţi carnea. Uite că toţi ceilalţi am isprăvit şi aşteptăm prăjitura...

Jody prinse o licărire de necaz în ochii mamei. Bunicul îşi luă iar cuţitul şi furculiţa.

— Mi-e o foame de lup, zise el. Bine, am să vă povestesc altă dată.

După ce au încheiat cina, pe cînd toată familia împreună cu Billy Buck stăteau în jurul sobei din cealaltă odaie, Jody se uita cu nerăbdare la bunic. Văzuse semnele cunoscute. Chipul bărbos al bunicului se aplecase înainte; ochii îşi pierduseră severitatea şi priveau pierduţi în jocul flăcărilor; degetele lungi şi subţiri se-ncolăciseră pe genunchii negri.

— Nu ştiu — începu bunicul — uite, nu-mi aduc aminte dacă v-am istorisit vreodată cum ne-au furat tîlharii aceia de Piuţi treizeci de cai dintr-o dată...

— Cred că ne-ai povestit, îl întrerupse Carl. Nu s-a întîmplat asta chiar înainte de a te duce dumneata în ţinuturile triburilor Tahoe?

Bunicul se întoarse iute către ginere-său.

— Chiar aşa. Mi se pare că v-am spus istoria asta.

— Şi-ncă de cîte ori, zise Carl cu cruzime, ferindu-se de privirile nevestei. Dar le simţi totuşi aţintite asupră-i, şi spuse: Dar bineînţeles că mi-ar place s-o mai ascult o dată.

Bunicul îşi întoarse iarăşi faţa către foc. Degetele se încleştau şi se descleştau pe genunchi. Jody ştia ce era atunci în inima bunicului, ce năruit şi pustiu îi era sufletul. Oare nu i se spusese şi lui, chiar în după-amiaza aceea, că-i mare brînzoi? Îşi luă inima în dinţi, cu eroism, şi înfruntă din nou primejdia de-a auzi acelaşi lucru.

— Povesteşte-ne despre indieni, zise el cu glas moale.

Ochii bunicului deveniseră iarăşi severi:

— Copiii totdeauna vor să li se spună istorii cu indieni. Treaba asta era o treabă pentru bărbaţi, dar astăzi copiii sînt cei care vor s-audă despre ea. Bine, ia să vedem. V-am spus vreodată cum am cerut eu ca fiece căruţă să poarte o tăblie lungă de fier?

Toţi au tăcut, în afară de Jody. Iar Jody a spus:

— Nu. Nu ne-ai povestit.

— Bine. Ei, totdeauna cînd ne atacau indienii aşezam căruţele în cerc şi luptam adăpostiţi între roate. M-am gîndit atunci că, dacă în fiece căruţă ar fi o tăblie lungă de fier, cu găuri

prin care să poţi mişca ţeava puştii cînd căruţele erau aşezate în cerc, oamenii ar putea aşeza tăblia în faţa roţilor şi ar fi mult mai la adăpost. Asta ar fi salvat multe vieţi şi ar fi răsplătit din plin adaosul de greutate pe care trebuia să-l purtăm. Dar bineînţeles că ceilalţi nu voiau. Nici o altă caravană n-o mai făcuse pînă atunci şi ei nu puteau înţelege ce rost avea să se înhame la încă o cheltuială. Au ajuns însă ziua în care s-au căit.

Jody se uită la maică-sa şi înţelese din înfăţişarea ei că nici nu se gîndea să asculte. Carl îşi zgîndărea o bătătură de la degetul cel mare iar Billy Buck urmărea din ochi un păianjen care se urca pe perete.

Glasul bunicului reveni iarăşi la psalmodiere. Jody ştia dinainte şi cu precizie ce cuvinte aveau să urmeze. Istorisirea curgea monoton, devenind mai vioaie cînd înfăţişa atacul, plină de jale cînd era vorba despre răniţi, apoi un adevărat prohod la înmormîntările care avuseseră loc în mijlocul preriilor nemărginite. Jody stătea liniştit, cu privirile ţintă la bunic. Ochii albaştri şi severi priveau pierduţi. S-ar fi zis că în ceea ce-l priveşte bătrînul nu era prea interesat de cele povestite.

Iar cînd se sfîrşi, după ce toţi păstrară un moment de tăcere politicoasă, spre a marca hotarul istorisirii, Billy Buck se sculă în picioare,

se-ntinse ca să se dezmorţească şi-şi trase-n sus pantalonii.

— Apăi eu am să mă duc, zise el. Pe urmă se adresă bunicului: Am un corn vechi de pulbere de puşcă şi un pistol cu cocoaşe. Ţi le-am arătat vreodată?

Bunicul încuviinţă domol din cap:

— Da, cred că le-am văzut, Billy. Pistolul ăla al tău mi-aduce aminte de un pistol pe care-l aveam cînd conduceam oamenii peste prerii.

Billy ascultă cuviincios pînă la capăt mica istorioară, după care spuse noapte bună şi ieşi.

După plecarea lui Billy, Carl Tiflin încercă să aducă vorba despre altceva:

— Cum e cîmpul, de la Monterey pînă aci? Am auzit că-i secetă mare.

— E secetă, întări bunicul. Nu mai e nici un strop de apă în Laguna Seca. Dar nu-i nici pe departe ca în '87. Atunci tot cîmpul era numai o pulbere, iar în '61 cred că toţi coioţii au pierit de foame. Anul ăsta a plouat totuşi binişor.

— Da, dar puţin cam prea devreme. Tare bine ne-ar prinde acum o bură de ploaie. Apoi dădu cu ochii de Jody: Ce-ar fi să te duci domnia-ta la culcare?

Jody s-a ridicat, ascultător:

— Îmi dai voie să omor şoarecii din stogul cel vechi, tată?

— Şoarecii? Sigur, omoară-i pe toţi, Billy mi-a spus că n-a mai rămas nici un pai bun.

Jody schimbă cu bunicul o privire tainică și plină de mulțumire.

— Mîine-i omor pînă la unul, făgădui el.

Jody stătea întins în pat și se gîndea la lumea aceea de necrezut a indienilor și bizonilor, o lume ce apusese pentru totdeauna. Nespus ar fi dorit să fi putut trăi în acele vremuri de vitejie, dar știa că n-are stofă de viteaz. Nimeni dintre cei ce viețuiau acum, în afară poate de Billy Buck, nu era în stare să înfăptuiască lucruri ca cele făptuite odinioară. Pe-atunci trăise un neam de uriași, de oameni fără teamă, oameni de o străşnicie ce nu se mai pomenea în zilele de-acum. Jody se gîndea la preriile necuprinse și la căruțele ce se mișcau pe întinsul lor ca niște gîndaci. Parcă-l vedea pe bunic călare pe-un cal alb și focos, diriguindu-i pe ceilalți. Prin cugetul său treceau acele fantome mărețe, părăseau lumea asta și se mistuiau fără urmă.

S-a întors pentru o clipă la fermă. Auzea zgomotul iute curgător pe care-l fac spațiul și tăcerea. Auzi cum un cîine, în cușca lui se scărpina de purici și izbea cu genunchiul în podea, la fiecare mișcare. Apoi iarăși s-a pornit vîntul, chiparosul cel întunecat a prins să foșnească, iar Jody a adormit.

S-a sculat cu o jumătate de oră înainte ca triunghiul să-i cheme pe toți la masa de dimi-

neață. Cînd a trecut prin bucătărie, maică-sa sufla în foc să-l ațîțe.

— Ce te-ai sculat cu noaptea în cap? îl întrebă mama. Unde te duci?

— Mă duc afară să fac rost de-o bîtă zdravănă. Azi o să ucidem șoareci.

— Să-i ucideți? Tu și cu cine.

— Cum cu cine? Cu bunicu.

— Va să zică l-ai amestecat și pe el în istoria asta. Totdeauna îți place să amesteci și pe alții în isprăvile tale, ca să ai cu cine împărți vina, dacă iese cumva prost.

— Mă-ntorc într-o clipă, răspunse Jody. Vreau numai să-mi fac rost de o bîtă cum trebuie, pentru după-masă.

Inchise ușa în urma lui și ieși afară în dimineața albastră și răcoroasă. Păsărelele se arătau tare gureșe în zori, iar pisicile se-ntorceau de pe dealuri ca niște șerpi lunecoși. Vînaseră în întuneric rozătoare de cîmp și cu toate că erau ghiftuite de carne, cele patru pisici se-adunau în semicerc la ușa din spate, mieunînd jalnic după lapte. Corcitul și tovarășul lui se plimbau fornăind pe marginea tufărișului, făcîndu-și datoria cu solemnitate, dar cînd i-a fluierat Jody și-au înălțat brusc capetele și au dat iute din coadă. Apoi s-au avîntat spre el, căscînd și scuturîndu-și blana. Jody le-a mîngîiat foarte serios capetele, apoi a pornit către locul unde se-aruncau uneltele stricate.

De-acolo şi-a ales o coadă veche de mătură de curte şi o bucată pătrată de lemn. A scos din buzunar un şiret de ghete şi a legat bucata de lemn de capătul cozii de mătură, făcînd un fel de îmblăci. Vîjîi prin aer cu noua lui armă şi izbi în pămînt, ca să-i facă proba, în vreme ce cîinii săreau în jurul lui şi scheunau munciţi de-o presimţire.

Jody se întoarse în loc şi o luă la vale pe lîngă casă, către vechiul stog, ca să mai vadă o dată locul măcelului, dar Billy Buck, care stătea răbdător pe treptele casei, îl strigă:

— Mai bine vino îndărăt. Mai sînt doar două minute pînă la masă.

Jody schimbă drumul şi veni către casă. Işi rezemă îmblăciul de trepte.

— Cu asta am s-alung şoarecii, lămuri el. Pui prinsoare că-s graşi? Eu pun prinsoare că habar n-au de ce stă să se-abată pe capul lor.

— Nu — şi nici tu nu ştii, observă Billy cu aer de filozof. Nici eu nu ştiu şi nimeni nu ştie ce-l aşteaptă.

Pe Jody l-a cam pus pe gînduri vorba asta. Ştia că-i adevărat. Închipuirea lui a părăsit vînătoarea de şoareci. După asta a ieşit maică-sa în pragul uşii din spate, a bătut în triunghi şi toate gîndurile lui Jody s-au risipit.

Cînd s-a aşezat la masă, bunicul încă nu se arătase. Billy făcu din cap un semn către locul lui rămas gol.

— E bine bătrînul? Nu cumva e bolnav?

— Se-mbracă încet de tot, răspunse doamna Tiflin. Işi piaptănă barba, îşi lustruieşte ghetele şi-şi perie hainele.

Carl zise, presărîndu-şi zahăr pe bucăţica lui de plăcintă:

— Un om care a condus caravane peste prerii trebuie să fie foarte grijuliu cînd se îmbracă.

Doamna Tiflin se întoarse spre el:

— Nu mai vorbi aşa, Carl! Te rog!

In glasul ei era mai multă ameninţare decît rugă. Iar ameninţarea îl scoase din sărite pe Carl.

— Şi de cîte ori crezi tu că o să fiu eu obligat s-ascult istoria cu tăbliile de fier şi cu cei treizeci şi cinci de cai? S-au dus vremurile alea. De ce nu-i în stare să le uite, acuma cînd au trecut de mult? — Din ce vorbea din ce se înfuria mai tare şi ridica glasul. — Cine-l obligă să spună mereu şi mereu aceleaşi istorii? A venit peste prerii? Foarte bine! Acuma gata. Nimeni nu mai e dispus s-asculte povestea asta de-o sută de ori la rînd.

Uşa de la bucătărie s-a închis încetişor. Cei patru din jurul mesei au îngheţat. Carl a lăsat lingura din mînă şi şi-a pipăit barba cu degetele.

Apoi uşa dinspre bucătărie s-a deschis şi bunicul a păşit în odaie. Pe buze avea un zîmbet silit şi ochii parcă îi priveau cruciş. Spuse

bună-dimineața, se așeză la masă și privi în farfurie.

Carl n-a mai putut îndura:

— Ai auzit... ai auzit ce-am spus?

Bunicul încuviință înclinînd capul.

— Zău, tată, nu știu ce mi-a venit. N-am vorbit serios. Glumeam numai.

Jody s-a uitat rușinat la maică-sa, a văzut-o cu ochii ațintiți la Carl și a băgat de seamă că i se oprise respirația. Ceea ce făcea Carl era cumplit. Trebuia să-și sfîșie inima ca să vorbească așa. Pentru el era îngrozitor să retragă un cuvînt; dar să-l retragă cu rușine, era infinit mai dureros.

Bunicul a privit în lături. Apoi a spus, domol:

— Încerc și eu să văd în ce anume ai dreptate. Nu mă supără ce-ai spus, dar s-ar putea să ai dreptate și de-acum încolo o să iau seama.

— Nu-i adevărat ce-am spus, răspunse Carl. Nu mă simt bine în dimineața asta. Îmi pare foarte rău c-am vorbit așa.

— Să nu-ți pară rău, Carl. Uneori bătrînii înțeleg destul de greu. Poate că ai dreptate. Străbaterea preriilor s-a sfîrșit. Iar dacă s-a sfîrșit, poate ar trebui și dată uitării.

Carl se ridică de la masă:

— M-am săturat. Mă duc la treabă. Vezi-ți de mîncare, Billy.

Apoi ieşi iute din sufragerie. Billy înfulecă repede ce mai avea în farfurie şi-l urmă. Numai Jody nu se putea deslipi de pe scaun

— Şi de-acuma n-o să mai povesteşti? întrebă el.

— Ba da, cum să nu mai povestesc, dar numai cînd oi fi sigur că lumea vrea să m-asculte.

— Mie-mi place să te-ascult, bunicule.

— O, cred şi eu că-ţi place, dar tu eşti un copil. Treaba asta a fost o treabă pentru oameni mari, dar astăzi numai copiilor le place s-audă de ea.

Jody se ridică de pe scaun.

— Eu te-aştept afară, bunicule. Am găsit o bîtă straşnică pentru şoarecii aceia.

Aşteptă la poartă pînă cînd bătrînul apăru în prag, şi-atunci strigă:

— Acum hai, bunicule, să omorîm şoarecii

— Eu cred c-am să stau aicea la soare, Jody. Du-te tu şi omoară şoarecii.

— Îţi dau bîta mea dacă vrei.

— Nu, eu rămîn puţin aici.

Jody a plecat tare amărît şi s-a îndreptat spre stogul cel vechi. A încercat să se mai înfierbînte gîndindu-se la şoarecii cei graşi şi mustoşi. A izbit pămîntul cu îmblăciul. Cîinii săreau şi scheunau în jurul lui, dar el nu mai putea merge înainte. În urmă, acasă, îl vedea pe bunic stînd în prag, mic, subţiratic şi negru.

Jody a lăsat totul baltă şi s-a întors să stea pe trepte, la picioarele bătrînului.

— Te-ai şi întors? Ai omorît şoarecii?

— Nu, bunicule. Îi omor eu altădată

Muştele începură să bîzîie pe-aproape de pămînt iar furnicile porniră s-alerge pe dinaintea treptelor. Mirosul tare al salviei cobora dinspre coastă. Soarele încălzea treptat pragul.

Jody nu şi-a dat seama cînd a început bunicul să vorbească:

— Nu pot să mai stau aici, cu ce am eu acuma în suflet. Îşi cercetă mîinile puternice şi bătrîne şi continuă: Mi se pare că străbaterea preriilor nici n-a meritat osteneala. — Privirile i-au alunecat pe coasta dealului şi s-au oprit la un uliu nemişcat, cocoţat pe o cracă uscată. — Povestesc întîmplările astea vechi, dar ele nu sînt aceea ce-aş vrea eu să spun. Numai eu ştiu ce-aş vrea să simtă ceilalţi, cînd povestesc.

Nu indienii erau treaba cea mai importantă, nici aventura, nici dorinţa de-a ajunge aici. Era o ceată mare de oameni şi toţi la un loc alcătuiau o singură lighioaie care se mişca. Iar eu eram în frunte. Mereu spre apus şi tot spre apus. Fiecare dorea ceva pentru sine, dar lighioaia cea mare pe care o alcătuiau nu dorea decît să meargă spre apus. Eu am fost conducătorul, dar dacă n-aş fi fost eu acela s-ar fi găsit altul care să fie în frunte. Trebuia să fie cineva în frunte.

Pe sub tufişurile pitice, umbrele păreau negre în albul amiezii. Cînd în cele din urmă am zărit munţii, am plîns cu toţii. Dar nu faptul că ajunsesem aici era important, ci mişcarea şi mersul spre apus.

Noi am adus aici viaţa aşa cum îşi cară furnicile astea ouăle, şi i-am făcut sălaş pe aceste meleaguri. Iar eu am fost conducătorul. Drumul spre apus era cît Dumnezeu de mare şi paşii înceţi pe care-i făceam în mers s-au adunat, s-au adunat mereu pînă ce tot continentul a fost străbătut.

Pe urmă am ajuns la ocean — şi atunci totul s-a încheiat. Bătrînul a tăcut şi s-a frecat la ochi pînă i s-au înroşit pleoapele. Asta aş vrea eu să spun, şi nu poveşti.

Cînd a vorbit Jody, bunicul a tresărit şi şi-a coborît privirile către el.

— Poate că şi eu o să conduc odată oamenii, a spus Jody.

Bătrînul a zîmbit.

— Nu mai ai unde te duce. Te opreşte oceanul. De-a lungul coastei oceanului stă un şir întreg de oameni care-l urăsc pentru că i-a oprit, le-a curmat calea.

— S-ar putea cu vapoarele, bunicule.

— Nu mai ai unde te duce, Jody. Fiecare locşor e ocupat. Dar nu asta e cel mai rău, nu, nu ăsta-i lucrul cel mai rău. Dorinţa de-a merge spre apus a dispărut din cugetele oamenilor.

Dorinţa asta nu mai chinuie ca foamea. Totul s-a sfîrşit. Are dreptate taică-tău. S-a sfîrşit.

Bătrînul şi-a cuprins genunchiul cu degetele şi s-a uitat lung la ele. Jody era tare amărît.

— Dacă vrei un pahar cu limonadă, îţi fac eu, bunicule.

Bunicul era gata să refuze, dar a văzut chipul lui Jody.

— Ar fi bine, zise el. Da, ar fi bine să bem o limonadă.

Jody a dat fuga în bucătărie, unde maică-sa ştergea ultimele farfurii folosite la masa de dimineaţă :

— Mamă, îmi dai o lămîie să-i fac bunicului o limonadă ?

Maică-sa s-a strîmbat puţin la el :

— Şi încă una ca să faci limonadă pentru tine.

— Nu, mamă. Eu nu vreau.

— Jody ! Să ştii că te-ai îmbolnăvit ! Apoi tăcu brusc. Ia o lămîie din cămară, zise ea blînd. Ia de ici. Storcătorul ţi-l aduc eu.

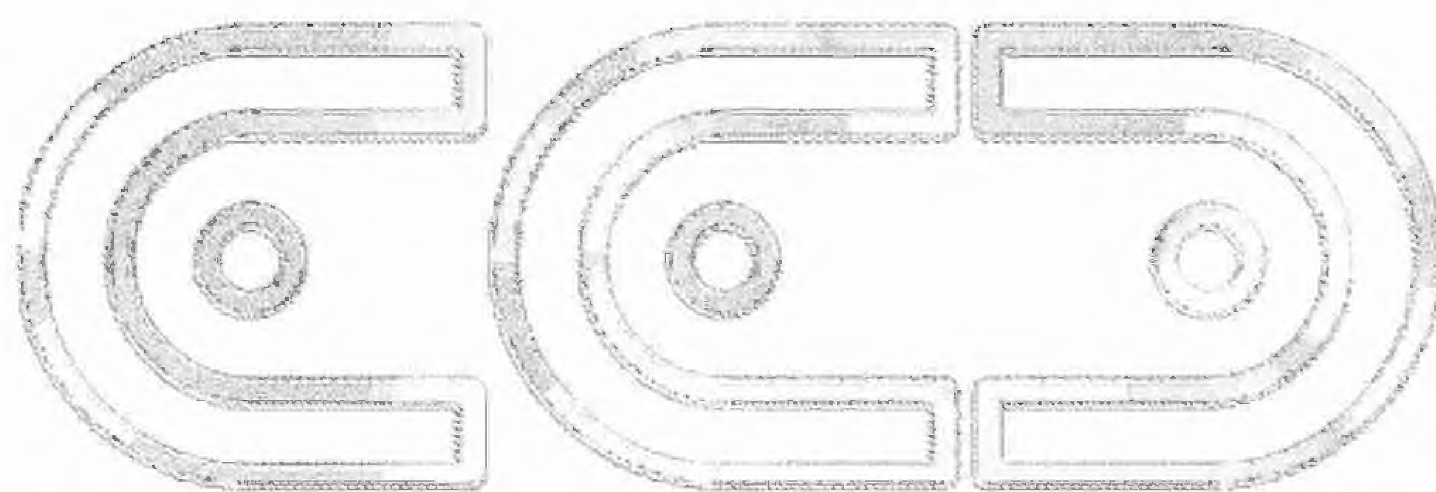
CUPRINS

Responsabil de carte : M. Scarlat
Tehnoredactor : S. Malcaș
Corector : D. Gruberg

Dat la cules 04.10.57. Bun de tipar 10.12.57. Tiraj 15.150 ex. Hîrtie tipar de 50 gr. m.² Ft. 700×1000/32. Coli ed. 5,08. Coli de tipar 4,5. Ediția I. Comanda 3488. A. nr. 03842. Pentru bibliotecile mici indicele de clasificare 8 A=32.

Tiparul executat sub com. Nr. 1575 la Combinatul Poligrafic Casa Scînteii „I. V. STALIN", București — R.P.R.

Scanare și prelucrare digitală

de

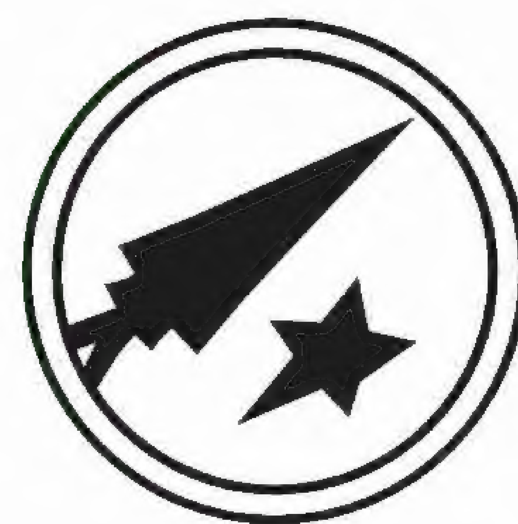
Anonim

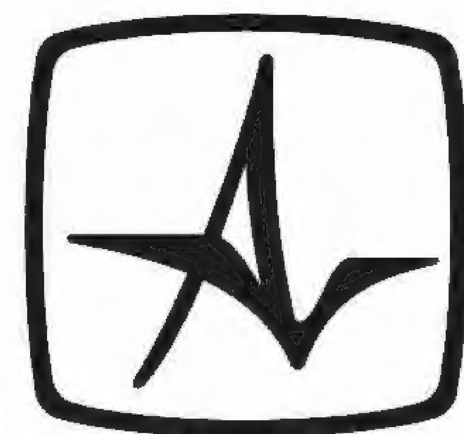

și

CAT Graur

Antwerpen

2023

